[illegible]

R. No 1108 15-4-12.

Restored in 1943-44 from a Ms of Mackenzie Collection No 15-4-12 by Sri K. Seshacharyulu

I బుక్కరాయ సముద్రం అనంతసాగరం అనేటి గ్రామాల యొక్క
చెరువు యొక్క తైపిల్యన్తు తంసమీపం. పూర్వం దక్షిణాప్రాంతమందు గార్లదేయమని పాము ని ఆశ్ర
మమందు దేవరకొండ కూపమున అరఘటి యదూరములో బరూకు తెనెగ్రామము ఉండెను. ఆగ్రా
మమందు నందవరీక బ్రాహ్మణుడు డాక రాజు అనేవారు వాని భార్య మేరమ్మ వీరు ఇద్దరు దంప
2 తులై సంతతముగా ఆ వూరిలో వాసం చేసుకొని వుండిరి గనుక డాకరాజుకు చౌడేశ్వరీ కృపవ
ల్లను ఒక మగశిశువు కలిగెను. ఇట్లా వుండగా కొన్ని దినాలు అయిన పిమ్మట ఆ డాకరాజు ఆ
వూరిలో కాలం అయెను. మేరమ్మ ఆ వూరిలో వుండి నిర్వాహకం లేనందున తమ చిన్నవాని
పేరు చిక్కప్ప అనే వానికి ఏడు సంవత్సరాలు అయి వుండగా ఆ చిన్నవాణ్ణి వెంబడి తీసుకొ
ని దేశసంచారానికి పోయెను. ఇట్లా కొన్నాళ్లు జరిగిన పిమ్మట పంపాతీరమందు విద్యానగ
రపట్టణములో బుక్కరాయలు రాజ్యభారం చేస్తూ వుండగా ఆ పట్టణానకు పోవలెనని యో
చనచేసి ఆ పట్టణం సమీపమందు చక్రతీర్థం దగ్గర కోదండరామస్వామి దేవాలయం దగ్గర
చిన్నవాణ్ణి వుంచి తాను భిక్షాలు నావకు నగరంలోకి పోయెను. ఇక్కడ ఈ చిన్నవాడు రామ
స్వామి దేవళం వద్ద పండుకొని వుండగా ఆ సమీపమందు పాము పుట్ట వుండె గనుక ఆ పుట్టలో
నుంచి ఒక సర్పంబు యిటికి వచ్చి ఈ చిన్నవాని ముఖానకు ఎండ తాకకుండా తన ప
3 డగను విచ్చి ఆడుతూ వుండగా ఆ సమయమందు నాగజోగి అనే పాములవాడు ఈ సర్పం
చిన్నవాని మీద ఆడుతూ వున్నది యెరింగి తాను ఆశ్చర్యపడి ఇట్లా కొంతసేపు చూస్తూ వుండగా
ఆ పాము కొంతసేపటికి అవతల పుట్టలోకి పోయెను.

ఆ నాగజోగి చెప్పిన మాటవిరుద్ధ సామంతుడు అమెల్లగా ఉండేవా
శబ్దం ధ్వని చేస్తూ వున్నాడు. పుట్టలోను యిసర్పంబు లేదు — కొంతసేపటి పిదప తన
దగ్గరకు పోతే ఇప్పుడు యిదార్థం అని తెలుసుకుంటూ వున్నాను. ఇందు మీరు ఒకటి నాగ.

జోగి నాగన్న సంధ్య విచేసి ముష్టిలో గుండి సహం బయటికి ... పోవని వినుకుంటూ రెండు
షుదియలు ఆ దిపున తన ముష్టిలోకి పోయెను. ఆ చిన్నవాణ్ణి నాగ జోగి ఆలింగన మయ్యాడు
కానీ నీవు మహాదశా పురుషుడవు అయితే నాకు ఏమి ఇచ్చెదవు అని అడుగగా నాకు మహా
దశ వచ్చినట్లు అయితే నీ పేరట ఒక గ్రామం కట్టించి నీ పేరు వుండునట్లు చేస్తాను అని చెప్పెను.

ఇందు మూలముగా నాగజోగి తన కార్యానిమిత్తం మార్గస్థుడాయెను. ఇం

4 తలూరు వెళ్ళమ్మ ... కంచెపు కానీ దేవళం దగ్గరికి వచ్చెను. ఈ లాగున కొన్ని దినములు
దేవాలయం దగ్గర వాసం చేసుకొని వుండెను. పిమ్మట బుక్కరాయల ప్రధాని నారాయణప్ప
వుండగా వారి ఆశ్రయములో వచ్చెదరి ఇట్లా కొన్నాళ్లు కాలక్షేపం చేసుకొని వుండెను. ఆ చి
క్కప్పుడు నే చిన్నవానికి ఉపనయనం చేయించి విద్యాభ్యాసం చేయించి తన వెంబడి రాజు
దివాణానకు వస్తూ పోతూ వుండెను. ఈ చిన్నవాడు బుద్ధిమంతుడై ఆ ప్రధాని మనసు
ప్రకారం నడుచుకుంటూ వుండగా వక నాటి దినమందు బుక్కరాయల వారి పేరట్ల పాదుషా
వారి దగ్గర నుంచి పర్వానా వచ్చెను. అది చదువగా ప్రధాని రాయసం వారిని పిలువుమని రాయలవా
రి శలవు అయినందున మనుష్యులు రాయసం వారిని పిలువ డానికి వచ్చేటప్పటికి అపరరాత్రి అ
యి వుండెను. గనుక రాయసం వారు తన ఇంటికి పోయి వుండగా ఆ మనుష్యులు రాయలవారి

5. లో చెప్పిన మాటకు చేరిలో వచ్చిరి ... అని చెప్పిరి. అయినా చింత లేదు గ్రామంలో విచారించి
ఎవరైనా జాబు చదివే వాణ్ణి తోడుకరమ్మని శలవు ఇచ్చినందున గ్రామంలో విచారించగా
అర్ధరాత్రి వేళ గనుక ఎవ్వరున్ను పడలేదు. ఆ ప్రధాని ఇంటి ముందర తిన్నె మీద ఈ చిన్న
వాడు పండుకొని నిద్రపోతూ వుండగా వాణ్ణి లేపి రాయలవారు నిన్ను పిలుచుక
రమ్మని శలవు ఇచ్చినారు గనుక రమ్మని పిలిస్తే ఆ చిన్నవాణ్ణి నాలో ఏమీ పని
అనగా వాళ్లు రహస్య కాలం వచ్చెను, జాబు చదువవలసినది అని అడుగగా నాకు లోచినంత

చదువ~~[illegible]~~దును, అన్నిటిని స్పష్టముగా వాణ్ణిట్లో యిడుక పోయి రాయలవారి సన్నిధానమందిచెరి.

అప్పుడు రాయలవారు షర్బ్యానాకే తికిట్టిచ్చి చదువరా అవగాం విశదంగాను
విని చెప్పేవేళకు రాయలవారు బాలా సంతోషపడి వండుకోమ్మని శలవ్విచ్చి రీతి
త్యాత తెల్లవారెను. మరునాడు పాదుషావారి దగ్గర నుంచి వచ్చిన వారి కాగాలు బదులు విశ్వా
6 ల వ్రాయించి ఇస్తే పోతామేము అని శలవు అడుగగా బదులుత్తరం వ్రాయించే దానికి రాయ
సం వాండ్లను పిలిపించి వ్రాయమంటే మేము షర్బ్యానా చూచిన వారము కాము ఉత్తరం దయ
చేయించితే బదులు వ్రాసేమని చెప్పగా ఆ వుత్తరం విచారిస్తే తుత్తు తెలిసి దూలములోగాచె కై
వుండినందున కనుపించే వేదుగనుక రాత్రి షర్బ్యానా చదివినవాడు ఉయ్యపడు అని విచారించి
ఆ చిన్నవాణ్ణి పిలిపించి రాత్రి నీవు చూచిన షర్బ్యానా మతలబు నీకు యురుక వున్నది బదులుత్త
రం వ్రాయవలసి వస్తూన్నది అని అడుగగా రాత్రి చూచిన మతలబు అవగాహన చేసి నకలు
వ్రాసి బదులుత్తరం వ్రాసి వారి కాగాలచేతికి ఇచ్చి నకలు రాయలవారి చేతికి ఇచ్చి శలవు తీసు
కొనితే ఇళ్ళకు వచ్చెను. ఆదినం రాత్రి రాయలవారు పడక టింటిలో పోయి శయనించి
వుండగా ఈ జాబు దూలంలో వుండగా చూచి కాయితం చూచుకోగా ఆ రాత్రి షర్బ్యానా అనిమ
7 వస్తు కు తెలుసుకొని తనవద్ద వుంచుకొని మరునాడు వాయసం వారిని పిలిపించి ఈ నకలు స
వాయిచ్చి మాచేటప్పుడు చూచి తప్పుతుండా వుండె మనకు మనస్సు కు తెలిసి ఈ చిక్కప్పయేక
సంధి పురుషుడు అని చిత్తమందు వుంచి కచ్చేరికి వచ్చి ప్రధాని పమేతంగా సకలజనులు సహా
వుండగా ఈ చిక్కప్పను పిలిపించి శిక్షాంవస్త్రాలు మొదలైన విబహుమానాలు ఇచ్చి ప్రధా
నిపట్టం ఇచ్చెరి. అప్పుడు ఈ చిన్నవానికి చిక్కప్ప వడయరు అనే పేరు ఇచ్చెను.

తర్వాత ప్రధానిత్వం చేసుకొని వుండెను. ఇట్లా కొన్నాళ్లు జరిగినమీదట ఉత్తర ప్రాంతమందు ఢిల్లీ పాదుషహావారి మీద రాజకార్యాం పరాయిలు వచ్చి చేస్తూవు

డగా అప్పుడు పాదుషా వారు కోబిక్కు రాయలవారిని రమ్మని శెలవు దయచేసినందున
రాయలవారు సకల సేనాసమేతులై ప్రయాణం అయినప్పుడు కోబికప్పవడయరు
౮ ను సకల వ్యవహారం బొక్కసం మొదలైనవి చూచి వొప్పించి తాము రాజకార్యానకు పాదు
షా వారి దగ్గిరికి తరలి పోయిరి. ఇక్కడ కోబికప్పవడయరు రాజ్యం బందోబస్తు చేసుకొని
రాజ్యం యేలుకలు బొక్కసానికి చేర్చి కారుబారం విచారిస్తూ వుండగా. వొక దినమందు రాయ
లవారికడ గొట్టు భాష కోబికప్పవడయరు మీదను వచ్చి వుంచి అనంతపురానకు రావలె
నని చెప్పగా ఇది మహా శ్రేష్టమైన పని వచ్చెను అని అప్పుడు కోబి అనంతపురానకు చాలాంగా వచ్చి
మరునాడు తాను వుత్సవం చేసుకొని తన బలగం తానే తీసుకొని వుండెను.

ఈ సమాచారం రాయలవారికి తెలిసి అక్కడినుంచి తాను బెంగళూరు
కేనత్తరి ని విద్యానగరానకు వచ్చెను. సైన్యం అక్కడనే నిలిచెను. కోబికప్పనాయుడు చేతి
వివాహం చేయవలెనని వుండగా ఈ ప్రకారం అయినందున ఇక మనము వస్తువులేమి
కోరిక వున్నదో అది అడిగితే ఆ ప్రకారం నడిపిస్తానని కారుబారం రాయలవారు చె
౭ ప్పగా కోబికప్ప రాయలు వారిని అడిగిన మాట. పూర్వం తమరు సంపాదించిన బొక్క
సం, ఈవల నేను సంపాదించిన బొక్కసం రెండు బొక్కసాలు దయచేస్తే నాకు సంతో
షం అని అడుగగా అప్పుడు రాయలవారు వారి కోరిక ప్రకారం రెండు బొక్కసాలున్నద్దా
రా ప్రతీతం చేసిరి. ఇందుమీద కోబికప్పవడయరు దక్షిణ ప్రాంత్యములకు వచ్చి తిరు
పతి వెంకటేశానికి జాతా చూస్తూ వుండగా పెనుగొండ నుంచి దక్షిణానకు బయలుదేరి
కు వచ్చే వంక చూచి అక్కడ కొండ వల్ల పుట్టు వుండగా కోట కట్టుకు తలూక నిర్మాణం చేస్తే బా
గా వుండును అని మనసా చింతించి అక్కడ తాను నిలిచి తలూక నిర్మాణం చేసి పూర్వమందు
పాముల నాగభూపాలునికి ఇచ్చిన వరం ప్రకారం నాగభూపాలుని పేరట తలూకం గ్రామం ని

ణ్యాణంచేసి దానికి నాగసముద్రమని పేరుబెట్టి ముందర ఇంకామంచి స్థళాలుచూచి ఆవట
10 తటాకాలు నిర్మాణంచేయవలెనని అగస్త్యాశ్రమమందు కొండలు శోధించి వచ్చినగండియా
చి ఇక్కడ తటాకం నిర్మాణంచేయవలెనని అనేకమంది సమూహాన్ని గూర్చి ఆరంభం
చేయించి కొండలమీదినుంచి గూడుగండికి అడ్డంపడేలాగున దాబ్బించి తటాకానికి ఆరంభం
చేసినరాత్రికి చిక్కప్పవడయరుకు స్వప్నమందు పినాకినీస్త్రీరూపంగావచ్చి ఇక్కడ నీవు
నిర్మాణంచేయవద్దనేనని అంటే దివేడు అనిచెప్పగా చిక్కవడయరు అడిగినమాటముందర
నాకుయేమిబుద్ధి అని అడుగగా ఇక్కడికి దక్షిణాదిక్కుకు నాలుగైదుతిల్లుచితావచ్చి అనేనదివ
స్తున్నది. అక్కడకట్టిస్తే నిలుస్తావున్నది అమ్మ అని చెప్పగా అక్కడినుంచి ముందరతలపో
న్నపల్లెగండికి వచ్చి అక్కడినదికట్టుపడేదివేడు అనిచెప్పగా అక్కడినుంచి వెనుకకు తిరి
ప్తిమూనకు శ్రీగావేశమాశ్రమమందు దేవరకొండకు క్రిందవుండే ఒరూరు అనేగ్రామంవు
11 న్నదియూచి ఇందుకు దక్షిణం పదికోసులమీదట కంబుగిరిస్వామికొండలో పుట్టిన పాండు
నది అనేనది వస్తావుండగా చూచి శ్రీదేవరకొండకు అడ్డంకట్టి తటాకంనిర్మాణంచేయించ
వలెనని తటాకనిర్మాణంచేసి తటాకంరెండుమరవలగ్రామాలుకట్టించి తూర్పుమరవలని
ర్మాణంచేసి నగ్రామానకు పేరుతమ దారవారిపేరట బుక్కరాయసముద్రం అనిపేరు వుంచెను.

తటాకానికి పడమటి మరవగ్రామం నిర్మాణం అయినదానికి

తమకుమార పెండ్లాముపేరట అనంతసాగరమనే పేరుబెట్టెను. తటాకంకట్టమీదనల్ల
మిట్టమీద బాణలింగం తెప్పించి ప్రతిష్ఠచేసి దేవాలయంకట్టించి ఇందుకు పేరు శంకరదేవు
డనే పేరుబెట్టెను. శ్రీశంకరేశ్వరదేవళంముందర రాతిబండమీద శిలాశాసనంవేయించి అందు
12 లో కన్నడం వ్రాత కన్నడలిపిలో వ్రాసివుండే వివరం. [illegible] వషాంకాలు
దేమక్రోధిసంవత్సరద కార్తీక బ ౧ సోమవారద అనేటిప్రకారం [illegible] శాసనంలో వ్రాసివు

న్నది. బుక్కరాయసముద్రగ్రామంలో ప్రాకారానకు పడమర విష్ణుస్థానం నిర్మాణంచేసెరం

దకు లక్ష్మీనారాయణదేవస్థానం వకటి లోని ప్రాకారానకు దక్షిణం తట్టు ఆంజనేయ

స్వామి దేవాలయం ॥౧॥ శంకరేశ్వర దేవాలయానకు బుక్కరాయసముద్రానకు

కట్ట మీద చౌడేశ్వర దేవాలయం ॥౧॥ ఈ గుడికి ఉత్తర భాగాన విష్ణ్వేశ్వర దేవాలయం ॥౧॥

ఇంత్తు దేవాలయాలు ఆయిదు నిర్మాణంచేసి అందులో శంకరేశ్వర దేవాలయం ముందర శా

సనం వేసినది. కడమ దేవాలయాలల్లో శాసనాలు లేవు. గ్రామానకు రెడ్లు వివరం॥—.

13॥ బుక్కరాయసముద్రానకు బసిరెడ్డి ॥౧॥ తిక్కబోయిని వెంగళరెడ్డి ॥౧॥

ఇంత్తు ఇద్దరు, అనంత్తసాగరంగ్రామానకు గుజ్జిళ్ళ చిన్నపరెడ్డి ॥౧॥ ఈ లాగున నిష్కర్షచే

సి ఇక్కడనుంచి ముందర ఇంకా వుంచి స్థలాలు బయలు ప్రశస్తంగా వుండే జాగాలలో

వుండే చెరువు కట్టించవలెనని బుక్కరాయసముద్రానకు దక్షిణభాగం పడమర రెండు కోసు

ల మీద వరగిరి వేంకటేశ్వరుని కొండ దగ్గిర చిత్రావతి అనే నది వస్తూవుంటగా ఇంక్కా

ఈ కొండకు పశ్చిమభాగాన పెద్ద నల్లగుట్టలు వుండగా ఆ గుట్టలు నడుమ నది చిత్రావతి

పోతూవున్న దియ్యాంచి ఆ బయలులో ఇక్కడ తటాకం గొప్పగా నిర్మాణం చేయవలెనని త

టాకానకు ఆరంభించేసెను. తటాకానకు ఉభయ మార్గముందు గ్రామాలు కట్టిం

చి మీద వ్రాసిన ప్రకారమే తూర్పు మరవన బుక్కరాయసముద్రమనే పేరు, పడమ

14 రమరవన అనంత్తసాగరమనే పేరు కట్టుకొంద చౌడేశ్వరి అనే దేవాలయం ౧. విష్ణ్వేశ్వర దే

వాలయం ॥౧॥ ఈ రెండు దేవాలయాలు నిర్మాణంచేసి కొన్నాళ్లు జరిగిన మీదట ఆ చిక్కప్పవ

డయరు ఈ జాగాలోనే ఐక్యస్వైంపోయెను. అనంత్తసాగరం, బుక్కసాగరం, అనే గ్రామా

లున్ను. చెరువులున్ను. ఈ జాగాల్లోనే వున్నవే కాని ఇతర జాగాలయందు ఈ ప్రకారంగా

చెరువులున్ను గ్రామాలున్ను లేవు. ఈ వల కొన్నాది నాలు జరిగిన మీదట ఆ దేవర కొండ వద్ద

వుండే బుక్కరాయసముద్రం చెరువు దుర్భిక్షంగా నిండి వంకవలపట్టక పూర్ణంగాపా
రుతూవుండగా ఈ బుక్కరాయసముద్రం ఆ యుగాంల్లో పురజనాలుపయోగించేదానికి వ
చ్చివుండగా ఆ జనంలో ఒకస్త్రీకి ఆవేశం వచ్చి నేను గంగాభవానిని, నాకు ఆహారం నర
బలిస్తే నిలుస్తున్నాను, లేకపోతే నిలువవలసినది లేదు, అని చెప్పినందున ఆనగరంలోవుం
డిన గ్రామస్థులు పెద్దమనుష్యులు వారు బలికి యేలాగున చేస్తామని ఆలోచిస్తూవుండగా
ఇంతలో బుక్కరాయసముద్రంలో వుండే బసిరెడ్డికి కడగొట్టు మొదటి కోడలు ముస
లమ్మ అనే చిన్నది ఇంకా కాపురానికి రాకవుండగా ఆ చిన్నపడుచుకు గంగాదేవి స్వప్నంలో కనబడి బలిగా
వేనని చెప్పగా ఆ దేవప్రకారంగా బుక్కరాయసముద్రానికి బలికి సిద్ధమై పసుపుకుం
కుమ పెట్టుకొని ఉతికిన చీరె కట్టుకొని నిమ్మపండు చేతబట్టుకొని కట్ట మీదికి వచ్చి మా
మైన బసిరెడ్డి కాళ్లకు నమస్కారం చేసి పురజనాలకున్ను కాళ్లకు బడి నాకు గంగాభాగీ
రథీ శలవు అయినది. నేను బలికి పోతూవున్నాను అని చెప్పగా సాయంకాలం తూముకుము
న్దు అరుగుల మీదట కుమ్మరపడి వుండగా ఆ కుమ్మరలోనికి కట్టలోనికి నెత్తి వేయవుం
16 డగా ఆ కుమ్మరలోకి పోయి బలి అయినందున దానిపైన మట్టిగా యిసి కనుక కట్ట నిలిచెను.

తదనంతరం మరుసనాడు బలిపోయిన ముసలమ్మ గ్రామంలో స్త్రీజ
నం మీద ఆవేశం వచ్చినందున శిలారూపంగా ప్రతిమ చేసి వృక్షం కింద పెట్టి కొలువమని చెప్పి
నందున ఆ ప్రకారం వృక్షం క్రింద పెట్టి వున్నారు. దేవాలయం లేదు. గ్రామస్థులు ఆ ముస
లమ్మను భజన చేస్తూ వున్నారు. ఇట్లా కాన్నాళ్లు అయిన మీదట కుమ్మరదగ్గర వచ్చి పొట్టేళ్ల
గాలి ముసలమ్మా అని పిలిస్తే ఓ అని పలుకుతూ వుండినందున ఒకనాడు గాలి ఒక రెడ్డి కపట
మైనవారు ముసలమ్మా అని పిలువగా ఓ అని పలికెను. వచ్చి ఇంకా [illegible] కొంపగొంపి దువ [illegible]
తివని చెప్పగా ఆదినం నుంచి పలికేది లేదు. ఆ ముసలమ్మకు తదారభ్య పూజ జరుగుతూన్న [illegible]

విద్యానగరం రాయల వంశస్థులు కొన్ని దినాలు రాజ్యభారం చేసి ప్రజల సంరక్షణ చేసి కృష్ణరా
17 యలు అనే రాయలు రాజ్యం మీద వుండి ఆ శ్రీ శాలివాహన శక వర్షంబులు ౧౪౫౨ కి
సరియైన క్రోధన నామ సంవత్సరం జ్యేష్ఠ శుద్ధ భానువారం నాడు ఈ రాయలు వంశస్థులు కృ
ష్ణరాయలు అనేవారు చనిపోయిరి. తదనంతరం కృష్ణరాయలు వారికి ఇద్దరు ఆడబిడ్డలు కలిగి
వుండిరి. మొదబిడ్డ పేరు గనుక ఈ కృష్ణరాయల భార్యలు చిన్నాదేవి, తిరుమలదేవి అనేవారు
ఇద్దరు, ఈ ఇద్దరికిన్ని ఆడబిడ్డలు కల్గి వుండగా అల్లునికి అళియ పట్టం గట్టవలెనని చెప్పి గాను
చేసి తిరుమలదేవి కుమార్తెను రామరాయలు వారికి వివాహం చేసెను.

చిన్నాదేవి కుమార్తెను రామరాయల తమ్ముడైన తిరుమలరాయలకు
వివాహం చేసెను. ఈ ఇద్దరు దారసానులు అళియ పట్టం గట్టవలెనని సంకల్పించి వుండగా
పెనుగొండ సంస్థానంలో వుండే బారు సంగోల్ల సలకమ్మ, తిమ్మమ్మ అనేవారు రాజు చేసేందు
న రాజ్యం అరాజకమై వున్నది. బొక్కసం తన స్వాధీనములో వున్నది. అని చతురంగబలా
8. న్ని బందోబస్తు చేసి ఈ అల్లుడైన అళియరామరాజు తిరుమలరాజు లకు పట్టం వేయవలెనని
మోచన చేయగా ఈ ఇద్దరు రాయలవారు ఈ వర్తమానం విని దేశం విడిచి పోయిరి. -

ఇక్కడ సలకమ్మ, తిమ్మమ్మ అనే గొల్లవారు రాజ్యం బందోబస్తు చేసు
కొని వుండెను. తదనంతరం ఈ రామరాజు, తిరుమలరాజు గారు పెనుగొండ వెంబడియైన సం
స్థానాలు సంహారం చేసుకొని కొంత సైన్యం కూర్చుకొని ఆదవాని చేరి అక్కడ నాలుగు వేలు
వాసం చేసుకొని కందనూలు గద్వాల ఆ ప్రాంతమందు కొంత సైన్యం కూర్చుకొని సకలసేనా
సమేతుడై విద్యానగరానకు దండు వెత్తిరాగల వారు; అని ఈ వర్తమానం వారుల వల్లను
సలకతిమ్మప్ప అనేవాడు విని తనకు సహాయం యవ్వరు లేదని కుతుబ్షహవారి బరీదుషా
వా, ఇమాదుషా నిజాంషా వారికిన్ని అల్లీఆదల్షాకున్ను మొదలైనవారికి లిఖితం వ్రాయించినా

19 యువ తురంగ బలసమేతుడై వస్తే ఆ రాజ్యాయాధీనపరచుకొందు తున్నది. అందువల్ల
విఠలం పిలిపించగా ఆ పాదుషా వారి సైన్యంలో సకల సేనా సమేతుడై వచ్చి విద్యానగరానకు వచ్చి
పుమీద దిగిరి. శ్రీవత్సవాసి నంబూరుల వలన తిరుమలరాజు రామరాజు వారు విని తాము
న్నూరాన్నలాపురంలో వుండె సామంత ప్రనాయకులు [illegible] వివిని సైన్యముతో
గా పిలుపించి బాకీగిని [illegible] విద్యానగరానకు రెండు
పరుగుల మీద తుంగభద్రా నదీ తీరమందు దిగిరి. ఆ పాదుషా వారి ఫౌజులు [illegible]
ముక స్థలం సకల [illegible] యుద్ధానకు సన్న
ద్ధులై యుండగా నంబూరుల వలన శ్రీ రామరాజు తిరుమలరాజు వారు తమ ఫౌజు వారందరి
నీ ముప్పునాయకులు సవారీ పట్టి [illegible] ఆగాడిలో వున్న సకల
తిమ్మలప్ప ఫౌజు మీద పడి [illegible] వుండిన స్థలం [illegible]
డు గొల్లవారు, ధనవంతులైన బలంచేత సంస్థానంబులను ఏలుచున్నవారని
నారు. వీరికి మనవారి [illegible] యుద్ధానికి తాల
నివక తగాపోయిరి. [illegible] తిమ్మలప్ప చిక్కి ప్రాణం విడిచెను.
శ్రీవత్స మానం బూరుల వలన దొరసానులు విని ప్రధానులను పిలుపించి
రామరాజు, తిరుమలరాజును పిలువక వచ్చి పట్టణం సంస్థానం చెయుమని దొరసాను
లు సెలవు ఇచ్చినందున ప్రధానులు సకల సేనా సమేతం [illegible] తిరుమల
రాజు, రామరాజుల వారిని లోనికి రాకుండా పట్టణం సంస్థానం చేసి [illegible]
షవారి మీదికి పోవలెనని శ్రీ తిరుమలరాజు, రామరాజు [illegible] తమవద్దవున్న
సైన్యం, స్థలములో వున్న సైన్యం [illegible] మూడు భాగాలు చేసి [illegible]
సైన్యములో కుతుబ్షా వారి మీదికి పోయిరి. తిరుమలరాజు వారు [illegible]

మీదికి కొంత్త సైన్యముతో పోయిరి. కొస్టొన్నలాపురమందు వుండిన పాండేరావు మప్పనా
యునిపిలుపించి సేవకవరుసూరుడవై, కొంత్త సైన్యమునిస్తాన్నాము, మీదగ్గరవున్న సైన్య
మున్ను సన్నాహంచేసుకొని నిజాం షహామీదికి పోయి నిజాంసైన్యం సంహారంచేసివస్తే నా
కు మనస్సులో వున్న ప్రకారం ఇవ్వనయిన్నాని అనిచెప్పి ముగ్గురు మూడుసైన్యాలమీదికి నడి
చిపోయి అఘోరయుద్ధంచేసి యుద్ధరంగమందు పాదుషహా పలాయనమైనై, నిజాంను
ఈ పాండేరావు మప్పనాయునివారు పట్టుకొని వచ్చి రామరాయులు, తిరుమలరాయులు
వారికి నజరుచేయగా బహుదయవచ్చి రామమప్పనాయునివారిని సేవకపుపక్కన
మనంతుడవు, నీ మనస్సులో యేమివున్నదో అడుగు మనిశలవు ఇవ్వగా ఇంత మర్యాదయేచే
సి యేమి ఇచ్చినా సకలబహుమానాలు ఇచ్చినట్లే సరి అనిచెప్పకొండా అప్పడు తూర్పు దిక్కు
న వుండినవందేల గంబుకలరాయసముద్రం ॥౧॥ ధర్మవరం ॥౧॥ కణికల్లు ॥౧॥ పడమర వుండి
బళ్ళారి, కారుగోడు ॥౧॥ సర్వమాన్యం దయచేసిరి॥

శ్రీమన్మహారాజాధిరాజ రాజపుండెయశవంత పరదళవిభాళ శ్రీ
౭. రిరాయమానవర్ధన అనే ఆల్యాబువాళ్ళని షానామయూరపింఛంవేసిన నపుబతుద
లుచేసి ఇవ్వగా ఈ పాండేరావు మప్పనాయుడు రాయలవారిదగ్గర నుంచి శలవు తీసు
కొని వందేల మొదలైన గ్రామాలకు వచ్చినది. శాలివాహన శక వర్షంబులు ౧౪౯౧ వున్న
నామ సంవత్సర మార్గశిర మాసమందు వందేలకు చేరెను. ఆవల ఆత్మకూరు విచారించుకొని
బంకరాయసముద్రానకు వచ్చిరి. ఈ తాలూకాలోనుంచిగాలి పయనం, మంచిప్రాంతం మహాభాగ్య
ది అని తెలిసి ఆగ్రామంలోని కోటముందర నగరుకట్టించినట్టయివెలుపటి కోటనిర్మాణం
చేసుకొని కొన్నిదినాలు రాజ్యం విచారిస్తూ వుండగా ఆవల విద్యానగరమందు యుద్ధంచేసి
పలాయనం అయిపోయిన కుతుబుషాహా, బరీదుపాదుషహా, పునహాసైన్యంసూరా

కాని విద్యానగరానకు వచ్చి రామరాయలు వారి తో యుద్ధంచేసి యుద్ధరంగమందున
23 మరాయలు వారి శిరస్సు ఛేదనచేసుకొని పునహ శ్రీగస్వస్తి తేసుకొని పోయిరి.
ఈ వెంటనే వెనుమప్పనాయుడు సదరి విద్యానగర నష్ట నామసంవత్స
రం లగాయతి వైశాఖ శాలివాహనశకవర్షంబులు ౧౫౦౭ అగునేటి చిత్రభాను నామసం
వత్సర పర్యంతం తనకు ఇచ్చిన రాజ్యం విచారిస్తూ వుండెను. తర్వాత వెనుమప్పనాయు
డు యుక్తకాలమున సముద్రములో కాలం చేసెను. వీరికుమారుడు మ్మాడి వెనుమ
ప్పనాయుడు రాజ్యం ఇంకా దవుడి విచారించుకుంటూ వుండెను. శాలివాహనశకవర్షం
బులు ౧౫౧౭ అగునేటి మన్మథ నామసంవత్సర పర్యంతం వుండి యుక్తకాలమున సముద్రములో
కాలం చేసెను. వీరి కుమారుడు మల్లప్పనాయుడు రాజ్యం పరిపాలన చేస్తూ వుండగా
చేసిన క్షాత్రధర్మం విద్యానగరం పరిపాలించే శ్రీరంగరాయలువారు, తిరుమలరాయల
వారి కుమారుడు శ్రీరంగరాయలువారు చంద్రగిరి పట్టణ రాజ్యం విచారించుచుండగా పో
24 యువుండగా ఉత్తరాననుంచి పూర్వం వచ్చిన పాదుషా వారి ఫౌజు అగినిచ్చి విద్యా
నగరం తేసుక పోవలెనని కల్యాణకల్బురి ప్రాంత్యానకు ఫౌజుసహా వచ్చిదిగిరి.
ఈ వర్తమానం చారులవలన శ్రీరంగరాయలు విని తాను సైన్యసమేతు
గా విద్యానగరం చేరి ఆ వాడినుంచి కల్యాణకల్బురి ప్రాంత్యానకు వచ్చి ఆ యుక్తకాలము
న సముద్రం దగ్గర వున్న వెంకటి మల్లప్పనాయుని సైన్యసమేతంగా పిలుచుకొని వారి తో కూడ
యి యుద్ధంచేసి శత్రుసైన్య పలాయనం చేసి పునహ రాయలవారి తో కూడా విద్యాన
గరం చేరి రాయలవారి సెలవు తేసుకొని తన జాగా యుక్తకాలము సముద్రానకు వచ్చి ఆ తర
వాత యుక్తకాలము సముద్రములో నూతనముగా పేట కట్టించి వికారి నామసంవత్సరం
పర్యంతం రాజ్యం చేస్తూ వుండగా ఇంతలో విద్యానగరానకు తిరిగి సదరి విద్యానగర పాదు

షా వారి లష్కరు వచ్చి యుద్ధం చేసి ఆ షహరుకు శ్రీరంగరాయలు యుద్ధములో నిర్వాహాంకరి
25. చేయువేక పాదుషా వారి చేతికి చిక్కెను. అప్పుడు ఆ పాదుషా వారలు పెనుగొండ
ఇత్యాది సర్వ రాజ్యం తమ స్వాధీనం లోకి తీసుకొని రాజ్యభారం చేస్తూ వుండగా అప్పుడు
ఈ మల్లప్ప నాయుడు శ్రీరంగరాయలు వారి సమాచారం విని తురుష్కులు ప్రాబల్యం అ
యినారు అని ఇక మీద రాజ్యకార్యం చేసే బాగు లేదని ఆ పాదుషా వారల వద్దకు వచ్చి అ
నుసరించి వుండెను. ఇట్లా కొన్ని దివసాల మీదట పాదుషా వారల వారి నౌకరీలుగా వరుసగా
వుండినందువల్ల ఈ మల్లప్ప నాయుని మీద పాదుషా వారలకు శానా దయ వచ్చి పూర్వ
రాయలు ఇచ్చిన రాజ్యమున్ను, పునః ఇప్పుడు యేల వచ్చు వాటకు చెల్లేటట్టు బుక్కపట్టణం॥
అనంతసాగరం ॥౧॥ శ్రీశైల మఠ్రా మాలున్ను శ్రీ యాత్రా మాలకు చెల్లే ఉపతానా వగైరాలు సనదు
ఇచ్చి పాదుషా వారి వజీరు అనే కితాబు దయచేసిరి॥-

తదారభ్య వంశ పాదుషా వారి వజీరు అనే కితాబు అయినది. బుక్క
రాయ సముద్రం చెరువు తర్వాత కొన్ని దినాలకు మళ్ళీ మల్లప్ప నాయుని వారికి సంపూర్ణ మంద పు
26 త్ర సంతానం లేదు అనే చింత వల్లను వక దినం పవళించి వుండగా అనంతసాగరం తట్టున స్వారి వచ్చి శ్రీరా
మ వనంలో వుండి చిన్నపరెడ్డి వంశస్థుడైన యల్లారెడ్డి వారిని బూదగావి దొరలు వచ్చినారు. మా ఇంటి
కి వచ్చి తాంబూలం తీసుకొని పొమ్మని మనవి చేసుకొనగా ఆ ప్రకారం వారి ఇంటికి వచ్చి వారి ఇం
టి లోపల సంతానవృద్ధి వున్నది గాబట్టి తనకు సంతానం లేదనే చింత ఈరోజు గానేమో మనసు కష్టం
కలిగి వుంటే సంతానం అయ్యేనని అనిమనస్సు నందు తలచి ఆ వేళ వారి చేత తాంబూలం తీసుకొని బుక్కరా
య సముద్రం చేరి తిరిగి అవతల మానం తవవారల తూర్పు ముఖ నాయు ఈ యల్లారెడ్డిని పిలిపించి మీరు
వుండే స్థలము మాకు కావలసి యున్నది. ఇట్లా అవలె నీయెడ ధనము చెంత తీసి మీ జాగా గామా
కు ఇచ్చేదానికి చింత వేసి దయచేయమని చెప్పగా వానికి వస్త్ర తాంబూలం బహుమానం ఇచ్చి

27 అంపించి మరి పదినవము ఇచ్చెను తర్వాత శ్రీ మల్లారెడ్డిగారి ఇంటిపట్టున నగరు కట్టి రాచ్రి
వంతపురములోని తిరిచి। మల్లారెడ్డి కోట వెలుపట ఇల్లు కట్టుకొని వుండగా పూర్వం నామము
తాలూకు నిడుదికె కాలవ పూడి యెదురు ఓరములో వున్న మరవ తీసి ముందర కాలువ యెదురు
రములో సాగించి చెరువు కట్ట కట్టించి మరవ కోవల విడిచి మునుపు మరవ వల్లె వెలికట్టించి
చిరి। తదారభ్య శ్రీ మల్లప్పనాయుని నారసు రెడ్డి [illegible] గాలో వాసం చేసుకొని [illegible]ను।

ఆ రెడ్డి సదరి నాపిన జాగాలయందు ఇల్లు కట్టుకొని వుండెను। [illegible]
అనంతసాగరం [illegible] శ్రీ వారండు అనంతపురము అనే నామధేయం కల్గెను। ఇల్లు కొన్నాళ్లు జరిగిన
మీదట శ్రీ మల్లప్పనాయునికి [illegible] సిద్ధరామమ్మగారు బంధుసాయము వుద్యానకొందకున్ని
నల్లగుట్ట మీద శంకరేశ్వర దేవాలయానకు కాలువ యెదురంలో వుండే మరవ [illegible]
ట్ట కట్టించి గ్రామానకు తూర్పు. దీవర కొండకు ఉత్తర అగకోసుమీద తనపేరుపెట్టి సిద్ధరామ
పురం అనే గ్రామం కట్టించెను। శ్రీ స్వామి వారికి దక్షిణ భాగమందు కాలువ దిగువ దూరంలో
కట్టి [illegible] చెరువు కట్ట కట్టించి శ్రీ స్వామి వారికి [illegible]

28. నమస్కరించి మరవ మొదట తనపేరనాయ [illegible] తూముండాది
నీళ్లకు బుక్కరాయసముద్రం కోటకు ఉత్తర భాగమందు బెయలు మండే చెరువుకి [illegible]
కొత్త అచ్చుకట్టు అనే నామధేయం పెట్టి సాగుబడి చేయిస్తూ వుండెను।

తదనంతరం శ్రీ మల్లప్పనాయునికి సంతానం కలిగెను। ఇందుకు వివరం
వప్పనాయుడు।।గారు చిన్నరామప్పనాయుడుగారు నిత్యముద లింగరామప్పనాయుడుగారు హంపా
నాయుడుగారు [illegible]। వీరి ఖాసాపట్టి ప్రవర్తించి [illegible]
గారి కడుపులో పుట్టినవారు ఇట్లా జరిగిన [illegible] నాయుడు [illegible] తనవలుగురి
కి మారులకు రాజ్యం పంచి ఇచ్చిన వివరం। జ్యేష్ఠపుత్రుడు [illegible] వప్పనాయునికి తాలూకు [illegible]

నందేలసీమ ౧॥ రెండవకుమారుడైన చిన్నరామప్పనాయునికి బళ్లారితలుక సోడుసీమ ౧॥ మూ
డవకుమారుడైన నిత్యమద లింగరామప్పనాయునికి కందుకూరు కళికల్లుసీమ ౧॥ నాలుగవ
29- కుమారుడైన వెంకటపానాయునివారికి అనంతసాగరం, బుక్కసాగరం, ధర్మవరం, అనంతసాగరం
బుక్కపట్నంసీమ ౧॥ ఈప్రకారం పంచియిచ్చి తాము జీవమంతుండైవుండగాను వారివారి స్థ
ళాలు వారు బందోబస్తు చేసుకొని వుండిరి. ఆకాలమందు వెంకటమల్లప్పనాయుడు అనంతపురం దే
వరకొండకు తిరుకట్టించెను. బుక్కరాయసముద్రములో వుండే వెల్లబాలుని వెంకటశెట్టి ద్విజవం
శస్థుడైన ముసలిరెడ్డి అనేవాడు దేవరకొండ మీద వసంతభూజాన శిలామంటపం ౧॥ ఆస్థా
రీదేవళం ౧॥ పాకశాల ౧॥ ౧॥ ఇవి వయోడుమ్మతిలల నిర్మాణం చేసెను. తాడిపత్రి సంస్థానకు
లకు దేవరకొండకు బ్రహ్మోత్సవకాలమందు దేవునికి వివాహం ఆ సాధురమేస్త్రాలయం
తరుచు తూన్నది అవి తాడిపత్రి సంస్థానకు చేసేది. కరణము ఖర్చులు ఆ వెంకటమల్లప్పనా
యునిది కాని రెండవవారిది కాదు. ఈ వెంకటమల్లప్పనాయుడు బ్రతికివుండు ఆశ్వైయుజశా
30॥ లివాహనశకవర్షంబులు ౧౬౫౭ సిద్ధార్థినామసంవత్సరమందు ఈ వెంకటమల్లప్పనాయుడు కాలం
చేసెను. తదనంతరం వారి నాలుగవ కుమారుడైన వెంకటరాంపానాయుడు కూడిన తప్పురంపట్టె
రాస్థళాలలో వుండి శ్రీ శాలివాహనశకవర్షంబులు ౧౬౫౪ అయినే ప్రజోత్పత్తినామసం
వత్సరానకు ఈ వెంకటరాంపానాయుడు కాలంచేసెను॥

ఈయనకుమారుడైన ప్రసన్నశిద్ధప్పనాయుడు ౧॥ కొడుకు ప్రసన్నసిద్ధ
ప్పనాయుడు రాజ్యంబందోబస్తుచేసుకొని శ్రీ శాలివాహనశకవర్షంబులు ౧౭౦౧ అయినే
వికారినామసంవత్సరమందు కాలంచేసెను. తదనంతరం వారికుమారుడు పెద్దప్పనాయు
నివారు తనతండ్రి మరణానంతరం వారిరాజ్యం బందోబస్తుచేసుకొని శ్రీ శాలివాహనశకవ
ర్షంబులు ౧౭౨౪ అయినే విరోధికృతునామసంవత్సరమందు కాలంచేసెను॥

ఆసమయమందు రాయదుర్గం పెదతిమ్మప్పనాయుడు ధర్మవరం తాకా చేసు
కొని ధర్మవరంలో వుండెను. లోపవాదప్పనాయునికి మారుడు సిద్ధప్పనాయునివారు నాలు
31 గుసంవత్సరాల చిన్నవాడై వుండగా వారి తండ్రియైన పవాదప్పనాయునివారు కాలం చేసినందు
న లోపవాదప్పనాయుని భార్య సిద్ధనాయమ్మ అనే ఆయమ తనకుమారుడు సిద్ధప్పనాయుని
వారిని ముందర పెట్టుకొని రాజ్యం చేస్తూ వుండెను. అప్పుడు శాలివాహన శకవర్షంబులు ౧౬౧
౧౧ పరిధావి నామసంవత్సరం నుంచి రాజ్యం చేస్తూ వుండగా కడపనవాబు మయానావారు
నాలుగు సంవత్సరాల నుంచి ఖండణీ పైకం రావలెను. ఖండణీ పైకం ఇచ్చినా సరే, [illegible] ఇచ్చి
నా సరే అనిపించినాసమేతు పైవచ్చి అనంతపురగ్రామానకు సమీపం ౧ కోసు మీరాద దిగివుండి వకీ
లును అంపించెను. ఆవకీలు వచ్చిన నవాబు సాహేబుల అప్పణ ప్రకారంగా యావత్తు తేమానం చెప్పు
గా విని సిద్ధనాయమ్మగారు తనకుమారుడైన సిద్ధప్పనాయుని వెంటబెట్టుకొని మయానా నవా
బు సాహేబుల వారి భేటీకి వచ్చి భేటీ చేసుకొని ఖండణీ చుకాయించుకొని [illegible] తీసుకొ
ని వారు యిద్దరు అనంతపురం చేరెను. కొన్ని దినాలు జరిగిన పిమ్మట వారి అనంతపురానకు పడమర
32. యిద్దరు కోసుల దూరాన ఉన్న అనేక గ్రామానకు తూర్పుభాగాన సంగమేశ్వర దేవళం
ఉత్తర దిక్కుభాగానకు దక్షిణభాగాన మూడు కోసుల మీరాదట ఉదిరిపికొండ [illegible]
పాళెగాడు యాదికలిముసలప్పనాయుడు వుండెను. ఆముసలప్పనాయునికి కొడుకోరు
కొల్ల అంతరంగ ఇద్దరు మొదలైన భార్యాదారాలు నున్నది కంచె చెల్లె చెల్లెడు పుత్రవారాలు న్నా
రు ప్రకారంగా ముసలప్పనాయుడు [illegible] ఉదిరిపికొండలో నివాసం చేసుకొని వుం
డెటప్పుడు కొడుకురు సంగమేశ్వరస్వామికి రథోత్సవకాలమందు స్వామిదర్శనానకు పోవండ
అనంతపురం సిద్ధప్పనాయుడు తనబలపరివారంగా కొలువుకు బోయెను.
ఆ కబురు ఉదిరిపికొండకు ముసలప్పనాయుడు వచ్చియుండెను నుంచో

సిద్దప్పనాయునికి మానమర్యాదలు ఉదరిపి కొండవారు చేయనందున మనస్సులో గానాకో
33. పంతెచ్చుకొని కూడేటి నుంచి సిద్దప్పనాయుడు తన అనంతపురానకు వెంటా వెంటే వచ్చెను
తదనంతరం ఈ ముసలప్పనాయునికి శిక్ష చేయవలెనని ఇట్లా మనస్సులోన
యోచన చేస్తూ ఈ ముసలప్పనాయుడు కూడేటిలో వుండె వర్తమానం అంతరంగముగా
తెలుసుకొని తన జనసమేతముగా శ్రీ అనంతపురము నుంచి తర్లి కూడేటికి వచ్చి కూడేరు కోటా
తీసుకొని ముసలప్పనాయునిన్ని ఈయన జనాన్ని కొట్టి పారవేసెను. తదనంతరం కూ
డేరు కోటా జంబోబస్తు చేసి అక్కడ తమ జనాన్ని వుంచి సిద్దప్పనాయుడు వెంటనే అనంతపు
రానికి చేరెను. ఇట్లా కొన్ని దినాలు వుండి ఆ స్మైళు శాలివాహనశకవర్షంబులు [illegible] అ
ఖనిటి భ్రాతునామ సంవత్సరమందు శ్రీ అనంతపురములోనే కాలం చేసెను.

ఈ సిద్దప్పనాయునికి కుమారులు ఇద్దరు. జ్యేష్ఠపుత్రుడు ప్రసన్నప్పనా
యుడు, ౨వ రెండోవాడు పెద్దప్పనాయుడు. ఈ వీరు ఇద్దరుకు కుమారులు వుండగా పెద్దకుమారు
డు ప్రసన్నప్పనాయుడు రాజ్యం విచారిస్తూ వుండెను. అప్పుడు శాలివాహనశకవర్షంబులు-
34. ౧౬౦౦ అనే ఈశ్వర నామసంవత్సరం ప్రసన్నప్పనాయుడు చేసిన క్షాత్రధర్మ వివరం ఈయన
సభార్య సిద్దమ్మ అనే ఈయన మ్మ॥ ఈ సిద్దమ్మ అనంతపురానకు పశ్చిమం తట్టు సమీపముగా చెరు
కట్టించి ఆ చెరువుకు దక్షిణాన పూర్వం పోతూ వుండిన చెరువు మరవ తీసి మండరసత్రసాలవలెం
రం. శెట్టి అనే కోమటివాడు వేయించిన చింతవనం దగ్గర దక్షిణం మరవ నిర్మాణం చేసి ఈ మరవకు
పశ్చిమభాగాన వక చిన్నకుంట కట్టించి ఆ కుంటకు పేరు అమ్మగారి కుంట అనే పేరు పెట్టెను॥—

ఈ కుంటకు సమీపాన చింతవనం వేయించెను. అక్కడి నుంచి బుక్కరాయసము
ద్రానకు ఈశాన్యభాగమందు వక కోసు మీద గ్రామం కట్టించి దానికి నామధేయం అమ్మగారి
పేట అనే పేరు ఇడెను। అనంతపురములో పూర్వం పోతూ వుండిన మరి వక చెరువుకు పేట క

ట్టించి [illegible] పెద్ద పేరు ఇక్కడ సంత, సోగది గనుక సంతపేట అనే పేరు కలిగెను. శా[illegible]
3౫ పేరు మధ్యభాగమందు బసవన్న దేవళం కట్టించవలెనని మొదట చేసిన దేవళం కట్టిస్తూ వుండగా [illegible]
త్రలో సిద్ధమ్మ వాలంటి చేసెను, గనుక బసవన్నకు ప్రతిష్ఠ చేయకుండా చేసేసినారు।
ఈ దేవస్థానాన [illegible] మొదట [illegible]
శకి పెట్టు బాణాలింగం తెచ్చి దేవాలయం కట్టించి బాణాలింగ ప్రతిష్ఠ చేసెను. ఈ దేవస్థానాల
వుండే దేవళ్లు విశ్వేశ్వరుడు ౧ మాధవస్వామి ౧ గణపతి ౧ దండపాణి ౧ భైరవుడు ౧
కుమారస్వామి ౧ ఆంజనేయుడు ౧ లక్ష్మీనారాయణస్వామి ౧ [illegible] శివాను
శిలాగా వేసి యేకస్థానమందు ప్రతిష్ఠ చేసినారు। తదారభ్య ఈ దేవళ్లకు పేరున విశ్వేశ్వరుడు అనే
పేరు ఉండగా, సిద్ధమ్మ పేటకు పశ్చిమం మొదటి తట్టు [illegible] త్రిపురాంతకం [illegible] రెడ్డి గారు
[illegible] వప్పరెడ్డి శ్రీ విరూపాక్షేశ్వర దేవాలయం కట్టించి దేవళమందు ఉమ్మవారు ఆంజనేయ పార్వతమ్మ ౧
గణపతి ౧ చండీశ్వరుడు ౧ ప్రతిష్ఠ చేసెను. ఈ దేవళ ప్రాకారానకు ఉత్తరభాగాన
౩౬ ప్రసన్నకేశ్వర స్వామి, ఆంజనేయస్వామి, ఈ రెండు విగ్రహాలకు వకే దేవాలయం మండపప్రతి
ష్ఠ చేసినదానికి తెలుగు [illegible] చిన్నపరెడ్డి తేరు [illegible] పేరు గలిగెను. [illegible] శాసనశకవ
ర్షంబులు ౧౬౩౦ అగు నేటి సర్వధారి నామసంవత్సరం కార్తీక బహుళ సోమవారం [illegible] దినం చిన్నప
రెడ్డి దేవళం కట్టించినది. తదనంతరం ఈ ప్రకారం దేవళ దంతె [illegible] శాలివాహన శకం సర్వధారి
ప్రాసిన ప్రకారంగా వ్రాసినది. ఈ విరూపాక్షేశ్వరునికి రథోత్సవం మార్గశిర శు ౧౫ నాడు ప్రతి
సంవత్సరం [illegible] జరిగేట్టుగా నిర్ణయం చేసెను. [illegible] వెంకటనారాయణ సమ
ప్రానకు పడమర కాలువ ప్రక్క దూరమున [illegible] చెరువు [illegible] నీరు కట్టించి కోనేటి లో శిలాము
[illegible] పం కట్టించి ఈ కోనేటికి పశ్చిమ భాగాన లింగం ప్రతిష్ఠ చేసి దానికి నామధేయం కాశీవిశ్వే
శ్వరుడనే పేరు పెట్టెను. ఈ దేవళానకు ఉత్తరభాగమందు పార్వతీదేవి ౧ చండీశ్వ

37. రుసిదేవళం॥౧౫-ఈసం మ్నసిర్మాణంచేసి ప్రకటర మజ్జనంచేసి సకలదానములుచేసి చింత్రవనం నాటించెను, బుక్కరాయస ముద్రములో వుండిన యేతిశెట్టి అనేవాడు బుక్కరాయస ముద్రం పేటకు ఈశాన్యభాగమందు వక భావి త్రవ్వించినాత సపేటకట్టించి ఆపేటకున్న [illegible] పు [illegible] పుమరవపల్లె తరంసంహారం ముద్దపృతె యిశెట్టి అనే మూరి అనే బలిజ శెట్టిపేట కట్టించి సంత బాజారు యేర్పరచెను [illegible] స్థలమందు [illegible] శ్రీదేవర [illegible] వుండే వేంకటేశ్వరులకు రథోత్సవం బ్రహ్మోత్సవకాలమందు కింద సదరు వాసి పేటలోనే కల్యాణ మండపం వుండెను, ఆ మండపంలోనే దేవర కొండ నుంచి దేవుడు బ్రహ్మోత్సవం బ్రహ్మోత్సవాల మందు ధ్వజారోహణం మొదలుకొని ధ్వజం దిగేపర్యంతం తొమ్మిది దినములు కల్యాణ మంటపంలోనే దేవర విగ్రహాలు వుండేదిగా లూగునవుండెను॥.

38- తదనంతరం పేట ఏమనగా, బుక్కరాయసముద్రంలో వుండిన తాయివీరన్నశెట్టి అనే కోమటి వాడు తమకులదైవం వీరభద్రస్వామి, వీరభద్రస్వామి పెండ్లాము భద్రకాళమ్మ, శ్రీ సుప్రతిమలు నిర్మాణం చేయించి దేవాలయం గోపురం సహాతనం కట్టించి ఈ కోమటలు వుండే లక్ష్మీనారాయణ దేవస్థానానకు పూర్వభాగాన ప్రతిష్ఠ చేసెను॥ తదనంతరం ఈ వారంతా వారు శివభక్తులు గనుక ప్రతి సోమవారం ఆనంతపురానను వుండే వారు సదరి వీరదేవళానకు వచ్చి అభిషేకం మొదలైనవి చేసి ఈ అభిషేకానకు ప్రతి సోమవారం బుక్కరాయసముద్రం వారు ఆశ్రా మానక్కు రూకలు యిచ్చేలాగున నిష్కర్ష చేసి తామున్న ప్రతి సోమవారం వీరభద్రస్వామి దర్శనానకు వస్తూవుండిరి, బుక్కరాయసముద్రం పెద్ద పేటకు ఈశాన్యభాగాన యల్లకొండయ్య అనే పద్మసాలెవాడు పేట కట్టించి పేటలో నేసే వాండ్లను వుంచి ఈ పేటలోపల వక భావి త్రవ్వించి రామానుజ కూటం అనేవారు మంటపం పెద్దమఠం కట్టించెను

39- తదనంతరం అనంతపురములో వుండే ప్రసన్న పృప్పనాయుడు ఈ వారంతే

అనంతపురం గారి [illegible] నా వున్నది. [illegible] బురుజులున్ను కట్టించి శిలలతో పూరుగా వాకిలి కట్టించి తలుపులకు ఇనుపపవంకెళ్లు వేయించినందున కత్తులవూరు వాకిలి అనే పేరు గలిగెను. గాలి వాకిలి అనుకరాలి వూరు వాకిలి అనే పేరు గలిగెను. [illegible] వాకిలికి ఉత్తరం ప్రాకారానకు శిలలతో దేవళం కట్టించి బాణాలింగ ప్రతిష్ఠ చేసి సోమేశ్వరుడు అనే పేరు పెట్టెను.

శ్రీ వారండ్లె ప్రసన్నప్పనాయుని నగరిలో కులదైవం సర్ధనారీశ్వరుడు గను కపూర్వ [illegible] నారీశ్వర దేవునికి ఆజ్ఞా గాల [illegible] కాలమందు సాయంకాల [illegible] ఈ రెండు కాలాలయందు పూజ [illegible] అవుతూ వుండెను ఇప్పటి కాలాలయందున్ను ప్రసన్నప్పనాయుడు [illegible] వచ్చేది శ్రీ ప్రకార [illegible]

40. కత్తులవూరు వాకిలికి పడమర కాశకోయితో ఇరుపార్శ్వములయందు బంతులుగా జవ్వలు కట్టించి జీబి మొదట్లో బురుజులు చేయ పెట్టించి మిద్దె వేయించెను. తదనంతరం శ్రీ ప్రసన్నప్పనాయుని దివసాలల్లో బు[illegible] సముద్రములో వుండే సుద్దపు[illegible] పెరెడ్డి కుమారుడైన తిప్పారెడ్డి అనే [illegible] నాడు శ్రీ బుక్కరాయసముద్రములో వుండే పాపమంత్రాయుడికి గరుడస్తంభం సమర్పించినది. ఇప్పుడు శాలివాహన శక [illegible] ఉత్తరాయన మన్మధనామసంవత్సర [illegible] వైశాఖ [illegible] శ్రీ వలకడప మయూర [illegible] సు[illegible] యదుగాని కుపోతురాయదుగం తాలూకాలో బూది [illegible] మూడవ [illegible] ఆనవాలు వారు శ్రీ ప్రసన్నప్పనాయుని [illegible] సమేతం [illegible] జరుగుచున్నది. ఈ విష్ణు [illegible] వారి కాలను అంపించగా ఉత్తరాలు చూస్తూనే దండు

41 కూపె వచ్చెను [illegible] విచారగా శిరియప్పను [illegible] నిష్కర్షచేసి వుంది తానుదండుకు తిరిగి పెట్టె [illegible] శిరియప్ప తో చెప్పిన మాటలేమంటే రాజ్యం మీద పెత్తనము, శ్రీ చెరువు [illegible] కా శ్రీ చెరువు నిండ నందున [illegible]

పెరకాలువలు తప్పి ఉదకం చెరువులోనికి వెళ్లనేలకుపెట్టు వరిమడి గోన్నలు మీద సాగించి వున్నవి।
ఫలానకు వచ్చినది అని చెప్పితే నున్న దండు సమేతం గా బాలా నాతో కదిలి తరలి పోయెను॥-

ఈ శిరియప్ప ప్రసన్నప్పనాయుని అప్పుడు ప్రకారం వ్యవహారం చేస్తూ వుండగా యీ
ముకే శాలివాహన శక వర్షంబులు గాం ౧౬౪౧ అగునేటి వికారినామ సంవత్సర చైత్ర బ ౧
నాడు ఆ కాలంగా చెరువు మీద వర్షం అయి కొంత చెరువు నిండెను। తర్వాత వైశాఖ బ ౧ నాడు
అధికవర్షం వర్షించి అత్యుత్ప్రవాహం వచ్చి రెండు మరవలు నిండి ప్రవాహం వచ్చి కట్టమీద వు
42 న్నటువంటి వరానికి పూర్వభాగాన పరిబాల్లమీద చెరువుకట్ట తెంచుకొని గండి యేర్పడెను। ఈ
పూర్వభాగాన శంకరేశ్వరుని దేవాలయానకు పడమర గంగాబాళల మీద గండిపడి పూర్వంచి
కూప్పవదలు రుకట్టించిన చెరువుకట్టమీద విఘ్నేశ్వరుని దేవాలయం కొట్టుకొని పోయెను।
తర్వాత రెండు గండ్లు పడి చెరువుకట్ట తెగిపోయిన సమాచారం ఈ శిరియప్ప తమ్ముడు ప్రసన్నప్పనా
యునివారికి ఉత్తరం వ్రాసి అంపించెను। ఆ ఉత్తరం చూచి హాజరతు వారికి ఈ వర్తమానం చెప్పి
కొంత ఫౌజు తో నాయకుడు అనే సరదారుణ్ని వుంచి తాను సెలవుపుచ్చుకొని తక్షణం వచ్చి కోడూరె
ను। ఈ వర్తమానం శిరియప్పకి నిన్నటి మిత్తిమయినా అని అధైర్యంగా వుండి తెగిన గండ్ల దగ్గర
పందిరి వేయించుకొని కర్ర గ్రామాల రెడ్లు కరణాల ప్రజల సంపాదించి పిలిపించి రాత్రి పగలు
గండ్లకు గండ్లకు ౧ మన్నుకు ౧౨ రాయి ౧౧ ఈ ప్రకారం వేసి చెరువు కట్టు కట్టిస్తూ వుండెను॥

43. రెండవదినం ప్రసన్నప్పనాయుడు కోడూరు నుంచి రాచానపల్లెకు వచ్చి
నారా, ౩౦ కాసాలు కుష్ఠిమల మీద వస్తూనప్పుడు ఈ వర్తమానం తెలిసి ఈ ప్రకారం వుండ
గా ఆ రాచానపల్లె నుంచి నాలుగు ఘడియలకు ప్రసన్నప్పనాయుడు ఆ సంత ఫ్రాకా చెరువుక
ట్టమీద యెక్కి శిరియప్ప క్షేమంలో వున్నాడా అని అడుగగా తెగిన గండ్లను మాపాలకు ధారా
గా ఈ శిరియప్ప అధైర్యపడి నిలబినది లుపనేలపడి తమ్ముకాని చచ్చిపోయెను॥ ఇంతలో ప్ర

సన్నప్పనాయుడు శిరియప్పను పిలువమనగా అక్కడ వున్నజనం శిరియప్ప [illegible] తెలిపి

రితన్నలా తెచ్చినాడు అని చెప్పగా వారిని యాచించి [illegible] వారిక్కి సంస్కారం చేయించి

ప్రసన్నప్పనాయుడు అనంతపురంలోకి రాకవల్లనున్ను దక్షిణదేశావేసు కాని గాలి [illegible] కలుగ

కలిగి వుండిరి [illegible] చెరువుకట్ట [illegible] ఈ కట్ట తూర్పు ఉత్తరభాగాన వల్లగుట్ట మీద

44 గిలటు తెచ్చి మంటపం కట్టించి [illegible] జంగమ [illegible] చేసెను. [illegible]

రువున్నర మీద తూర్పు మత్తల్లోకాలువ కాసమీపాన చెరువుకు వచ్చి మరవకొవ్వు దక్షిణాన కలు

పెరగాపించి దానికి పేరు ప్రసన్నప్పనాయుని కాల్వ అని పేరు పెట్టగా దానికి [illegible] వీరా

ల్వ అని పేరు వచ్చెను. చెరువులోకి కాల్వ తెచ్చెను. ఈ కాల్వ [illegible] భాగాన సముద్ర

ఉప్పరవాండ్లు పల్లె కట్టించి దానికి పేరు ఉప్పరపల్లె అనే పేరు పెట్టి పూరుకట్టు సమీపమందు

బానాలింగాన్ని తెప్పించి చంద్రశేఖర [illegible] అనే నామధేయం పెట్టి గోపాలయం కట్టించెను.

ఈ కాలు వరకునది చెదశవంధ్యం [illegible] ఈ దేవునికి ధూపారాధన

నైవేద్యానకు నిష్కర్షచేసి [illegible] కుంచి కూడా పెరువాంకలి [illegible] మరబాలు [illegible]

45 కపిల భావి [illegible] మునుపు చిక్కవడయరు వారు చెరువుకట్ట మీద విష్ణు [illegible]

వాలయమువుండినది. చెరువు తెగినందున పునహ విష్ణు కట్టమీద వుంచవలెనని మో

చనచేసి అనంతపురానకు కాలఘు దూరంలో విష్ణు [illegible] దేవాలయం కట్టించెను.

తర్వాత కట్ట రెండు సంవత్సరము నిలుపగట్టించి శాంతిచేసి పంచగ్రామాలల్లో కేపోగాము అని

పంచాంగం వారిని పిలుపించిగా [illegible] దివసం వేళ [illegible] దుబాషున్నది. ఇని ఇదియ

గా నాలుగు దినాల పర్యంతం దినశుద్ధి వేదు, తర్వాత చంద్రతారాబల యుక్తంగా వున్నది. అది

సంగ్రామ [illegible] వలెనని మనవి చేసి తానుగ్రామంలోకి వచ్చిరి. గ్రామ వారు [illegible]

గా లెక్కచేసి వుండిరి. ఈ [illegible] సిద్ధమ్మ గారికి రామప్పనాయుడు [illegible]

జనన ... నాలుగు సంవత్సరములు అన్నవాడై యుండగా తాతమ్మ తెలియని వరకూ ... తైన వసం
తమ్మ లచ్చమ్మ లిద్దరు అనంతపురానికి వచ్చి తమ కాయకష్టం చేసుకొని వుంటూ వుండగా ఆ
46 గ్రామంలో వుండిన జనం దినాలలో కొ శిశువులకు పాలు నిమిత్తం మజ్జిగ నిమిత్తం పోతూ వుం
డగా ఆ జనంలో కూడా శేష సంతమ్మ అనేది మజ్జిగ నిమిత్తం పోయినందున శ్రీ ప్రసన్నప్పనా
యుని వారు శేషసంతమ్మ గూర్చి [illegible] తన మనుమరాలి మోహాలు [illegible] పూరి దానవద్ద
ని అడిగినందున నేనేమి భాగస్తులము అని తన వృత్తాంతం యావత్తు విశదంగా చెప్పగా అందు
న చెప్పిన కొడుకు మా దగ్గర వుండు అని పత్రికంగా నగరి అంగమన ఇల్లు ఇప్పించి అన్న వస్త్రానికి
ఇప్పిస్తూ వుండెను. శ్రీ ప్రసన్నప్ప నాయుడు బుక్కరాయ సముద్రానికి స్వారి పోయిన వేళలుస
హితంగా వకట్టు దినములు [illegible] వుండెను అందున వెంబడి తోడుకపోతూ వచ్చును.
శేషమ్మ అక్క లచ్చమ్మ అనేది శేష సంతమ్మను దారి దినాలలో వుంచుకు
న్న దియూరి నాలుగు పుట్టినదిని ఉపద్రవం వచ్చి [illegible] తాతమ్మ తెలియక పోయి [illegible] తిన జను
గుతూ వు [illegible] శ్రీ ప్రసన్నప్ప నాయుడు తనలంజ వసంతమ్మ సహితంగా శ్రీ చెరువుకట్టు మీద
నివుండెను. శ్రీ ప్రవాహం వుండగా శేష సంతమ్మ అక్కటైన లచ్చమ్మ అనేది తాతమతిలో వుం
47. తిన ద్వారపెద్ద తిరుమల నాయుని దగ్గర వచ్చి ఆయన దగ్గర వుండగా లచ్చమ్మ అనేది తనచె
ల్లెలైన వసంతమ్మకు చెప్పి అంపించినదేమంటే, నీవు ఇట్లా పరాధీనంగా వుండేదేమంటే నాకు
నీవు నా వద్దకి వచ్చినట్లు అయితే స్వతంత్రంగా వుండవచ్చును, నీవు వుండే జాగాలలో ద్రవ్యం
సంగ్రహం చేసుకొని యట్లనైనా సరే [illegible] తప్పించుకొని వెళ్ళి [illegible] లోకానికి [illegible] నడిపిస్తూ
వుండెను, ఇట్లా వుండగా శేషసంతమ్మ అక్కకు తిరుగు ప్రత్యుత్తరం పంపించినదేమంటే, నీవు కాం
తెస్సైన్యంలో అనంతపురం దేవత [illegible] దశ [illegible] నిమిత్తం [illegible] దేవర
కొండ దగ్గరికి వచ్చినట్లు అయితే నేను [illegible] మా ద్వారవారి [illegible] వచ్చి వున్నాను.

బహుకాలంనుంచి చెప్పేవేకుండా వున్నది. నాకున్ను సెలవు ఇచ్చి సట్లయితే నేనున్ను దేవతా
దర్శనం చేసుకొని మా అక్కచెల్లెలి తీసుకొని వస్తూ వున్నాను. ~~[illegible]~~ అని మాధారవా
రితో సెలవు తీసుకొని వస్తూ వున్నాను. అనే లాగున తమ అక్క అయిన లచ్చమ్మకు చెప్ప
48- అంపించెను. ఇట్లా ఈ వసంతమ్మ చెప్పి అంపించినందువల్ల తమ అక్క లచ్చమ్మ అనేదిన్ని-
న్నసమేతంగా వచ్చి ఈ దేవరకొండకు పరువు మీద వున్న తాతి వల్లీ తాలూకు పసుపూరు
అనే గ్రామం దగ్గర కొంత్త జనాన్ని వుంచి మిత జనం తీసుకొని దేవరకొండకు వచ్చెను.

ఇక్కడ ఈ వసంతమ్మ ఈ క్క ఇక్కడికి వచ్చిన కబురు విని తానున్ను ప్రసన్న
ప్పనాయుని వారిని సెలవు అడిగినదేమంటే, మా అక్క లచ్చమ్మ దేవరకొండ వెంకటేశ్వరు
ని దర్శనానకు వచ్చి వున్నది. నాకున్ను బహుదినాలనుంచి చెప్పేవేదు. నాకున్ను సెలవు ఇస్తే
యి దేవతాదర్శనం చేసుకొని మా అక్కచెల్లెలి తీసుకొని సాయంకాలానకు ఇక్కడికి వస్తూ
వున్నానని అనేక విధాలవంన వేడుకోగా ఈ ప్రసన్నప్పనాయుని వారు వెయిజాగ్రత్తగా-
సాయంకాలానకు రమ్మని సెలవు ఇచ్చి కొంత్త జనాన్ని వెంబడి ఇచ్చి అంపించిరి. అంపిం
చ తర్వాత ఈ వసంతమ్మ కొంత దూరం వెళ్ళిన మీదట ఈ ప్రసన్నప్పనాయుడు తాతి మల్లీ
నుంచి దీని అక్క లచ్చమ్మ వచ్చిన కబురు విని మనస్సున సంశయం వుంచుకొని పునహా ఇక్కడి-
49- నుంచి పది మందిని అంపించి వెనకకు పిలుపించి మేము మూడ్రా మంచేరిన తర్వాత కొంత్త సా
హిత్యం ఇచ్చి అంపిస్తూ వున్నాను అని ఆ వేళకు సమ్మతి చెప్పి నిలిపినందున దీని మనస్సు
కు సంశయం పుట్టించుకొని ఎవరు ఏమి చెప్పరాదని పునహా నేను కోటలోకి వెళితే
వద అక్క దక్షరికి చేరేదానికి మోసం లేదు అని మనస్సుకు చంచలం పుట్టించుకొని ఆ రాత్రి
అభ్యర్ధన [illegible] నాయుడు నిద్రిస్తూ వుండగా పొందిన ద్రవ్యం అంతా వత్తు నదిమి
కితో తలకు బిగియగట్టుకొని చీరపైన కొనరాకుండా కట్టుకొని పరుపు మీద వుంచి

నపకారి తీసుకొని తులికె కోసెను. పూరా తెగకుండినందున ఈప్రసన్నప్పనాయునికి ప్రాణము
పోక కొన ప్రాణంతో వుండగా ఈవసంతమ్మ వెళ్లిపోవలెనని పోతూవుండగా కన్నులువానరావ
ఉక్కడ కుండనే తిరుగుతూవుండెను, ఉక్కడ దగ్గర కడివారాయుట్లువుండిన పవారా వాండ్లు కాద
ళవాయితైన పోలి నాయకుడు మొదలైన వారు యూరొప మన్షా లుండెంటి రాచిదేశాలోక
౯౦ పోయిచూడగా దొరవారు కంఠగతప్రాణులై వున్నది చూచి ఈవసంతమ్మ దొరగారిని
బిలుపటికి వచ్చితప్పించుకొని పోలేసు సంగతులు చూచి ఆయమ్మను లోపలికి తీసుకవచ్చి
ఈపనిచేసిన వారు ఎవ్వరని విచారించగా కంఠగతప్రాణులైన ప్రసన్నప్పనాయుని వారు
వారస్త సంజ్ఞన ఈవసంతమ్మ తల్లుచూపగా తే తూత్తుపయుసులను పిలుపించి ఈవసంత
మ్మను పోదాయూపించగా పదార్థం తిత్తులయిత్తలో నదుములోపల వున్నది చూచి తీసు
కొని దళవాయి మొదలైనవారి ముందర తెచ్చిపెట్టగా ఈవసంతమ్మను ముట్టులుకట్టించి
పవారాలో వుంచిరి. ఈవితమానం యావత్తు ప్రసన్నప్పనాయుని వారి తమ్ముడైన పవారా
ప్పనాయుని వారు బుక్కపట్నములో వుండగా లిఖితం వ్రాసి ఉంపించగా ఈవితమానం
చూచుకొంటూరనే ఉక్కడి నుంచి తల్లి వచ్చి పరస్పర మీదెరువు కట్టుమీదికి వచ్చి ఈవితమ
మానం జనుల వలన విని ఈవసంతమ్మను అనంతపురానకు పట్టుకవచ్చి అనంతపురం కిల్లా
౯౧ లోపుట్టుగోడపెట్టి దాంట్లో వేసిరి. ఈవసంతమ్మ దాంట్లోనే కాలంచేసెను.

ఈప్రసన్నప్పనాయుడు ఆదినమే కాలంచేసెను, అప్పుడు శాలివాహన
శకవర్షంబులు ౧౬౭౫ అగునేటి విరోధినామ సంవత్సరం. తదనంతరం ఈప్రసన్నప్పనా
యుని తమ్ముడైన పవారా ప్పనాయుడు శాలివాహన శకవర్షంబులు ౧౬౭౫ అగునేటి శార్వరి
సంవత్సరం రాజ్యం విచారిస్తూవుండెను. కొన్నిదినాలు జరిగిన పిమ్మట హైదరు దొరవారు సర్దారు
ఖానుడు అల్లీఖాన్, మహమ్మదు ఖాన్, వీరు ముగ్గురు కడప మయానావారి తమ్ములున్ను

ప్రొల్లు ఫౌజులో పెద్దపల్లికి పోగా [illegible] వేర్గముగా పోతూ అనంతపురానకు అరకోసు మీద

జూటూరు వంక గడ్డన దేశాయి వేసుకొని దిగిరి. ఈ పాడప్పనాయుడు ఫౌజుదారు వచ్చిన [illegible]

సమాచారం విని తదుపరి వారి తమ్ముడు మంచి వకీలు రామాజీ అనేవాడు ఈ పాడప్పనాయుని [illegible]

వుండగా ఈ రామాజీ వెంబడి తన వకీల్ని పంపించగా ఫౌజుదార్లకు నజరు ఇచ్చినందున ఇక్కడ

52. వర్తమానం యావత్తు ఫౌజుదార్లు అడుగగా అప్పుడు రామాజీ ఫౌజుదార్లతో చెప్పినవి. ఏమనగా

ఈ పాడప్పనాయుడు కైపుదారుడు ఇక్కడ యేమియైతే తన స్థలం ఇదు, [illegible]

తో షైటే అన్యాయము అని శలవున్నప్పుడే మహా ఈ పాడప్పనాయుని వారి కి ఈ వర్తమానం [illegible]

మిమ్ములలోని కి పిలువనంపమని కూర్చున్నాము. వారు వచ్చి [illegible] తర్వాత మీ సంస్థానం

రూకలు మూడు నాలుగు సంవత్సరాల నుంచి బంద బాకీ వున్నది అని చెప్పి ఇప్పుడు మా దగ్గర

శలవు [illegible] ఏమంటే రూకలు ఇచ్చినా సరే, లేక మా వెంబడి తన వచ్చినా సరే [illegible]

చెప్పి గురకుమతూ చూచెల్లితే సెలవు జాగా మా స్వాధీనం అనే [illegible]

జుదార్లతో చెప్పి ఫౌజుదార్ల నుంచి శలవు తీసుకొని కోటలోకి వచ్చి ఇక్కడ ఈ పాడప్పనాయు

వారితో చెప్పినది ఫౌజుదార్ల నారు వచ్చెటోకి వచ్చేము [illegible] నుంచి

53. వకీలు నా వెంబడిగా వచ్చినారు. వారు పెద్ద మనుష్యులు [illegible] పంపి [illegible]

[illegible] బహు మానం ఇచ్చి షైటే చేసి అంపిస్తే, మన కార్యానకు ముందర శానా ఉపయోగం [illegible]

ప్పగా వీరు అనుకూలించి అట్టి ప్రకారం మితం గానే [illegible] షైటే తీసుకొనయ్యాని [illegible]

వలెను [illegible] కోర్లలో చెప్పగా లోదుక వచ్చి మహా మీరు [illegible] పాడప్పనాయునికా

రితో చెప్పిరి. నాయుని వా [illegible] సా [illegible] వా. మోడలో నుంచి [illegible]

పిలుపించిరి. ఉభయులకు అపడు సాల్లో నే షైటే అల్లో క్షేమలాభాలు విచారించుకొని మీరు

కుబ్బో జనమన్ని [illegible] పిస్తూ న్నాము అని చెప్పి [illegible]

ఆ దినం వారు మహల్లోనే వుండి. ఈ రాజవకీలును వారికి ఉపకారం చేయ
మని చెప్పి పంపించిరి. ఈ రాజా మాజీ పోలయ వారికి ఉపకారం చెప్పి నిన్న తిరా లో చెప్పిన ప్రకారం
54 ఈ రాత్రి ద్వారమోటకి వచ్చినప్పుడు బందితం చేసి నిలువమని రాజా మాజీ వకీలు ఈ వచ్చిన షైజుదా
లీ వకీలుతో చెప్పెను. మరునాడు ఈ పవారదప్పనాయుని వారి శలవు అయినది. మీరు ఈ పట్నా
ఇప్పుడే వెళ్ళమని షైజుదాలీ వకీలును చెప్ప, మనగా గచ్చుపతసాలలో కూర్చోని చెట్టి గ్రాం
తం పురములోనుంచి పవారదప్పనాయుడు షైజుదాలీ వకీలుకు శలవు ఇచ్చే నిమిత్తం వచ్చి
కూర్చోని వున్నారు. అప్పుడు ఈ వకీలు సదరి వ్రాసిన ప్రకారం పది బందితో రూకలు ఇచ్చినా
సరే, లేక వెంబడి వచ్చినా సరే అని బందితంగా ఈ వకీలు పవారదప్పనాయున్ని నిలుపగా అప్పు
డు పవారదప్పనాయుడు చెప్పిన మాట. ఇప్పుడు బందితో రూకలు ఇచ్చేదానికి లేదు, నవాబు
సాహెబుల వారి సన్నిధి ఉపవేశి సమావరించి మోపని నడిపిస్తూ వున్నాము అని చెప్పగా
వారికి కోపం వచ్చి మేము వచ్చిన తర్వాత సన్నిధి వేశీ కావలెనా అని చెప్పి అయినా బందితం
డు, నీవు మా వెంబడి రావద్దు. మా నాలుగు సంవత్సరాల కుదిన బందితో రూకలు ఇక్కడనే
55 ఇచ్చి పొమ్మని చెప్పి, ముస్తరు, వకీలు అక్కడ పోరు ఇచ్చి ఈ పవారదప్పనాయుని కూర్చోబెట్టి
రి. ఈ లెక్క నిర్బంధంగా ... పోకుండా నిల్పినది యావద్వృత్తాంతం మా నంకోప ...
లో వుండే నిధి మా మదిస్వాముల వారు విని అక్కడనుంచి బుక్కపట్నం కొత్తచెరువులో
వుండిన మంది నిటారా వత్తులోనున్న అనంతపురానకు వచ్చి ఈ పవారదప్పనాయుని నగరికి
పశ్చిమభాగమందు వారి మహల్లో దిగిరి. వీరు వచ్చినారు అని భావమరది చెన్నబసవప్పను
పిలుపించుకొని యావత్తూ ... రం అడుగగా తెలుసుకొని ఇది సంస్థానం ముంచేదానికి రా
మాజీ వకీలు చేసిన కుట్ర అని చెప్పి వారు విని ఇందుకు యేమి ఆలోచన అని చెప్ప పవారదప్ప
నాయున్ని తోసుకోవలెనని ఆలోచన చేసి చెన్నబసవప్పను ... వారికి తెలిపించి పంపుతూ వుండగా

ప్పులతో మీ లోకి రమ్మని పిలుచుకొని తాము మాడు బ్రతుకులు సిద్ధపర్చటానికి ప్రేమలసినని మాత్రం
పట్టణము లో వుండే నలుగురు పెరువ జనాలు నిర్బంధంగా శింక్షలు అనితి మమ్మల్ని పట్టుకొని
56. యున్నారు. పాపపు బుకరాయ సముద్రములో వుండిన బాగ్గున దొర్కిన సంస్కృతి పే
మాదే వున్నవారి నమిలుపించి సంస్థానం మూకొనెమోగంచాలున్నది. పవాదప్పనాయుడు శ్రీనాగ
పునేళ్లకు పటేలు గార్లు బెల్లాలు నొకటు మీరు వుండటప్రకారం పవాదప్పనాయడు లుత్త
మపడు తరం వుంటామూస్తూ వుంటరతం మంచిది కాదు. అని చెప్పినా మేము మనుష్య మాత్రలా
ల్లము. మాకు తీరవలసినదేమి వున్నది. ఈ కోటవాక్కిల్లు వారి స్వాధీనం ఉన్నదమే
ము పాతవాండ్లను లోనికి రానిచ్చేది పేదులు అనిరానిచ్చిరు సర్దార్లు కోటలోనికి వచ్చే వేళ పదిమ
నిషాలో వచ్చిరి. వచ్చిన పిమ్మట వారిలో వచ్చిన శైజులూ వత్తుకోలు చేసెను. ఇప్పుడు మాకు
కావలసినదేమి వున్నది. అని సేరువకాండ్లు చెప్పిరి. వేమెమైన జువోగో చేసి వుదాయిన
57 జాతి పతాని జాతి మనదని వారి తెల్పి చిక్కినాడు. ధనికొ హమేము డు పద్రవం చేతురాక
విసంశయుస్తూ వున్నాము. మీరు బోయన అయినాను సి ధనని నగరిలోకి తీసుకుంటే మందర
మాచేత అయినంత పనిలో మీ పొరుకుంపు కారం సడిపిస్తూ వున్నాము. అని చెప్పి మాట
ఇచ్చినందున వారు చన్నబసవప్పనాయుడు నిది మూడు ఇది స్వామలవారు చెప్పినది దిద్దివాకిట మ
ల్లుకు వారి స్వాధీనం లేదు. వరంబ్లాస గతక వంతు మది కోసినారు. మాపశువులకు శక్తి నగరిలోకి క
ట్టెలు మాకమతగాండ్లు పిస్తూన్నారు. మీరు పొరిడియన జనాలు ఆయుధాలలో మా మదికల్లందగ్గ
రికి వచ్చిరి ఆయుధాలు గద్దిమోపులలో కట్టుకొని మాకమతగాండ్లలో కలిసి నిత్యం ౧౦, ౨౦ జన
ములు ఆయుధాలలో వచ్చి మా యనుముల దొడ్డి పాత నగరిలోకి వచ్చి వుంటే మీరు అనేదకాలం
. 58. నగరిలో నుంచిరాన యిస్తూ, నిఅని చెప్పి పేటలో వుండిన కమ్మరవాని ఇంటికి వచ్చి అంపించి ఆయుధా
లు తెప్పించుకొని చదురపతసాలలోనుంచి గచ్చుపత సాల్లోకి వుండి దిద్దినా నగరసంతిన కోసిమా

ర్గం పసూతం. . సు ఇంతలో ఇనూర్లైనిక జనం ఆయుధాల తోవచ్చి నగరిలో కూడెను. ముసుపటి
సైన్యాండ్లను పిలిపించి మీరు మంది తో మీరు సిద్ధంగా వుండుమని వెలపట పేటలో వుండుమని
సేవను ఇషారా చేసినప్పుడు రాతి వూరువారికి అదక్ష ఆయుధముస్తుదు తో కూడ సిద్ధంగా వుండుమ
ని చెప్పిరి. ఆ ప్రకారం పేటలో వుండిన సయావత్తు మంది సిద్ధంగా వుండెను.

ఆ దినం రాత్రి నాలుగు ఝాము తీరుల మీద షేక్ జు దార్లు వారి జాతి ప్రకార ప్రకా
59 రం భోజనం చేసిని మాత్రం ఇక్కడి మగ్గరు శిపాయీలను వుంచి తాము పోయిరి. తర్వాత ఇక్కడ
నగరులో వుంటిన చిన్నబసవప్ప గారు నిజీ వరాయిది స్వామి కరిబసవస్వాముల వారు చదురుపట్టెసా
లలో కూర్చొని ఈ మందిని పిలుపించి శివపూజ ఇష్టలింగ [illegible] నమందినిచ్చెను. ధర్లోకి అన్నంత
సకజాతివ్వెని మాత్రం ఆజవాండ్లను [illegible] ధిమంత్రులను పిలుపించి మీరు ఇప్పుడె దా
లితీసుక పావ్వని వారిని అక్కడ వుంచి ఈ శిపాయీ ల్వారగారు పున్న తర్వాత ధర్లోకి మెల్లగామా
ర్గం పసూతం చేసి వున్నది మంది కూడిన ఆని చెప్పి ధర్గ [illegible] ధర్లోని పిలుచుకొ
నిలోన వేరిరి. వాకిలి బందోబస్తు చేసిరి. ఇంతలో బొకిప్పుడు ఆ శిపాయీలు దగా ఆయెనుఆ
నిశల్లం యేచేసిరి. ఇంతలోని [illegible] లోనుంచి పావ [illegible] సంచు బద్ధరామేశ్వరుని మిద్దెమీద
k వమగ్గరు శిపాయీలను తుపాకులతో వేసాహ్లుఠిరి. వారు చచ్చిరి.
60. ఇంతలో ఆ మధ్యనమహల్లో వుండిన వమగ్గరు సరకారు విని తమ ఆయుధముష్టను
తో తమ జనమును పాళ్లారం వాకిలికందా దివాణంలోకి జొచ్చి ధారసుపట్టుకొని నత్తాము నివ-
స్తూ వుండిరి. ఇంతలో ఈ చిన్నబసవప్పలో పుండి సూటికమంది తో టంకం వాకిలికి వచ్చివా
జారం వాకిలికి వచ్చి ఇక్కడ వుండె నజనాల్ని యూ ప్రత్యన్ని పెల్లింతె వెలపట మహల్ మందరనిచ్చెనం
దునవాలికి వారికి బహుల దాడి [illegible] బహుజనం మాత్రమే షేక్ జు ద్వార్ షేక్ జు వారిని రా
త్రిపూరు వారికి అదద్దనాల [illegible] తర్వాత తరువాత [illegible] జగడం అవుతూ వుండెను-

ఇంతలో పేటలో వుండిన పెద్ద షాండ్లు తమ తమ మందిని తీసుకొని పైడపల్లి కట్టుదగ్గర జమాయిం
చిరి. యీ ముగ్గురు ఫౌజుదార్లుకూ, త్రిజనం యీరాత్రి వూరువాకిలినడివలో నిల్చి మనుష్యులు ఆర్డరా
61 కుండా తోరకమానులలో వుస్తావుండగా యీచన్నబసవప్పగారు తనవద్ద వుండినమందిలో షుం
బిసత్తు అయిన పెన్నాన్నిరాత్రి వాకిలి మొకట్టాయిమిద్దె రాయిపైకి ంచి కొంతారులో నుంచి మందుత్తిత్తు
యిచ్చేప్పించి కొల్పిలోనికి వేయగా సర్కారుకంచేయ వక వాకిలి తీసుకొని పేటకి వచ్చేసమ
యములోవకసరదారు మిద్దె మీదినుంచి వక బంట్రోతు కాల్పగా వకసర్దారు పడి చచ్చెను.

కొదువ సర్దారు సరదారు కొంత జనము యీసవాళ్ళు తోటాలు యిచ్చి వెలప
టికి వెళ్లవచ్చిరి. యీచన్నబసవప్పగారు మందిలో కూడా పెన్నంటరాగా యీవేళ పేట వుండినమంది
కిద్ది భయము వదన్నస్తుంగా ఇద్దరు ఫౌజుదారులు నిల్చలేకయచేస్తూ విరూపాక్షేశ్వరస్వామి దేవాల
యుం దగ్గరకు వచ్చిరి. వచ్చి బాజారులో వకసర్దారు తికి అయెూనికి తగిలి చచ్చెను. అకట్టినుంచి
దలించగా బసవేశ్వరుని దేవాలయం దగ్గరకు వచ్చి వేళకు వకసర్దారు పడి చచ్చెను. కొంతజనము చచ్చె
ను. కొదువజనం పలాయనం ఆయిరి. అప్పుడు పవాడప్పనాయుని వారు దివాణం లో నుంచి వెలప
టికి వెళ్లక, యీపేటవుండిన ముగ్గురు సర్దారులను వధింపించి వారిసామానుసరంజామాలు కుల్లా
62. యి వైగా తమ స్వాధీనం చేసుకొనిరి. యీరీతిగ అయిన పిమ్మట రామాజీ అనే వకేలు ఇంగ్లీషు వెంట్లే
వుతూ వుంటగా మరునాడు యీరామాజీని పిలుపించి యీచేసిన పనులు దాష్టీకము పిలా ఇచ్చిప
ట్టి బందోబస్తానాలో వేసి వానిఇల్లు తమామువుక్తా లుంచిరి. తర్వాత యీపవాడప్పనాయుని వారు
బుక్కారాయసముద్రానికు పోరభద్ర స్వామి దర్శనానకు స్వారిపోతుంటే రామజీని వెంబడితో
డుకొనిపోయి కోటలో మల్లిబురుజులో భద్రం చేసిరి. కల్లి కాంతుడైన రావుతరాయ బసవప్ప
లో చౌకపారాబందోబస్తుగా వుండుమని తాకీదు చేసి వుంచి అనంతపురానికి వచ్చెను.

మరి మొనిమిదిదినములు జరిగిన తర్వాత పునహా వకనాడు స్వారిపోటు

రామరాజో నిపిలిపించి నీవు స్వామిద్రోహంవి అని దుర్భాషలు తిట్టగా తిరిగి అతని ప్రకారం అడుతూ
వచ్చేను గనుక కోపం వచ్చి నాలుక కోయించెను. కోయించగా రామయ్యంది బ్రతుకు మేమి బ్రతుకు అ
నినా లుక బుడా నికె పెరుకొని చచ్చెను. అక్కడ వరకు పాతుమంత్రులుంటే అనుమంత లొవేయించి

63. మన్ని రాయవేయించెను. తదనంతరం తాను వచ్చి అనంతపురం చేరుతూనే చచ్చిన రామరాజు [illegible]
వార్త విన్న రామపాదప్పనాయుని వారి కన్నులకు కనిపిస్తూ అన్నిద కాలకు లాలనేశాసెను.
రాష్ట్రం జు దారుడు రాక మును పే తెలుగుదాం బళ్లారాయదుర్గం తాలూకా దుగద
కుంట్ల నుంచి కొండి బిసం నమేశ్వర స్వామి రథోత్సవానకు వచ్చిదాం బరగడవే పెండు తూవుండగా
అందులో పిన్నమ్మ అనే చిన్నది స్వల్పంగా నములలో రాడ దరి రూపున సొకంగా వుంది నందున రాయప
మ వీరా వీరంచి పిలుపించుకొని నగరులో వుంచుకొనెను. తదనంతరం ఆయన సంబంధం వచ్చి రావిన్న
దానితో మేము పూట కాలక్షేపం చేస్తావుంటిమి, మాకు మేమి సలవు అని అడుగగా ఇప్పుడు కా
డేటి వాయవ్యమూలన స్థలం చూచి అంతరంగ వెలంలో ముద్దలాపురం అనే గ్రామం వట్టించిము
ద్దులాపురం అని పేరు పెట్టి అంతరంగ వెలం కొంత, కుడి కోడు వెలం కొంత, చూళ్ళ సముద్రం వెలం

64 కొంత రారాతి నగరావరాన కు వెలం పెరుపరచి సదరు తాంత్ర గ్రామం సకలసువర్ణ దాయం చేసి
ఆవిడికి సర్వమాన్యం దాంబర్లకు ఇచ్చెను. రావలలో గడపనాదప్పనాయుని వారికి బ్రహ్మాణ వార్త
మైలేటి నరాధమజీవితి చెప్పెటిదానికి మార్గం ఏమి అని అనంతపురంలో వుండిన బ్రాహ్మణ వర్గలను
విచారించగా బ్రాహ్మణులు చెప్పినది. లోకవార్తాయాత్ర [illegible] వార్త పోతూన్నది అ
ని చెప్పగా అదేరాతి నజ్జమిదారం [illegible] నామల్లప్ప [illegible] వెంట తీసుకొని తనవెంట్లా మన్నైన [illegible] వమ్మ. వీరు
జవర్గదారి [illegible] రాదేవమ్మ తోపల్ల వుకుమారుడైన సిద్దప్పనాయునిని వెంట పెట్టుకపోతూ వుం
డగా అనంతపురానకు [illegible] తో సుల మీద పెద్దపాళెం దగ్గరికి వెళ్ళే వేళకు మార్గాన ఆబ్రహ్మణ వా
ళ్ళు [illegible] సాయులాజు నాయుని మీద సాగదు. అని మర్గాన [illegible] దుర్భుద్ధి పట్టించి

తనచేత ఇలాగా చెప్పి గొంతుపిసుకొని చచ్చెను. అక్కడ జీవం పోతూనే వారి వెంట వుండిన జమే
65 దార్ ఖానామల్లప్ప, పవాడప్పనాయుడు వచ్చిన పాలకొండకు పోవుటకు తోవ వేసుకొని తన పెండ్లా
లమ్మకుమారుడ్ని తోడ వెంట పెట్టుకొని వచ్చి, పరాయి తాలూకాలో వున్నాము, ముందరగా నా పనులు
చెరుపుతూ వున్నవి. అయితే అయ్యా చెప్పుమేకా మెకి అనంతసాగరానకు ప్రతి నామమైన కొత్త
చెరువు కట్టపడమర నిడమామిడి స్వామి వారి మఠములో సమాధి చేసి రాపవాడప్పనాయు
ని స్థాపించిరి. వీరు నిర్వాణం అయినది, శాలివాహనశకవర్షంబులు 1??? అనేటి పింగళినామ
సంవత్సరమందు కాలమాయెను. తదనంతరం ఈ పవాడప్పనాయుని కుమారుడైన సిద్ధప్పనా
యునికి కొత్తచెరువు దక్షణ ప్రసన్నప్పనాయుని కుమారుడైన రామప్పనాయుడు వశపరుచుకొనెను
న సిద్ధప్పనాయునికి ధైర్యసాహసం ... మకం అయినది. శాలివాహనశకం 1??? అనుపేటి
కాలయుక్తినామసంవత్సరమందు. ధారతవం విచారించుకుంటూ వుండగా అక్కడిమంది అనం
తపురము ... ప్రసన్నప్పనాయుని వారి భార్య అయిన సిద్ధమ్మగారు తమకుమారుడు రా
66 - మప్పనాయునికి పట్టాభిషేకం కావలసినది. వంశది కుమారునికి ధారతనం అయెను, తనకు
మారుడైన రామప్పనాయునికి ఏమియు ప్రత్రవం వచ్చునని అనంతపురము విడిచి కుమా
రున్ని వెంట తోడుకొని తమ సంస్థానానకు స్వహితులైన పెనుతూరి ముద్దుమల్లప్పనారి దగ్గ
రచేరెను. ముద్దుమల్లప్పగారు బహుప్రీతితో తమవద్ద వుంచుకొని వుండెను.

రెండు నెలలు జరిగిన తర్వాత సిద్ధమ్మగారు ఆ పెనుతూరు దక్షణ ప్రాలంపి
యను. రామప్పనాయుడు అక్కడ పెరిగెను. కొత్తచెరువులో వుండిన సిద్ధప్పనాయున్ని
పవాడప్పనాయుని భార్య అయిన దేవమ్మగారి జమ్మ ... వెంట బోయిన జమేదార్
ఖానామల్లప్ప వెంబడిన తోడుకొని అనంతపురానకు వచ్చి రాజ్యభారం చేస్తూ వుండగా రా
యునకు వివాహం బళ్లారి రామప్పనాయుని పెండ్లాము సిద్ధమ్మ చెల్లెలైన జక్కమ్మను వివాహం చేసిరి.

67- వివాహమైన పిమ్మట కొన్ని దినములు జరిగెను. ఈ సిద్ధప్పనాయుడైన కైఫియదారుడైన తాతగారి
కి ఆ గ్రామంలో పంచాయతులను యుక్త దాచకర్త దనేమున్నప్పుడుంటినా వారిని పిలిపించి పం
చెరుస్తూవుండెను. ఒకటి రెండు గ్రామాలయందు తాని పనులు ఇయ్యనవి ఈగి రెండు గ్రామాలు
అనంతపురం, బుక్కరాయసముద్రంలో వుండిన ప్రజతనము వారు ఈ ప్రభువు దుర్మార్గపు పనులు
చేస్తున్నాడని గ్రామాలవిడిచి పోసాగిరి. ఈ వర్తమానము వత్తు రాజ్యం మీద పాదుకత్తె ఆయనం
దున గొరు ఇళ్ళలో వుండినె రెడ్డి కరణాలు కిల్లేదార్లు వుండిన కిల్లేదారు ఉమ్మణ్ణ అనే బలిజ
ఆయన సవతియూ ధారె ఆయన సిద్ధప్పనాయునికి ఏయన్నా ఇళ్ళు వుండినా పాలం ముట్టేది వేరు అని తె
లుసుకొని సంస్థానాన కుపట్టపు ధారె అయిన ప్రసన్నప్పనాయునికి కుమారుడు రామప్పనాయు
నివారు పెనుకొండ తారు ముద్దుమల్లప్పగారి దగ్గర వున్నాడు. ఆయన పట్టానికి బాధ్యుడు తోడుకరావ
68- లెనని పెనుకొండకి పోయి రామప్పనాయుని తోను ముద్దుమల్లప్పగారి తోను తెలిసిన వర్త
తమానం చెప్పి ఈ రామప్పనాయుని వారి తోను పలికి వెళ్ళు పనికి సవరివారజులగా వుంటూ
న్నారు. ఆ ముద్దుమల్లప్పగారి తో బరవసా చెప్పి ఈ రామప్పనాయుని వారిని తోడుక వచ్చి కో
రకొల్లగొట్టిరి. ఇక ఆ అనంతపురములో వుండిన జమేదార్ బూనా మల్లప్ప ఈ సిద్ధప్పనాయుని
వారి దయ సంపాయించుకొని ఈ అనంతపురం చెరువు కట్ట మీద వాలఘు దియ దూరంలో గ్రా-
మానికి పడమట కట్ట మీద మల్లేశ్వరుని దేవస్థానం అనిదే వాలయం కట్టించి చెరువులోకి దిగే
దానికి సోపానం కట్టించి ప్రతిష్ట చేయించెను. బుక్కరాయ సముద్రములో వున్న ముజిందా
రు రామన్నగారు ఈ బుక్కరాయసముద్రానకు ఆగ్నేయ భాగాన ఈ సంతెపేట కానవచ్చెన
పేరభావి తవ్వించి చెట్లు బాము పనాంత్రం వేసెను. ఈ సిద్ధప్పనాయునికి పెద్దవంచి తపోయి
69. ప్రజతనం వారు రామప్పనాయుని వారు కొరుకొల్లగొట్టిన వర్తమానం విని ఈ రెండు గ్రా
మాల ప్రజతనం వారు పోయి ఇక్కడ తలయూ వర్తమానం మనవి చేసుకొని దయచేసి వచ్చి ఆ

నంతపురం, బుక్కరాయసముద్రం రెండు గ్రామాలు తాను వేసుకుంటే యేమి గ్రామంలో వుంటూ
న్నాము. లేకపోతే యేమి గ్రామాలు వదిలిపోతూన్నాము అని మనవి చేసుకోగా ఆ ప్రకారం ఆ రె
ట్టు గ్రామాల మందిని పిలిపించుకొని కొరుకొండలో వుండిన మందిని సహా వచ్చి అనంతపురం చేర్చు
కొనెను. ఈ కలకలాయమానం గ్రామంలో వుండిన సిద్దప్ప నాయుడు పూర్వపెద్దలు సంపాదిం
చిన ఆయుధాలు కొంత ద్రవ్యమున్ను తీసుకొని గ్రామం వదలి బుక్కపట్నం తాడిమర్రికి పోయెను.
ఆ కదిరి పెద్ద తిరుమలనాయుడు రాజ్యం చేస్తూ వుండగా కదిరి నుంచి పోయి
న సిద్దప్ప నాయుడు అక్కడ దేవరెను. తమకు గ్రామం రప్పించిన యింటి సంవత్సరం ధారవచ్చి
నని తనసేవలో పిన్నదరి ఆ ప్రాంతం నాయుడు రుగాదల్లోకి తీసుకొని పోయి కోటలో యుద్ధ
70 ఇంట్లో విడిచిరి. తదనంతరం వారికి సమస్తమున్ను వుల్వాలు ఇంచి తన లో క్షేమలాభా
లు విచారించగా ఇక్కడ యూవద్భుతమైన పుత్రునకు సహాయం గామి తాలూకా మంది
ని ఇచ్చిన సహాయం వచ్చి కొలువు చేసి పాళెగాండ్లు మందిని పిలిపించి జనస్తోమం చేసుకొని
వుండవలె మా జాగా వారికి వచ్చే యోగం చేయవలెనని ఆ ప్రకారం చేత నైనంతలో
తనసంతలో సర్వం యివ్వగా ఇదిగో అని చెప్పి పోయి తమ ప్రధాని ఆయన ముందటి
పెద్ద న్ను ఆ దేవరాయని పిలిపించి ఈ సిద్దప్పనాయుడు వచ్చిన యూవద్భుతమాన సంగతి వారికి స
హాయంగా మన తాలూకా మందిని ఇంకా తమకు సహాయమైన పత్తికొండ దాదికొండ
మొదలైన పాళెగార్లను పిలిపించి మందిని స్తోమం చేసి యూరోటి పెద్ద న్ను సేనానాయకు
లను చేసి ఆ సిద్దప్పనాయునికి సహాయంగా ఇచ్చి అంపించగా సకలసేనాసమేతుడై వచ్చి అ
నంతపురం చెరువులో దిగి గ్రామం చుట్టూరు చౌకి పెట్టి తిరుగుతూ వుండిరి.
71 కిల్లాలో వుండిన రామప్ప నాయుని వారు తాడిమర్రి నుంచి వచ్చిన సేనా
వారానకు ముక్కాం వేసెను. పాళెగాండ్లు పరాయివాండ్లు, వీరి తట్టుగా వచ్చినారు, మందిశాని

వున్నది. పరిరక్షించేదానికి ఇక్కడ బలం చాలక వున్నది. అనికిల్లాలో వుండే నవాబు వజీరు తానా
షా లోగా చెప్పిన వివరం, మీ ముప్పట్టి పెట్టుకున్న గోల్కొండ చాంద్రాయుని కుమారుడైన వెంకటాద్రి
రాయుని వారు మదకసిరి ఆ ప్రాంతాలలో సైన్యంతో వున్నారు. మీను వారి దగ్గరికి వెళ్ళి కాపాడ
పోయేటా వద్దని తో మానంచెప్పుకొని సంస్థానం నిర్వాహం కొంచె యువలసిన భారం మీ మీద
కూడినదని అని చెప్పుతున్నందున ముకారి రామయ్య వారి తో నవతి మానం విని అదే కాలన
రామప్ప నాయుని వారి వెంబడిన తనసైన్యం తో గూడ వచ్చి తారి మళ్లీ వారి ఫౌజు మీద ఫా
పాపడినను ప్రత్తికంగా ఫౌజు తెచ్చినా. అనికిల్లా వాకిండ్లు తీసుకొని తానా వుండిన మంది
బయటికి వెళ్లి వచ్చి ఈ పుట్టుగా తోకపోరా వున్న మామిండికి వచ్చి జగడం చేసిరి.

ఇరు పార్శ్వాల మంది వచ్చినని ఈ తాడి మత్తీను వచ్చిన పాళెగాండ్లు-

12. యూరోపు పెద్దన్న మొదలైన వారు పారిపోతూ వుండగా ముకారి రామయుని వారి ఫౌజు
రెండు విధాలగా చెప్పుకొన్న పన్నెత్తట్టు నుంచి తుపాకుల యుద్ధం అనే కొండ లట్టు కొంత ఫౌజు, దేవ
రకొండ లట్టు కొంత ఫౌజు ఈ రెండు దిక్కుల నిలిచి వుండినందున యీ యూరోపు దండు లోకూ
డిన ఫౌజు పోవడానికి మార్గం లేక బిక్కిరి బిక్కిన మంది రామప్ప నాయుని వారి దగ్గిరకు
వచ్చి మనవి చేసుకొన్నది. మేము ఆయుధ హస్తులము యువరు రాక తీసిలి పితే పారి పనిలో వో
జరుగా వుండి పనిసర పరా యిసే సేవారము కాని ఇతరం లేదు. మమ్ముల పిలిపించి వారి
కి ఉపకారి అయిపోయిరి. మా లోను యితర వలసినది. దీని వన విచేసుకున్నందున రామప్ప
నాయుని వారు తమ దగ్గర వున్న ముస్లిం జనాన్ని పిలిపించి వేండ్లు మనుష్షు మార ... వేండ్లతో
పారవలసినది యేమి వున్నది. జనంగికి జుట్టు పన్ను తీ మన్నా నాయుని మీద ప్రకారం తీసుకొని
వేండ్లను ఆయుధాల లో పారచేది అనే రామప్ప నాయుని వారు చెప్పి సంయుక్తి చేసే రకు
13. జుట్టు పన్ను ఇచ్చి తాడి మళ్లీకి పోయిరి. ఈ సిద్ధప్ప నాయుడు దేవరకొండ వద్ద బస చేసిందున వీరి

దుక వచ్చి కోటలో [illegible] ప్రవేశించినారు। తదనంతరం యీ సిద్దప్పనాయుడు [illegible]
[illegible] లోకం చెప్పక [illegible] కొంపిలి అనివా
డుక వున్నది। యీ సిద్దప్పనాయుడు వచ్చిన తర్వాత సిద్దమ్మనాయుని భార్య [illegible]
[illegible] యీ దుఃఖము చేత తన భావమైయిన రామప్పనాయుని [illegible]
[illegible] బాలునాకు [illegible] అనిచెప్పగా
కాంత సాహిత్యము [illegible] బళ్లారికి అంపించెను.

యీ రామప్ప [illegible] అనంతపురం నుంచి
[illegible] అనంతపురం రామప్ప
[illegible] బళ్లారి
రామప్పనాయుని వారి [illegible] యీ
74 ప్రకారం జరిపె। తదనంతరం [illegible] రామప్పనాయుడు బళ్లారి రా
మప్పనాయుని వారికి లిఖితం వ్రాసి అంపించగా బదులు లిఖితం వ్రాసి [illegible]
[illegible] అనేక ఖేదం వున్నదా అని ఆరు నెలలు పోయి [illegible] వున్నామని వ్రా
సి అంపించి [illegible] అనంతపురానికి వచ్చి [illegible] అనంతపుర
[illegible] రామప్పనాయుని వారి [illegible] చెప్పి। తదనంతరం [illegible]
[illegible] సిద్ధా [illegible] సంవత్సరమందు [illegible]
[illegible]। యీ సంవత్సరమందే అనంతపురం [illegible] వచ్చి
[illegible] మాణిక్యరావు [illegible]
[illegible] ఆస్థళ మందే [illegible]
ను। [illegible] వచ్చి [illegible] క్షాత్ర ధర్మం [illegible]

75. అనంతపురానకు నైరుతి భాగాన రాయదుర్గంతాలూకా కోవ్వదుత్తి అనే పాళెం ఆపాళె
గాడు తాడిమర్రి పాంత్ల దాయాది అయిన సోకోటి మర్తినాయుడు కోటాలూకు గ్రామాలయొ
దకావలికా వచ్చే నని గ్రామాల మీందడి పత్రం వంపిస్తూవుండగా రామప్పనాయునివారు.
కోత్తు ద్రకార్యాలు చేయవద్దని రెండు మూడు పరుసలు వ్రాసి ఒప్పించుకునేవేనుక చిల్లరకార్యాలు
చేస్తూవుండగా రామప్పనాయునికి కోపం వచ్చి పూర్వమందు మా తండ్రి అయిన ప్రసన్న
ప్పనాయుని వారికాలమందు వసంతమ్మ అనే ఆయిన లక్ష్మమ్మ లోగుండా క్షుద్రకార్యాలు
నడిపించివుండిరి అని శిస్తు తాత్పరంగా కోతి మార్తినాయుడు క్షుద్రకార్యాలు నడిపిన సబబు
రుతెప్పించుకొని మనస్సునవుంచి కొన్నిదినాలు పోయిన మీందట కోతి మార్తినాయుడు లో
పుట్టిల్లో వుండిన కబురు తెప్పించుకొని ఏమోకాని కొంత మొకిత నష్టమిజులు పోవోయి కోటలస్గలకు
మొకిత్యం అంత తీసుకొని కోతి మార్తినాయుని బస్సాచరలను పట్టించి కోతిమార్తినాయుని
తలగొట్టివేసిరి. లోగా పుట్టిపూర్వగ్రామం కోటోపాటేంతమాం గొడలు పడనూకించి ఆమూడా
లు విత్తించెను. తదనంతరం అనంతపురానికి వచ్చెను॥

76. కోతి నారెండు సంవత్సరాలు పోయిన మీందట రాయదుర్గం కోనేటినాయు
డు తనఫౌజు బందోబస్తు చేసుకొని లోగడ తమతాలూకా కనముక్కల గ్రామం తమకే కావలెసు
కోవలెనని ఋక్కపట్నాన నుంచి జమీ యెతుస సొంతంగా నిర్ణైనలు తీసుకొని వచ్చినవము
కరులకోటు కువేసి కోట మీందట అలంగం మీంద వుంచిదు మకి ఇంతట లోగ్రామంలో మందిన్ని
వుండిన పల్లాదారుడు పెద్దినాగిరెడ్డి మొదలైనవారు జాగ్రత్తపైలస్గలు విరగగొట్టి పలాయనం
చేసినందున కోనేటినాయుడు వినిఆగ్రామమస్తులు వ్రాసి సకాల కొంచురాయు
కొని మనస్సునవుంచి తనజనస్తోమంతో వచ్చిబుక్కపట్నాన్ని కొండెరువు నిండకవుండినందున
ముట్టడి చేసెను. ముట్టడి దిగ్గ్రామానకు మోర్చాలు వేయించి చెరువుముట్టడి కి తెచ్చినందున

ఈబుక్కపట్నంలో వుండిన కిల్లాదారుడు పారుపత్తేదారుడు అయిన వీర్లప్ప అనేవాడున్నా
వంలో వుండి ఈరామప్పనాయునివారికి గ్రామం అయితే చెరువుముట్టడి అయినది నిర్వాహం
77 కం చేయక మీరు నాల్గు అయిదు దినములలో మందిని తీసుకొని వచ్చి ముట్టడి చేసినట్లు అయి
తే సరి చేకపోతే గ్రామం వారి స్వాధీనం అవుతున్నదని కాకి తంత్రాస అంపించగా ఆ వుత్తరం
వచ్చి ముట్టినందున వల అలిఖిత తంత్రాసు [illegible] వుండిన మంది గుఱ్ఱం తయారు చేసుకొని
సిద్ధముగా వుండగా లోగడ బుక్కపట్నానికి ముత్తాకి వచ్చెను. ముత్తికెళ్లేపటానికి కుమ్మక్కుగా
పెద్దపాళెం సర్వేశ్వర సంపర్కనాయుని వారికి కాకి తంత్రాసి దేశాయినారాయణప్ప వెంబడి అ
పాళెగార్ల ద్వారా ఆపి బుక్కరమ్మని సలవున్నిచ్చి ఈరామప్పనాయునివారు అంపించిరి.
అంపించగా ఈనారాయణప్ప ప్రయాణం అయిపోయెను. ఈరామప్ప
నాయుడు అమైనా ఒకే దినం తప్పనసరి తన జమీ లయత్తు రా తమాషా లు తప్పించి
తాతి మజ్జిగ వేలో వెళ్లియనాయక మల్లికాం త మార్గాన బుక్కపట్నానికి పోయి సో
మేశ్వరుని దేవాలయం దగ్గర వుండేవారు వాకిలి [illegible] కసోమేశ్వరుని వాకిలి అనే పేరు.
78 ఈవాకిలి గుండా గ్రామంలోకి చేరిరి. మరుసనాడు పెద్దపాళెం కుపోయి నవారాయ
ణప్ప, మందిని తీసుకొని అప్పుడు ప్రకారం పుట్టపర్తి ప్రాంతాలకు మంది లోవచ్చినారము అ
ని కోటలోకి చెప్పి అంపించినందున అదే మనుష్యుల లో మీరు కోట మీదికి చౌడేశ్వరి దే
వాలయం ముందర వెళ్లరమ్మని చెప్పి అంపించి కోటలో నగారా వేయించి తనకు నమ్మకము
వరువున్నారో అనే తురాయి వకోటవాకిలి తెల్లవారేం చుక్కాని వెలుపటికి వెళ్లి మోర్చాలు మీ
దపెట్టి యుద్ధం చేస్తూ వుండగా ఈసంత లోపులోనుంచి వచ్చిన పెద్దపాళెం మందికొమ్ము
తెప్పెట్లలో సంత వూరు వాకిలు వుంది ప్రవేసించిరి. ఈ ఉభయసేనా మధ్యమందు మట్టు
లో వుండిన మోర్చాలలో వుండిన మంది పెద్దమనుష్యుల చేతికి చిక్కవాతే తప్పి పోయినవారు

పోటు కోసేటినాయుని వారి తో చెప్పగా ఇంతలో రామప్పనాయుని వారు కోసేటినాయు
౭౯. డు దినదినప్రకాశానకు ఉబ్బడము సేనబలములో పోయి పట్టుకోవలెనని తానుండగా కోసేటినా
యుని సైన్యం తలలు విడుచుటానికి కాకుండా పారిపోతూవున్నది యిందుచే ఇంక ఇక్కడ వుంటేని
ర్వాణాంతం లేదని దేశాలు విడిచిపెట్టి మెరాయకీతవంతానికి కనమునకు పోయినారు.

ఆ కొండపల్లి రాయదుర్గానకు కోసేటినాయుడు పోయిన వార్త
మానం విని-రామప్పనాయుని వారు నాలుగు దినాలకు అనంతపురం చేరెను. రాయదుర్
గం కోసేటినాయుడు పరాజితుడై నదుర్గంలో వంచనవుండి తన తాలూకు సైన్యం
దినమంది యెమ్మట్టి పలుపిలుచుకొని జనక్షేమంతో వచ్చి అనంతపురానకు ఆరుకోసు
లమీద వుండే ముక్తాపురం గ్రామానకు వచ్చి ముట్టడి వేసెను. ఆయుధులు ఆరుదినాలు జరిగిన
పిమ్మట రామముక్తాపురంలో వుండిన కొందరి కావలి కరణాలు మంది వచ్చి రాజు అనంతపురానకు గా
రామప్పనాయుని వారికి గ్రామానికి ముట్టడి ఆయినది. గ్రామం నిర్వాహం కంపెనుచు వారు తమ
మి బుద్ధి అనిడుత్తరం వ్రాసి పంపినది యిందుచేత కోడు త్వరగా నకు బదులు ప్రత్యుత్తరం రావేదు. అనిపి
౮౦. మ్మటు సమస్త మానికి వారిరి. తదనంతరం త్వరగా వుండే రామప్పనాయుడు పట్టపగలు
నగారా వేయించి పోజరు వుండిన మందిలో వెళ్ళి మరుసటి సమాచారంతో మధ్యాహ్నం సేవ
రుసనాడు మధ్యాహ్నకాలాన నగారా వేసుకొని ఫౌజు మీద పోయి వచ్చుటి వుండిన జనం మీద పడిరి.
కోటలో వుండిన జనం యెవత్తున్న తీసుకొని తమ ఫౌజు తోవ
చ్చి పోరాపడెను. ఆ దినం తోపుల రితుపై వెళ్లి వచ్చి ఫౌజు మీద పోరాపటిరి. ఉభయ దిక్కు
ల మంది కు మృతు వచ్చిన నిసాలు సామాను సహా వీరి పునరాత నష్టమైనకవటాన పల్లెకు
పారిపోయిరి. రామప్పనాయుని వారు పునహా కోసేటినాయుని వారిని రాయదుర్గ
పర్యంతం పరాజితులు చేసి ఆ గ్రామంలో సేవుండిరి. వారు రాయదుర్గం చేరిన పిమ్మట రామ

ప్పనాయని వారు తన మంది తో కూడ అనంతపురం వచ్చి చేరెను. ఇవ్విధంగా రాజ్యం చేస్తూ
వుండగా చెరువు కట్టె త్వరిష్టంగా తెంచు వరద మరి రి బుద్ధలాపురం, కోనాపురం గ్రామా
౮౧ లమూడు చెరువులు తెగినందున రెండు మరవలు పట్టుకుండా అనంతపురానికి అజ్ఞయాన
కు కాలఘు తియదూరం లో చెరువు తెగిపోయెను. సుమారు మూడు బారలు తర్వాత రెం
డు మూడు నెలలు పోయిన పిమ్మట చెరువు కట్ట భద్రం చేయించెను.

కాలాంతి నద్వారా తవంచేస్తూ వుండగా నాలుగు దినుంచి బళ్లారికి పోయినప్ప
డు తప్పనాయునికి మారుకుడైన సిద్ధప్పనాయుని భార్యయైన భద్రమ్మగారు బళ్లారి చేరివుం
డిరి. తనుక ఆ బళ్లారి రామప్పనాయుని భార్య సిద్ధమ్మ తాను అక్కచెల్లెండ్లు గనుక తనేపు
ర్వోత్తరం తన మగడు చచ్చినప్పుడు ర్వోత్తరం లున్ను వత్తు తమ అక్క మగడు భావ అయినరా
మప్పనాయునికి చెప్పిన పిమ్మట బలవంతుడు బావ వుండి నాగతి ఈ రీతి కావలెనా
అని నా మనస్సు చంపిదందున ప్రతి తమ భావ అయిన అనంతపురంలో వుండేరామప్పనా
యన్ని సంహారం చేస్తే నా మనస్సుకు సమాధానం అయ్యేని. అని బహుబిధాలు తాను తమ
అక్క సవతి అయిన ఆ బళ్లారి రామప్పనాయునికి బోధించగా మనస్సు ఇందుకొ
౮౨ పని తొకాయక పోయవలెనని యోచనచేసి తన భావమరది అయిన జగ్గలమల్లప్పను
ఈ అనంతపురం రామప్పనాయుని వారి వద్ద కళవాయి తనం చేస్తూ వుండెను గనుక అక్క
డ నుంచి లోగా ఫిత్తూరి కాని దస్త్రాలు [illegible] జగ్గల మల్లప్ప చెప్పి ఇంపిం
చిన వివరం, తొకాయకనే అక్కడి నుంచి వచ్చి ఈ సంస్థానం సాధకం చేసుకునేది మీ చేత
అవుతున్నదో లేదు. మిత్రభేదం చేసే పని కావలసినది. ఇందుకు యోచన మీకు పుత్ర సంతానం
లేదు. ఈ అనంతపురం రామప్పనాయునికి పుత్రసంతతి గనుక వకకుమారుణ్ణి సాంకెంచున్ను
పెండ్లి ఉభయ సంస్థానాలు మీ చేతులోనే వుంటూన్నది. అని కాబట్టి పత్రాలు వ్రాయించి అక్క

దనుంచి తెంపించుతగిన పిన్నపెద్దలను ఉంపిస్తే ఆ కాగిత పత్రాలు కూడ వీరికి మట్టిం
చి అంపించిన పెద్దలమద్యే వారి చేతులు ఇచ్చి ఆదే ప్రకారం ఉన్న వాళ్ళ ఇష్టం చొప్పున నడుచుకుందురు గనుక,

83. ఆ రాసి సంస్థానం యొక్క దంతోటిదని నమ్మకము పెట్టుకొని సర్కారు మప్పనాయుని వారి పేరటి
కాగిత పత్రాలు వ్రాయించి పంపిస్తూ వున్నాము. దాని మీద కలలు వదలి నమ్మకము ...
తూ వున్నది. ఇది వ్రాయించి పంపించగా ఇడుకున్న ... కాని ఏమిటంటే వస్తూ వు
న్నదని అక్కడనుంచి వచ్చిన వారు తెలిపినారు. మహేంద్రనాయుడు ... కురుగోడు
సూరప్ప ... ముక్కురు వున్న ప్రయోగం ...
... ఇంపించిన ప్రకారం కాగిత పత్రాలు వ్రాసి కూడ వుండిన తమప్పనాయునికి వస్త్రపా
త్రాదులు కట్టించి ... సకసదరి వ్రాసిన వారు బళ్ళారినుంచి వచ్చిన మల్ల
ప్ప ... మల్లప్ప, వాని వెలపటు వుంచి తాను ... మప్పనాయుని వారి సా
క్షి ... బళ్ళారి ... మప్పనాయుని వారి దగ్గర ... కాగిత పత్రాలు తోసు
కొని పెద్ద మనుష్యులు వచ్చి దిగినారు. వారిని పంపించి చేతి చేసుకొని కాగిత పత్రాలు
తోసుకొని వారి నిరవానాయుని వలస్తూ వున్నదని ... దినాలనుంచి వారికి ...

84 కు కాగిత పత్రాలు వేసు, అయినా ... పెద్ద మనుష్యులు వచ్చినప్పుడు చేతి చేసు
కుందాము అని తలవున్న ... ఆదే ప్రకారం ... మల్లప్ప వెలుపటికి వచ్చి వారితో
చెప్పిన నోటి మాటలు ... నారు ... కాని ... వారికి వారు వ్రాసి ...
మీకు కాగిత పత్రాలు వ్రాసినారు. అని చెప్పి ... గా వారిని ... మప్పనాయుని వారి చేతి చేయుంచి కాగిత పత్రాలు పంపించగా ... తొలు
... మీద గావరు చెప్పిన ప్రకారం పత్రాలు వ్రాసినందున ... సంతో
షపడి రెండు సంస్థానాలు వారు స్వాధీనం అవుతూ వున్నదని సంతోషించే ...

పెద్దమనుష్యులకు విచారిస్తేయుంచి వీరి దిగుబడించి కొత్తాయలోనుంచి బల్లు/ చేరపస
కల పదార్థములు అంపించి శ్రీమల్లప్పను శాత్రుపశులువారిని విచారింపుకొంటూ వుం
డమనివానికి శలవు ఇచ్చి విడుదలకు అంపించెను. తర్వాత తన వద్దవున్న రాజగల్లమల్ల
45 ప్పను ఇంటా తమ పెద్దలైన స్త్రీలను పిలిపించి బళ్లారి నుంచి వచ్చిన కాగిద పత్రాలు చదివించి
చిన్నవాళ్ళి తమకు సాకోరను ఇస్తేర రెండు సంస్థానాలు మాకే వ్రాసినారు. పూరతలవి
చారించిన వారికి పుత్రసంతానం లేని నిజముగనుక పుత్రాపేక్షచేత వ్రాసినారు. ॥

ఇప్పుడు వక చిన్నవాళ్ళి ఇచ్చి సంస్థానం మన స్వాధీనం చేసుకొనేది
మంచిది. అని నామ వస్తు తులోస్తూ వున్నది. మీరు యేమి మోవ చెప్పుతున్నారో
చెప్పుమని అడుగగా పెద్దమనుష్యులు దాదచిత్రము వక చిన్నవాళ్ళి ఇచ్చి సంస్థానం
నిర్వాహకం చేయవలెనని మనష్యులవున్నప్పుడు ఇందుకు బదులు చెప్పినది యుక్తంగావుం
డవలెనని తెలిసి వున్న అర్థం యీ వత్తుదేవర చిత్తానకు యెరుక వున్నది. మమ్మున అడిగితే మా
కు ఉభయ సంస్థానాలు యేకత్రీవంగా వుండేది మాకు యుక్తంగా వున్నది అని అంటూ
వున్నది. అనిశ్రీప్రకారం చెప్పిరి. ఇందుమీద మరుసనాడు ప్రొద్దునే బళ్లారినుంచి వచ్చి
46 న పెద్దమనుష్యులను పిలువనంపించి మా అన్నగారు మా మీద అతి తక్కువ కటాక్షంగా వుంచి సం
స్థానాలకు వుభయకు వక చిన్నవాళ్ళి అంపించమని వ్రాసినారు. చిన్నవాళ్ళి అంపించేదాని
కి సంశయం యేమి వున్నదని తన పెద్దకుమారుడైన పంత్రెండు యేండ్లు అయిన సిద్ధరామప్ప
నాయనివారిని బళ్లారి రామప్పనాయనివారికి ఇస్తిని. అని వ్రాసి అన్నగారికి రాజీ
అభిప్రాయం వ్రాయించి అంపించగా వారు యేమి వ్రాయించి అంపిస్తూ వున్నారో ఆ ప్రకా
రం నడుచుకుంటూ వున్నామని చెప్పి. నందున బళ్లారి నుంచి వచ్చిన పెద్దలు చదివి సంతో
షపడి శ్రీ అభిప్రాయం యీ వత్తు చెప్పి సిద్ధరామప్పనాయని వారిని వచన సంస్థానానికి

స్వాధీనం చేసి ఇచ్చి వారని వాళ్ళుంచి ఉంపించగా శ్రీ బాబు మాయకాని తన పెండ్లాము
లున సిద్దమ్మను మరదవైన భద్రమ్మను వారి ఇద్దరి నిపిలు నంపించి యావద్భూతమానం చేస్తా

87. గాలి మేయ త్రిమిన చేసి మాము నాము పారం చేసి ఇస్త్రి మాకు సంతోషం ఉల్లాసిల్లిన వెను
ప్పు అం తక్కపురములోని బాలురి మాయకాయ ఇక శ్రీ రామప్ప నాయని వారికి తోపిన్న పెద్దల
కు నాము న స్టున ప్రకారం వాతమ్మ తుని యపెను వాని తలపు ఇచ్చి నప్రకారం సుబ్బయ
గారి తోటమందు చిన్నా ... వెంట బెట్టుకొని మాయకొంచపోయిన వస్త్రాలు వారి వారికి తని
నమస్కారమున్న కారండి గగర ఉన్న ఛ్యపం తోషం ... చిన్న వా ... సవాళ్లు
వంక బసవి ... దగ్గరది ఇగ్రామంలోకి వారికు చెప్పి ఉంపించినట్టు గాని ... వచ్చి గ్రా
మంలోకి రాక వస్త్రావన్నాము అని వాళ్ళుంచి ఉంపించి నందువల్ల ... యావద్భూతమా
నం లిఖిత ముఖంగా రామప్ప నాయని వారికి స్వాతం ... సనందున సంతోషపడెను.

తాము తెచ్చిన వస్త్ర పాత్రాదులు శ్రీ రామప్ప నాయని వారి ముందర బెట్టి
యున్నారు వారికి ... కారం ... ఇప్పించి సిద్ధరామప్ప నాయని వారి నిఖావచ్చి
న పెద్దమ మప్పల చేతికి ఇప్పించి వారి అన్నగారికి తెలుపవచ్చిన దాయ, తెలిసిన తెలుగు

88 - తపో ... పాదుక్క రావలసిన బారం ఉని చెప్పి ఉంపించగా వారు ఉ కట్టడమం ... గా
... తమందిగుఱ్ఱం జనాలు సవారి బల్లారికి పూర్వ బ్రాహ్మణ ఉరకోసు దూరాన సపోన వాళ్ళు
వంక దగ్గరికి వచ్చి ఇక ... దిగి బల్లారిలోకి రామప్ప నాయని వారికి చెప్పి ఉంపించగా
ఉలమనవ చతురంగ బలసమేతు ... చిన్న వాళ్ళు చేతి తోసు కోగా శ్రీ సిద్ధరామప్ప నా
యని పాదాలకు మొక్కగా ... తోంగవం చేసుకొని గజారూఢున్ని చేసి గ్రామంలోకి రాక
పోయి సింహాసనం మీద కూర్చుండబెట్టి తన మంది నియావత్తున్ను పిలువనంపించి
శ్రీ సిద్ధరామప్ప నాయనికి ... చేయించిది వారి లోకి వెంటబెట్టుకొని పోయి లోగా

వుండి ఉమ్మడిగా రికమైన్ద్రికట్టంబు బహుప్రతిగా వుండెను. ఈ ప్రకారం వుండి ఇక్కడినుంచి వచ్చినవారలు వరు కొండ్లకు జాతి ఆ వారి ప్రకారం ఉలతాలుల్లెప్పుంచి స్థలమందుదింపించెను. ఈ ప్రకారం నాలుగుదినాలు ఉల్లమందినివుంచుకొని ఈ రామప్పనాయుడు

౮౯. నిహారికి పేరటూకాగిద పత్రాలు విశదంగా క్షేమలాభాలు వ్రాసి ఫ్లో కొల్ల ఉక్కడివర్తమానం ఇక్కడివర్తమానం తెలిసేటందున కాగిద పత్రాలువ్రాసేటందుకు శలవు ఇచ్చి పంపగా వచ్చినవుడ్లు వచ్చి అనంతపురంచేరిరి. కాగిత పత్రాలు ఈ అనంతపురం ఈ రామప్పనాయుని వారికి ఇచ్చినారాయిని రామప్పనాయుడు సంతోషపడెను. ఈ రీతి నజరిగినపిమ్మట కాగిత పత్రం ముఖాంతరం వారికి వారికి సూత్రం పడెను. ఉక్కడినుంచి వచ్చిన వారి నివిచారిస్తే చిన్నదార వారి మాందబ వాడు ప్రాణం గారి బెట్టుకున్నారు. అని విని సంతోషపడుతూ వుండెను. ఇట్లా వక సారి జరిగినపిమ్మట చిన్నదార వారు మిమ్ముమూడవ తేనిబి వారు అపేక్షించేత వున్నారు. తాము ఇక్కడ ఉన్న దువచ్చిన వారు కారు వొబలసంస్థానాలు కబ్బా వంగా వున్నప్పుడు కొందరు సంశయాలు మీరు మనస్సున వుంచబోవద్దు. మీ మనస్సున వుంచబోవద్దు, చిత్తానకు తెచ్చి అగత్యం గాప్రయాణం మై సకలసేనా చతురంగబలయుక్తం

౯౦- గా వచ్చి మమ్మును చిన్నదార వారి నికన్నులచూచి నాలుగుదినాలు వుండిపోయినట్టు అయితే మామనస్సుకు సంతోషం గావుంటున్నదని వ్రాయించి అంపించగా ఆ వుత్తరం చూచుకొని ఇక్కడ తమ సేనాధికులకు దళవాయి మల్లప్పనాయనిపిలిపించి వీరు బళ్లారికి పోయి చిన్నగారిబిట్టె జేసుకొని వెని మదిదినములలో వస్తూవున్నాము. ఇక్కడకల్లా చౌకి వసే రాజాజ్ఞ. గావుండమని చెప్పి అనంతపురానకుంచి రామప్పనాయుడు చతురంగ బలసమేతుడై ప్రయాణం మై బళ్లారికి కొందరు నాయకులతో సహా పోయి ఆ బళ్లారి దగ్గర వుండే రామప్పనాయని కి చెప్పి అంపించగా చతురంగబలసమేతంగా

గావచ్చిబ్బేటా చేసుకొని వెంట చెట్లు కొని పనరికిపోదాము, ఆ పగాన గరికపచ్చి వెట్టేపరి,
ఆవిడో టలో పుంటు వాంళ్లాదె రువు కుహా త్సోదిడ్డిదక్షర బెయలు వతన మందిగుట్టం సహా
టేకా ఋవేసుకొని తనమందిగుట్టం పవాదిరి। భూ జనవడ్డ నాదులు బళ్లారిది వారాంలో నెట్టి
11 వుతూ వుండెను. ఈలాగున నాలుగు దినాలు జరిగిన పిమ్మట ఈ... మ... కోసం నలుంత
ట్టినది ఆవి బళ్లారి రామప్ప నా... తన మందిగుట్టంస వాలోగాకొటలో వుండకుండా
వెలుపట ఎటులోకి పోమ్మని శలవు ఇచ్చి అంపించెను। తరువాత అనంతపురం రామప్ప నాయునివారి
కి తనవచ్చెం ముద్రలు స్వాధీనం చెయ్యగా బహుసమ్య... నాలుగు దినాలు వుంటూ వుండిరి॥

ఆపమలయ మందు ౯౦౦ రంగం గాచి ని వారోపురా ముచంద్రనాయకుండు
రుగోడ హరప్ప కోడుంబా భూలయని కోముష్గరి ని వెంకటంతం గాచి లుమించి కోరామప్ప
నాయకుండు ఇకడ ... ఆముఆ నిటాయనచేయగా వారు అనినవి ఇక్కడదగా ...
ళ్ళు అయితే కోలయనకు మూరులు అల్లుండ్లు బహుజనం విస్తారం గావున్నారు, ఇక్కడ
పనిచేసి... ఆయిల కోలమనవకని లోబెమునిగి పోతూ వున్నది। ఇక్కడయిద్దా
ప్రకారం సంస్థానం ఆవంకె కుతెచ్చుకొని మనమూగ... జిద్దాజిద్దా చేస్తూవుం
డేరు। వారు బహుజనం కలిగిన వారు, మనము వంటరిగాండ్లము. ఇక్కడ దురాలోచన
లు వద్దు, వచ్చిన వారికి మానవసన్మానాలు చేసి బహుళం తక్కవ ... అంపిస్తే వారు పోయ్యే
92 టప్పుడు అనత్యంగా మిమ్ము ... జాగా ... పిమ్మట మేమునా ... దినాలు
యినమీదట వస్తూన్నాము, ఆనిచెప్పి సమస్త బహుమానం చేసి స్థలం వాండ్లు ... పించి
తే ముందర మన కార్యాలకు గానా వుప ... తూవున్నది। అని చెప్పగా సమ్మతించి
వుండెను। ఆప్రకారం పది దివసాలు పలు పిమ్మట తర్వాత అనంతపురం రామప్ప నాయుని
వారు బళ్లారి రామప్ప నాయుని వారి ఉలో చెప్పిన మాట ... మేము వచ్చి ...

చెనరు. తలవు ఆ యీ గ్రామానకు హెచ్చేను అనిచెప్పి మీరు మన్నిదయచేసినవంశస్థ
నాసేమేతుఫై వచ్చి అక్కడ వున్న చిన్నచరతుల సమస్తబంధువులను కన్నులచూచినాను
గుదినవెలు లువ్వుండి వత్తురుగాని రమ్మని బహువిధాలపలికిస్తే చింత్రమేమి వున్నది. అక్క
డికివస్తే దానికి సంశయమేమి వున్నది అనిచెప్పి మీరు గ్రామానకు పోయి నతర్వాత
ఇక్కడికి ల్లాభద్రంగా వుంచినాను యిది నాయిడ యినిమీందట వస్తూ న్నాము అనిచెప్పి
3. అనంతపురంరామప్పనాయునివారికి వస్త్రపాత్రాదులు సామాధికులకును శాంతంగా
చ్చి సంతోషపెట్టి అంపించెను. రామప్పనాయునివారు తమ అనంతపురానకు వచ్చి
చేరిరి. వారు అక్కడ బల్లారిలో వుండిరి గనుక ఇక్కడినుంచి శ్రీహరంగారమ్మని నాయుడు
మూడు దివసాలకు కొంగతహితాలు వ్రాయించి అంపించగా వస్తూవున్నాము అని వారు
కొంగతహితాలు వ్రాయించి అంపిస్తూవుండిరి॥

అప్పుడు కరోరామప్పనాయుడు అనంతపురంచెరువుకట్టమీద శం
కరశేశ్వరదేవళానకు ఉత్తరభాగానసమీపమందు బయల్లో పెద్దనల్లగుండుకు శిలా
శాసనం వేయించి నవివరం. ప్రజోత్పత్తినామసంవత్సరమందు చన్నవీరదేవగర్ల
నే జంగం వుండెను గనుక వాడు కొన్ని దినములు వ్యవహారం విచారిస్తూ వుండి కరోచెరువుబం
దోబస్తు ఏమిచేసేదానికి [illegible] రామప్పనాయునివారికిని అడుగగాడ
వదాయం [illegible] కిబిజువరికిం.
4- ఇరస్తుపారం రాకట్టచెరువు మరమ్మతు చేయించితె బందోబస్తు అవుతూన్నది అ
ని రామప్పనాయుడు శాసనం వేయించినారు. ఇంతేగాని అగింజలు లెస్తే మరమ్మ
తు చేటుంగా నవారు వేరు, పని నిల్చిపోయెను. శంకరేశ్వరునికుడి ఉత్తరభాగాన న
ల్లగుండుకు శాసనం వున్నది గనుక అదె ప్రకారం వ్రాసినది॥.

తదనంతరం బళ్లారి నుంచి రామప్పనాయుడు చతురంగబల సమేతంగా
ప్రయాణమై రాచవపల్లె పడమర తరఫు పేటకి వచ్చి దిగెను. అనంతపురానికి రామప్ప
నాయునివారికి ఖబురు చెప్పి పంపించగా ఆవర్తమానం విని తక్షణమున రామప్ప స
మేతంగా చతురంగబలము కూడి రాచవపల్లె బండ దగ్గరికి తరలి పోయి అక్కడ విడిసిరి.
రి బళ్లారి రామప్పనాయునివారు తరఫుపేట దగ్గర నుంచి బండ దగ్గరికి వచ్చి యుద్ధయత్న
ములు చేసియున్న సంధాన పరచేసు కాని మానమంత మాత్రము అనంతపురం రామప్పనా
యునివారి మీదను వేసి యుద్ధం నగరమంత శీఘ్రం బండ పెళ్లాడు బలము ధారలు ఉండు బలము సేనల
95. తో అనంతపురంలోకి వచ్చిరి. వచ్చి కోటలోకి పోవకు పేటలో వెళ్తూ వుండగా బళ్లారి రామప్ప
నాయుని వారు మందిసుల్లం విస్తారంగా వచ్చియున్న దిష్టతంబాలు దళవాయి కోటబయ
టపెద్దపల్లె కట్టదగ్గర దిగుతూ వున్నామని చెప్పగా ఇట్లా దళవాయి చేసినదని మీవు
న్నది అనేక కోటలో వుండిన తన మందిని చౌకపారాలు తెప్పించి పేటలోకి పిలుపించి
వారి మందినియున్న వత్తుకోటలో చౌకపారా మీద వుంచెను. ఆరవ వరసలో ఉంచెను.
ఆ రాత్రి నల్లగొండె బ్రాహ్మణ మజ్జనాయుడులు నడిచెను. వచ్చినవారికి జాతి
ఆవారంప్రకారం డెల్లాలు అంపించెను. ఈ స్థలంలో వుండినగా బసవనగిరి కాండ్ల సమూహ్యకు
లు సహాయం తమ సలహాలు వుంటే వుండినా మనకు చౌకపారాలు తీసి వారి చౌ
కపారాలు పెట్టినది మంచిది కాదు. మన చౌకపారాలు వుంచవలెనని చెప్పగా ప్ర
ధానో అనంతపురం రామప్పనాయుడు కాసా మానికుల మీద కోపం చేసి ఇల్లామీ
96 త్రిభేదం మాటలు మాకు చెప్పవద్దు. మా నమ్మకస్థులు మాకే తెలుసును. మీరు పేట
లోకి పోయి మనిషి పంపు ఇయ్యరు నాగా నాయనప్ప మనవి చేసుకున్న వివరం.-
మా జననకాలమందు బుద్ధుడు మారకుడు అనుకొని వారు కమ వార్తలు చెప్పమార

శుక్రవారంతో పాటు దినం మాకు తమ దర్శనం ఇచ్చి మొదలు వేరు, బయలుదేరెను. ప్రవేశం
ఉత్సవం తర్వాత తెప్పోత్సవం కూడా వెలుపటికి వచ్చి మరల ఇండ్లకు పోయిరి॥

ఈ బళ్లారి రామప్పనాయునివారు చెప్పు ఆజ్ఞ ప్రకారం ఆయన ఉత్సవం లోపల
కొట్టుకొని పోవలెనని మున్నే వీరభద్రుని చేత చెప్పి అంపించగా ఆ దేవుని ప్రకారం ఆదివారం మొదలు
గురువారం, బుధవారం ఆ దినం తప్పక రామప్పనాయుడు ఆయుధాలు ధరించుకొని మరునాడు
మక ఆదివారం బుధవారం నాడు ఆయుధాలు ధరించుకొని మిత్తం ఆదినం మంగళవాద్య
మంత్రాలు పలుపించి చెప్పుచున్నారు కావలెనని, సూర్యోదయానికి ఆయుధాలు చేయించు కావల
చూస్తా వున్నది. ఇక్కడ దేవుడు వున్నది వనములోనికి అనాది కాలం మరామత్తు కొనేలు చేయించి
క్షేత్రదేవుండు కావున కలవు ఇల్లు ఆగ్నేయ తమ్ముడు ఇక్కడ దేవుడు కావున॥

ఇక్కడ బళ్లారి రామప్పనాయునివారి దగ్గర ఆజ్ఞలు మల్లప్ప, మున్నే వీ
రభద్రప్ప వారి పూజా మహంతు నాయకుడు, కురుకోడు సూరప్ప, కుంబా భాయి మొ
దలైన వారిని తూర్పుకు దబెట్టుకొని మొదటి సెత్తిల్ల వారు మునిసిపాలు కాలమందు
జనం ఉన్నారు ఉండెను లేదు ఆ వేళ కొట్టు పాశ్చిమ దానికి సమయమని అందుకు తగిన జనా
లను విచారించి ఆయుధాలతో సిద్ధం చేసి ఉంచిరి. ఇంతటిలో ఇల్లవారు కూడా ముందే ఆయు
ధానికి మంగళ తమ్మట్లు పలుపించి ఆయుధాలు పూజచేసుకొంటూ వుండెను. ఇంతలో
బళ్లారి రామప్పనాయునికి ఇది సమయమని సదరు శత్రు జనులు చెప్పగా తన వద్ద
వుండిన పాదుషాకు నమ్మకం కలిగిన వంటి రీతిగా ఇండ్లకు పంపదలచెను [illegible]
వీరభద్రప్ప [illegible] వారి లోకానికి తప్పక ఆయుధములు ఇచ్చి
18- అంపించగా ఈ అనంతపురం రామప్పనాయుని తలారా యుక్తి వేసిరి. మంగళ తమ్మ
ట్లు మొదలు వెనుకకు పారి వచ్చి వీధి వాకిలి గుండా పేటలోకి వచ్చి బయలుదేరెను॥

ఈ వర్తమానం పేటలో మందియూ వస్తు కల్లోలము అయి వస్తూలు వుండు
వాకిలి దస్తరికి ఆయుధము మున్నైందులలో జమాయించి నిలిచెను, ఈ వారంలో అనంతపు
రం రామప్ప నాయని భార్యలు కొమారులు మొదలైన వారు ఆధనదర్శనలు చేస్తూ వుండగా త
ల కొట్టి పోస్తామి అని తమ ధారలాయెను బళ్లారి రామప్ప నాయని తో చెప్పగా ఈ దివారంలో
వుండే వారిని చల్లాడకుండా చౌకపహారా యింపించి బందోబస్తు చేసెను. ఈ పేటలో
వున్న మంది ఆయుధాలతో వచ్చి యుద్ధానికి సన్నద్ధులైన వర్తమానం బళ్లారి రామప్ప
నాయుడు విని ఈ రామప్ప నాయని తలకట్టి తుకట్టి వయిలిముఖం మీదను లిపించెను,
ధారతల కాయలయూ వజ్జనంచా చిదగా ఆయెను అని వెనుక తుపాకి వచ్చి మందబలముల మం
దిజమాయించి నిలిచిరి॥ తదనంతరం ఈ సమాచారం రామప్ప నాయని వారి తో చెప్ప
-౧౧- గా జగ్గుల మల్లప్పను పిలుపించి ఆ జనులకు అర్థాంతం సమ్మతి చెప్పి, వారి వారి ఇండ్లకు పం
పించి రమ్మని సలవు ఇల్లుగాను లేయువ వచ్చిద్రై వాధీనం చేత కావలసిన పనులు ఆయి
పోవును, అని సమ్మతి చెప్పగా తు రాలెవను ఖాతరు జమా చెప్పి, పంపించెను॥
అప్పుడు శాలివాహన శక వర్షంబులు ౧౭౧౪ అంగీరస నామ సంవత్సరం
జ్యేష్ఠ బ॥ బుధవారం నాడు ప్రాతఃకాలమైన ఏళ్లు ఘటికలకు ఈ అనంతపురం రామ
ప్ప నాయుడు హతం ఆయెను. తదనంతరం కల్లోలయూ వస్తు బందోబస్తు చేసి కిల్లా
దారులో కొంతమంది నిర్వంచి రాజ్యం మీద తన మందిని అంపించి బుక్కరాయ సముద్రము
దగ్గిర నుగ్రామాల్లో గా తోపడిను. వారి స్వాధీనం తాలిగ్రామాల వివరం॥ అనంతపురా
న కు దక్షిణం ౧ పరువుల మీద వుండే రవ్వదుర్గాము॥౧॥ ఈ రాప్తాటి కి దక్షిణం పడ్డా
ను కొసలమీద బుక్కపట్నం॥౧॥ కొత్తచెరువు॥౧॥ ఈ మూడు గ్రామాలు విడవాకుడు
వ రాజ్యం యూ వస్తు వారి స్వాధీనం ఆయెను, ఈ తాలూకా విచారణ చేసేదానికి రామ

100 జాదా యీ యుక్తొనదళవాయి ఆయిన జగ్గలమల్లప్ప నుఈ మొదలైన వారిని పిలుపించి పటు
లంకె లంపించి రెడ్డి కరణాలు సామంతులు శెట్టి వర్తకులు సాహుకారులు వీరికి సవాయి చెప్పు
మనిన వివరం. మా కులమెక్కడ ద్వేషం వుండె నోయికకూడ పదని వారగాచె సుకొంటిమి,
మీరు మా ప్రతుకు లుచేసుకొని యున్నారెవ్వరు యేమొద్దమీద వుండిరో ఆ కార్యాలమీద
విచారించుకుంటూ వుండమని బరవసాయిచ్చి ఇక్కడ నలుగురు మాళ్లు గుణవంతులు ఆదుర్గా
ర్గని వద్ద చాకరి చేస్తే మా మానం నిలవేరదు, నమ్మిరంచి రామప్ప నాయుని తల గొట్టెను,
మేము వుంటిమి యిందే నిరాజ జగ్గల మల్లప్ప యొదలైన వారిక ఇష్టులైనారైన వారు
కూడి నది, మా ధర్మ శిలవు ఆయినది. మీ మనస్సులో వుంటమన్ని మనస్సు కాని వారంత్తు హెమ్మ
ని చెప్పి, నాయకుండి దానికి బరవసా చేక తక్షణమే ఈ అనంతపురం బుక్కరాయసము
ద్రంలో వుంది నజమలు యామవత్తులతో తమ బట్టిరా జ్యానకు వెళ్లిపోయిరి.
ఈరామప్ప నాయుని భార్యాలు కుమారులను యామవత్తు జనాని
101 సవాయిలు వసంపించి (ఆ తవాండ్లను ఆడపిల్లలమున్న కూడ చెవులుంచి కొదువ యేమి జనులు
యామవత్తులను సిద్ధరామప్ప నాయున్ని వినవాయి కొదువ జనాలను యామవత్తులన్ను కొ
ట్టి పారవేసెను. ఈరామప్ప నాయుని ఇల్లు నకరవాలు అబసవప్పను, కుమారుడైన
సిద్ధరామప్ప నాయుని వారికి ఈ ఉభయ త్తులకు రెండు కాళ్లకు సంకెళ్లు వేయుంచి
వరిని బళ్లారి కొండమీద వేటుమని చాచౌకిప వారాయిచ్చి ఆకరుదివెట్టె బత్రంచే
లువమని ఆంపించెను. తాను చతురంగబలమున్ను, బాకసమున్న కూడ వుండిన
ఆయుధ వయలు స్థితులు సొలుసా మాసులు యామవత్తు తీసుకొని బళ్లారికి సా
గించెను. సిద్ధరామేశ్వర దేవులు ప్రసవాతీసుకొని వయను ఈ మొదలైన సామాను
సదరితా వ్రాసిన ప్రకారం బళ్లారికి సాగించి ఇకరూడ సర్వాధికారం రామచంద్ర నాయు-

కుడు, కురుగోడు సూరప్ప, జగ్గల మల్లప్ప, ముంబాభాయి మొదలైన వారిని నియామ
కం చేసి చతురంగ బలము వెంట బళ్ళారి చేరెను. ఈ రీతిగా నవాబు నెలజరిగిన పిమ్మట
102. బళ్ళారి కొండ మీద అరతప్పు వేసిన సిద్ధరామప్ప నాయకుడు, బసవప్ప గారు ఉభయు
లకు వారి కాలికిన్ని, వీరి కాలికిన్ని ఒక బేడీ వేసి వుంచగా శ్రీ దేవుని కృపవల్ల బసవ
ప్పకు బుద్ధి పుట్టి ఒక నాడు రాత్రి చౌకీ వారలు బందోబస్తుగా వుండగా వారితో
చెప్పుకున్నది. ఈ తెల్లవారినట్లు అయితే నవాబు ఉభయుల ప్రాణాలు తీసుకుంటా
న్నాడు. మా ప్రాణదానం ఇచ్చి మా సంస్థానం నిల్పి వారకంటే స్వామి ద్రోహం చెల్లిం
చేలా రాత్రి మిమ్మును తెలుపుకొంటున్నాము అని చెప్పగా శ్రీ దేవుని కృపవల్లను ప్రా
ణావుండిన వాండ్లను నప్పుకు ఈ రాత్రి బందోబస్తు చేస్తే ప్రాతఃకాలాన నవాబు
ద్దక ప్రాణాలు తీసుకుంటున్నాడు, అని తెలిసి దయవచ్చి వారి కాలి బేడీ వుండినది
కొల్లవిరుగగొట్టి ఈ సిద్ధరామప్పను, బసప్పగారు వెళ్ళనివ్వగా కొని ఆపవారావుం
డిన జనులు మార్గం చూపుతూ రాగా దొంగ మార్గాన వచ్చినా గలచెరువు బలములన
వారి వారి ఇతర మార్గమని చూపి తెల్లవారవచ్చెను, శీఘ్రంగా పై మన్నిని వారుపూర్ణ్లో
103. కి పోయి తమ చిన్నవాండ్లను సాగించుకమని ఒక మార్గాన పూరు విడిచి పోయిరి.
ఇక్కడ తెల్లవారినపిమ్మట ఈ బసప్ప సిద్ధరామప్పగారు చెరలో
వుండిన వారు గనుక అన్నం పరాకం లేదు గనుక నడిచేదానికి శక్తిలేక వీరి వెళ్ళు ముజ్జ
రా పొరబాలు [illegible] వుండగ వెలంగికి వచ్చే వేళకు బడలిక అయి బహుశీఘ్ర
చేత బసప్పగారితో సిద్ధరామప్ప నాయని వారు వచ్చినట్లు కాని పోతే
అని చెప్పి చెట్టు కింద బడలిక చేత కూర్చుండెను. అక్కడికి వీరి వెళ్ళుచు పరుగులువచ్చి
డెను చూస్తానే తెల్లవచ్చి నవాబు వారి చేతికి చిక్కారు. అయ్యను అని బసప్పనాయుడు

డుచింత చేస్తూ వుండగా దైవకృప వల్ల ఆ పేరి పోలీసు మంచి బలిజ నాస్తారెడ్డి ఆపె
తమేరకు కొట్టి చేమకోసి కుప్ప వేసివుండి ఆ చేమలోకి పంచి గింజలు రూపకం చేసి దాని
కి పశువులు మనుష్యులు చద్దికడి వలతో గడ్డి కంతేసుకొని పోతూ వుండగా ఆ కాపు
కెళ్లకట్లు కాని చెట్టుకింద వుండిన వారిని బరాబి వేరుయ వ్యాయులు మమ్ముతినుంచి
వచ్చినారు. అని అడుగగా తమ పూర్వోత్తరం యావత్తు ఆ శెట్టికి చెప్పిరి
కాలమందు మీకు అన్నోదకాలు పరామరికగా మమ్మును ఆయువరకు ఉండితుం
డాగా పారితేమా ఇద్దరి ప్రాణదానం చేసిన పుణ్యం మీకు వస్తూవున్నది. అని చె
ప్పగా కాపు శెట్టి వంశ్య కృపవల్ల వారికి దయ వచ్చి బహుమపరి వద్దని భరవసా చెప్పి ఆ చిన్నవా
రిని తమయొక్క మీద కూర్చుండబెట్టుకొని ఆ పసుపు తనవెంబడిగా వెంట పెట్టుకొ
ని చేని కల్లంలోకి తోడుక వచ్చి శేషంగా తమ దగ్గర వున్న చద్దన్నం వారికి పెట్టి కొట్టు
గడ్డిలో దాచి పెట్టినారు. ఇక్కడ బళ్లారిలో కొండమారాడ [illegible]
గబంటీలు గుర్రాలు వచ్చి వారిం చగా తమ మనుష్యులు చోక పహారాలో వున్న త
మమనుష్యులు [illegible] గుర్రాని వెతకు డియ కొండ వెతక పారి పోయిరి అని నిశ్చయించేసుకొ
ని కొండ దిగి వచ్చి రాగా మప్ప నాయుని వారి తో చెప్పగా వారి ముందర కోపం చేసి తన వండి
గుట్టన్ని పిలుపించి నాలుగు దిక్కులకు పంపించి చుట్టూరా మా పరు పుల్లో లవక
05 డవుండి నా తిప్పి తంబో వాం చా యుచ్చి పట్టుకరమ్మని శలవు ఆయినందున నాయుడు
దావలకు సల్లం మంది వచ్చి వెతుకుతూ వుండి శెట్టి బిడ్డ జనం గంగం [illegible]
చారి యుదా మని నిలుసురు మనుష్యులు కల్లం వద్దకి వచ్చి వారించగా మీవుల్లో
నుంచి వచ్చేటప్పుడు ఆ మార్గములో ఇద్దరు ఒక జనాలకుడు తని మార్గాన పోతూ
వుండగా చూస్తిమి. తిరి గెలువరు ఆ మార్గాన రాలేదు అని చెప్పగా కుడుత ఆ మార్గా-

వపోయిరి. ఇట్లా నాలుగు దిక్కులు తిరిగి చూచి తావుందని రామప్పనాయుని లోపల కట్టడము
కనుపడలేదని చెప్పిరి. చెప్పి చిక్కిన వారు తప్పించుకపోయిరి. వారికి దైవబలం వచ్చెను. మేము
దరమేమి బనులు కాబోతున్నదో తెలియదు అనిఖం తచేస్తూ వుంటెను. ॥

ఇంతలో సాయంకాలము అయినది ఈ కాల్లు గడ్డిలో వున్న బసప్పను సిద్ధ
రామప్పనాయుణ్ణి వెలపటికి తీసి తమ గ్రామంలో తమ ఇంటికి వెంటబెట్టుకొని పోయి స్నానం చే
యించి తన ఇంటిలో కలిగిన భోజనం పెట్టించి కమ్మరవాణ్ణి పిలుపించి బసప్పకాళ్లలో వుండి
106 న బేడీలు ఇరగగొట్టించి తన గ్రామంలో ఇంకా కొంత జనాన్ని గూడా చూచుకొని రెండు యెద్దుల మీద
ఇద్దరిని కూర్చుండబెట్టుకొని సమారాంగా వీరిద్దరి యొక్క పక్షంగా తోడుక వచ్చి ఈ గ్రామంలో
వ్యవహారం చేసే మురారిరావు తాలూకా అయిన అమీన్ శివప్పగారి లోపల వర్త
మానం చెప్పి, ఈ అమీన్‌దారు స్వాధీనం చేసి తాను అప్పగింతేసుకొని తన పల్లెకు వచ్చి
రెను. ఈ శివప్పగారు వీరు వచ్చిన రాత్రి కడవి బారు ఇంటి వారు యెవ్వరు, మీ తండ్రిగారి పేరు
యేమి అని అడుగగా నేను అనంతపురంలో వుండిన రామప్పనాయునికి మారుమైన సిద్ధ
రామప్పనాయున్ని నా భావమరది అయిన బసప్పగారు మా పూర్వోత్తరం ఇది అని చెప్పినారు
మీరు శివప్పకు ఇందులో బహు జనం చేత లయాం వర్తమానం తెప్పించి నందున చివాం తాం షత్రుమ
పడి ఈ వరకు అయిన వి కష్ట కాలాలు వెనకకు పోయినవి. మంచి శ్రేష్టుల వల్లను సుభిక్ష కా
లం వచ్చెను. అని ఖం తెచ్చెడు వర్ధ్య. బ్రాహ్మణ జనాలు మాటలు చెప్పగా ఈ వేళ మా భోజనానకు
107- లిపట్లా బలిజవారు ఈరి ఇంటికి సామానులు పంపిన అని అడుగగా మేము ఇష్టపడి ఆ గ్రా
మంగానిన్ని ఇంట్లో భోజనం చేసుకొని వచ్చినాము వాంకు ఆకలి లేదు అని చెప్పిరి. గనుక తమ
ఇంటి ముందర బాజారంలో తన దగ్గర పనుపు పరిచే వారిని పిలుపించి ఈ ఇద్దరికి నిపు
రుపు చేసి ఇచ్చి పండుకొన్న తర్వాత రమ్మని చెప్పి ఆ బాజారంలో పండుకొనే టైనాన్ని వారిమీ

దబవాయి పరావంతికిగా వుండమని తాకీదు చేసి ఈ ఇద్దరునూ యని వారికి తాంబూలా
లు ఇచ్చి సుఖంగా పండుకొమ్మని చెప్పి, తాను పండుకొపోయెను. ఈ రాత్రి ఈ ప్రకారం.
జరిగెను. మరుసనాడు వీరి నిపిలుపించి కోటలో వీరికి వక బిడి జవారి ఇంట్లో నివాసు
చేసి తమ తాంబూలా దులాయతున వీరి స్వాధీనం చేసి తమ వెచ్చం అంగడికి తాకీదు చేయుం
గా వీరి దిక్కు నుంచి వచ్చిన దలాయతు యేమి వెచ్చం అడుగుతూ వున్నారో ఇచ్చి తనకె.
క్షికందప్రాసుకు వివిధి అని తాకీదు చేయుంచెను. వకక్రమ వరకున్ని పిలుపించి గ యుష్యుర్తి
16. యుంచి మంగళ స్నానం చేయుంచి వీరి తూన వస్త్రపాత్రాదులు ఇచ్చి ఈ లాగున వడిపస్తూవుం
డి త మధ్యలో ఆయిన వయిరాతి రాయుడు చిరుత నాపల్లె వెూవి విమాద పోయి వుండగా
అక్కడికి ఈ యూవద్వత్తి మానం విశదంగా వ్రాయుంచి అక్కడనుంచి శలవు ఇచ్చిన ప్రకా
రం నడుచుకుంటూ వున్నాము అని జాబు వ్రాసి పంపించగా వయిరాతిరాయని వారు వ్రాసి
న వివరం. ఈ హిందువారి సంస్థానం బహుదినాలది, ఈ సంస్థానానకు ఈ ప్రకారం కష్టము వ
చ్చినది అని బహు తాపత్రయపడి వారు యేమి యేమి విషయాలను గూర్చి సాహిత్యం చేసి ఇవ్వ
మంటూ నారో నీవే తను ఆయినా తలా కూడ సాహిత్యం చేసి ఇవ్వమని కుదతిన జవాబు
రాయని వారికి అంపించినాము, దమూడు బ్రయత్నల చేతను దేవలాగున సాహిత్యం నిర్వహిం
చగా జేసి మీరు చేతకాక వుండిన సాహిత్యాలకు మాకు వ్రాసి అంపిస్తే మేము యూవత్తు
పరావంతికి తీసుకుంటూ నారము అని ఈ రాతి వవక నెల జరిగిన పిమ్మట దబవాయిగారు
శివప్పగారి దగ్గరికి పోయి మేము ఈ లాగున కూంబర్ం చేయుందర కార్యభారాలు యేలా
గున ఆయునాని, ద్వార వాళ్ళి ఇక్కడ వుంచినాకు తగిన సాహిత్యం చేసి ఇస్తే విజాశల
వు మీద మీ పేరు మీద కార్యం నిర్వాహం చేసుకొని మీకు కీర్తి తెస్తూ వున్నాను అని చె
ప్పుకోగా మనసు కరించి ద్వార వారిని అక్కడ వుంచుకొని ఈ బసప్పగారికి వెంకటాదానిక-

వకసజ్జమున్ను, ఆ ముద్దాలు తగిన వస్త్రాదులు జనాన్నికొంత నగదు ఇచ్చి పంపించగా ఆ బసప్పనాయుడు వెళ్ళి చిత్రాగల్లు, పెద్దపాళెం, సంస్థానాలకు పోయి కొంత మందిని సాహిత్యం చేసుకొని బళ్ళారి వారికి తానాపరని శాస్త్రులు గ్రామం వరకు వచ్చి చేరెను॥

ఈ శాస్త్రాలలో వేంకటాచల్లయ్య అనేవారి కొడుకునికి ఈశ్వరమప్పనాయుని వారలకు వారి పక్షం ఇచ్చి వుంటిరి గనుక ఆ సాంబవయ్య నంగూరికి యెదురుగా వచ్చి పాదాలకు మ్రొక్కి గోడుకపాలు స్వామి దయచేత మీరు వెలపాలకి వచ్చినది బహు సాధకం అని చెప్పి ముందర బుక్కపట్నం, కొత్తచెరువు, మరూరు, ముక్తాపురం, మొదలైన దేశస్థలకు దగ్గరలో వచ్చినారు, అని తన పేర వేంకటాచల్లయ్య ఉత్తరాలు వ్రాయించి ఇంపించ
110 గా ఆ ఉత్తరాలు యిందుకొని మన పూర్వులు నాలుగు వచ్చిరి అని బహు సంతోషపడి బహు మానాలు తీసుకొని మంది గూసపో వచ్చి బసప్పనాయని వారి వద్దకి వచ్చిపోజరులైరి।

ఇక్కడ కోట అనంతపురము లో మంది వచ్చి బయ్యన్న గారి అనంతయ్య అనేవారి కూడు తా దిమ్మెల్లో లంకాచల్లయ్యకు ముగ్గురు అనే గ్రామం చేరి వుండెను, ఇక్కడి నుంచి కాగితపత్రాలు వ్రాయించి వేంకటాచల్లయ్యను అంపించగా ఈ అనంతయ్య బసప్పగారు ద్వార వారి వెంబడిగా వెళ్ళి వచ్చి బసప్పగారు శాస్త్రులు చేసిన వర్తమానం విని బాలం సంతోషపడి వ్రాతమూలకు కొని ఆత్మగా మాటి తర్లి శాస్త్రులు చేరి బసప్పగారి చేతి చేసుకొని తమకి దుఃఖం యావత్తు లాంటి కాలుతి నుంచి పడిచిన వర్తమానం యావత్తున్ను చెప్పుకోగా బహు కష్టపడి వచ్చినారు, అలుసానుంతే వేదు, ఇక మీదట వకపనికి మీరు చింత చేయవలసి లేదు, నా చేత అయినంతలో అర్థ శిష్టుకు సానుకూలం చేస్తున్నాను, అని ముందర యీరు రాచకార్యానకు ప్రయత్నం యేలా గను చెయ్యవలెనో చెయ్యండి అని తాను బసప్పగారి గోశాలవు తీసుకొని శాస్త్రులుగారు కపాలు భోజనం చేసి పండుకొనెను॥-

మరుసనాడు శ్రీ అనంతయ్య చెప్పినట్టు యావత్తు మానం మనసు వచ్చినట్టు కా
ని శరా పత్తెలో వున్న మేకల చిన్నప్పను పిలిపించి శ్రీ కోమటి బుచ్చన్నగారి అనంతయ్య
మందికి భత్యము యిస్తూ వున్నాడు. శ్రీ వచ్చిన బంకపట్నం, కొత్తచెరువు, మరూరు, మ
క్తాపురం, గా. దిరిశెట్టిపల్లె మొదలైన గ్రామాల వారు నజరు తీసుకొని మందిలో వచ్చిన మం
దికి భత్యము యిప్పించి మందిజమా యుంచి అని శ్రీ మేకల చిన్నప్పకు శ్రీ వచ్చిన గ్రా
మస్థులకు మందిని పంపి మేకల చిన్నప్ప వశం చేసి తాను తమ మలకు పోయెను.

తమ మలకు పోయి కుమారనాయుణ్ని పట్టం కట్టి చేసుకొని కొంత సాధు
త్వం తీసుకొని పది దినములలో వస్తానని మందిలో కూడా రా. పాలెంలో అతి జా
గ్రత్తగా వుండమని చెప్పి తాను తమ మలకు పోయెను. ఆ కటకు మారనాయుడు వారి
పట్టి చేసుకోగా వారు బహుమానం చేసి రాయుడు చెప్పిన ప్రకారం కొంత భత్యము
పరామరిక చేసి వస్త్ర పాత్రాదులు యిచ్చి యడ్ల గొల్లరామప్పనాయుడు అను వా
న వెంబడి న కొంత మందిని యిచ్చి గలవు యిచ్చి రవానా చేసెను. ఆ సేనా సమేతంగా
బంకపట్నం మీద వెళ్లి బందమీదపల్లె, కురదేరు, కారుకొల్లు మొదలైన గ్రామాలు
దోచి గ్రామాలు సర్వాంగాలు వేసుకొని ఆ కడనుంచి కొత్తవెలగాపల్లె మీద వెళ్లి
జంతులు యేవేవి జంతువులు ఉన్నాయో తోలుకొని ఆ గ్రామంలోనే వుండి కొల్లెదా
రుడు గ్రామం యివ్వనందున లగ్గలకు ఎక్కి గ్రామం తగలవేసి కొల్లెదారుణ్ని కొట్టివేసి ఆ గ్రామా
దకు బడు కొల్లెదారున్ని వుంచి, రెడ్డిపల్లె, రేకులకుంట, సిద్ధరామపురం, ఉప్పర్లపల్లె, మీద వె
ళ్లి రాపాడు చేరెను. రాపాడులో వుండే జనం యావత్తు యుద్ధమునకు వచ్చి బహుసంతోష
పడి గ్రామంలోకి తోడుక పోయిరి. ఇంతలో షేరపడాతా బాకు భర్గాజి దళవాయి సుల్తాన్
జీ, దళవాయి యిద్దరు చిమనాజీ అనే వారు సవారి గుఱ్ఱాలు తమ సమగనగా రాసవా

మార్గవశాత్తు భరతనాడు శైలూనములారి కొలువని వాడువుండగా వారిదగ్గరకు చాకిరీ
నిమిత్తం పెట్టుకుండగా రాశాస్త్రులు వంకగట్టనదినారు. దీని తర్వాత వారికి అలావుండే మొకల
113. చిన్నల్లూరి శ్రీకరణాలు సవారీ ఆదినారాయణ వట్టి జులైకి పోయి అక్కడ శ్రీలు నరాముంజొనిపిలువు
కాని మారులయ్యారు, యెక్కడినుంచి వచ్చినారు అని అడుగగా సదరి చిన్నప్పాసి వర్తమానం
వారి ముందర చెప్పగా విని ఆవేశకలిగిన్నప్పుడు సుమతిలు వసం పించిపోవుపోయి అవధూగారు సదా
లక్ష్మీపిలుపించి చైటిచేసుకొని మాదగ్గర కొంతరాజకార్యాలు వున్నవి. నాయుడు నెలలకు మా
కు వచ్చిన సంబళం తీసుకొని నివాసరి శీనేళ్లు అయితే శ్రీలు విడిచిపెట్టవలెనని లెక్కి
స్తూవున్నాము. మా కార్యాలు నిర్వాహకం అయినప్పుడు అయితే మీకు వాడిచేత చేసి వచ్చిన
సంబళమున్ను, మాకుతగిన గ్రామమున్ను ఇచ్చి ఇక్కడ నిలుపుకొంటూవున్నాము.
మీ సొమ్ము మీకు ఇస్తూవున్నాము. ఈ సమయమందు సంస్థానం నిర్వాహకం చేసే సంస్థా
నం వుండే పర్యంతం మీకు అన్నం వున్నది. ఊరలవుండ్చి పెద్దమనుష్యులచేత చెప్పి అంపగా
శ్రీవైవం కృపవల్ల మాటిచ్చి ఇక్కడ చాకిరీ సిద్ధిరి. వీరికి నెలనెలకు ఆలు విడిచిపెట్టు
114 చైటుట్టుగా తనఖా చేసి ఇచ్చిరి. ఈ వారు గ్రామాన్ని జమా ఉంచిన మందిన్ని తీసుకొని వచ్చి బుక్క
రాయసముద్రానకు వుత్తర చేర చేయగా అనంతపురంలో వున్న బళ్లారి రామప్ప
నాయుని తాలూకు జిగ్గల మల్లప్ప, రామచంద్ర నాయకుడు, తురుగోడు సూరప్ప, చిం
బాఘాయి సపానయ్యరు మోచనచేసి బళ్ళారికి తమ ధారవారికి ముట్టే పరబ్రహ్మ నివేంచ
దిన బుక్కరాయసముద్రానకు జోరా వుత్తరి ఇయ్యను,

బుక్కరాయసముద్రంలో వున్న పాతమంది రెండుగ్రామాలు పోతుచే
సి ఈలు సప్పగా రిదగ్గర చేరిరి. బుక్కరాయసముద్రం తీసుకుంటూ నే అనంతపురానకొరా
గలవారు అయినారు. మేము గ్రామానికి నూతనప్పటువము, మేము పిలిస్తే వాట్లా దేజి

వంశేరు. ఈ సమయమందు షకలసేన గాయ్ కాని మొకాయకి వారి ముత్తాతె మీదా
పాపడినట్టు అయితె దైవయత్నం యెట్లా వుంటె మా అదృష్టం వున్నట్టు అవుతూవున్నది. అనిడు
త్తరం వ్రాసి ముద్రకట్టి అంపించగా ఈ కానితము మట్టి నదిమాయక గాని తక్షణం మందికేకుడు
115 గోరుబళ్లారి మందిని పియపించి తనతరఫున్తైన హనుమప్పనాయుణ్ని వెంబడి ఇచ్చి భూపా
పతి ముట్టడి తీసె కమ్మని శలవు ఇచ్చి అంపించగా వారు వచ్చి మా తురుఖానా మీరదబు
కటారాయస ముత్తారత స్వరదిగిన బసప్పగారి ఫౌజు మీద భూపాపతిరి.
ఉభయ మందికి బహుయుద్ధం. ఆయమను ఉభయతట్టు మందిహాత
పైరి. హతులైన ఈ బసప్పగారి తట్టు మంది ముట్టడి తీసె చెరువులో తట్టు డిప్పర్లపల్లె మాగ్గా
న గుమ్మనకట్ట వద్ద ఆసరా చేసుకొని బ్బాళకష్ట తూపులతో ఫౌజు దిగెను. ఈ బళ్లారి ఫౌజు వెను
కకు వచ్చి అనంతపురం చేరెను. ఈ రీతిగా వుండగా ఇస్కటకల్లో లంయూ వత్తు కడప నవాబు
లవారు విని బహుదినాల సంస్థానం దిక్కులేకుండా వ్యర్థం వచ్చెను. అని తమదగ్గర వున్న
కొంత ఫౌజును సర్దారులకు ఇచ్చి మెకా మెకి పోయి ఆగ్రామాలల్లో వున్న బళ్లారి వారి నిడు
డాయించి అనంతపురం తాకా వేసి ఇందులబడులు ఉత్తరం వ్రాయించి అంపించేటట్టుగా
116 అకడనుంచి శలవు తీసుకొని నార్పల వద్ద వుండే కొత్తసీరు అనే తంకసత్త నడిచెను. ఈ దివి
నవర్తమానం కోటలో వుండిన బళ్లారి వారున్ను పేటలో వుండిన బసప్పనాయనివారున్ను
విని ఆకోటలో వుండిన వారు మా మీద భూపాపతి వచ్చెనని కడపవారికి కానిత పత్రాలు
వ్రాసి పిలువనంపించినారు. అని మందిసహా కలకలాయమానమై ఫౌజు పరితాపాత్రదు ఆస్థాం
త్రాల చేరిరి. వీరున్ను ఉభయపదితమతమస్త్రా వరాలకు పోయిరి. భద్రమాజి తోటసా
డబసప్పగారు రా ప్రాటలోనే వుండిరి. ఈ బసప్పగారి ఫౌజు వేసిన వర్తమానం కో
టలో వారు విని ఈ ఫౌజు కడపనుంచి వచ్చిన ఫౌజుకు లయదురుగా బాలియొడుకవచ్చి

రేపు రాత్రికి మన గ్రామం మీద పడ్డాచేస్తే చిన్నటి యుద్ధములో బహు మంది హతులైరి
ఆ వచ్చిన వారిని తోసివేయుటకు సావకాశం లేదు. ఈ ప్రకారం వుండగా నానా ధిగ్భ్రమపడి
రాత్రికి రాత్రి అనంతపురం గ్రామం, బుక్కరాయ సముద్రం గ్రామంలో వుండిన మంది
ఈ నెలకు సరదాలకు సామాను తీసుకొని లోపుదుర్తి మార్గాన బళ్లారికి పోయిరి—.

117 ఈ రెండు గ్రామములలో అగ్నిహోత్రులుండే నాగసక బుక్కరాయ
సముద్రం పంచాంగం తిమ్మయ్య అనే వాడు వీరభద్రుని పూజారి తం బళశరభుడు తూ
రఅమ్మ గిద్దపరవు గాడు ఈ ముగ్గురు తమ సామాను వెళ్లతీసుకపోవనిమిత్తం గ్రామం
లోకి వచ్చినారు. ఈ యూరు వజ్జీనం పోయిన వర్తమానం బుసపురాజు రాపాటిలో వున్న
వారికి తం బళశరభుని లోకా పంచాంగం తిమ్మయ్య, కూరాకు గిద్దపరవు గాడు చె
ప్పి అంపించి వుండిరి. ఆ గ్రామంలో యవరు వేరు అని పాదులు అయిన వివిధి వెపెట్టి పారిపో
యినారు. మందిని తీసుకొనియు కాలుకు వచ్చేది. ఇకను అనంతపురం వర్తమానం ఆ చెరు
వు కట్ట మీద నల్ల గుట్ట మీద వుండే గవిమఠంలో శివలింగ దేవర అయిన జంగాలింగాన
యిగురు జంగం వారు వుండి శివపూజ నిమిత్తం కాయబ్బారం తూముదగ్గరికి నెన్నెరు పూలు
కు వచ్చి వుండగా ఈ అనంతపురం నుంచి లెరా వత్తు జనం గంట్లు కట్టుక కట్టమీద పారి
పోతూ వుండగా వారిని వారు విచారిస్తే కోటలో వుండిన బళ్లారి వారి తాలూకు మంది సరి
118- ప్రొద్దు వేళకు కిల్లా విడిచి పారిపోయిరి అని చెప్పగా ఈ శివలింగప్ప దేవర వుండిన జనంజం
గమయ్య గారి నెవెంట పెట్టుకొని అనంతపురం కిల్లాలోకి పోయి చూడగా తెరిచిన వాకిళ్లు
తెరచినట్లు పెట్టి వుండెగనుక వాకిళ్లు వేయించి వక పాత గుడ్డ పసపులో అద్ది ఈ దెవకట్టి
కు కట్టి పాలు తమ ముఖం మీద ఆ విడిచి పోయిన పాత నగారా అతడు ఆ బెట్టి వాండే
సిద్ధరామప్ప నాయని వారి రాజ్యం ఆ యెను నని నగారా కొట్టి దానిలో పేక జంగమయ్యను.

బసప్ప గారి దగ్గరకు ఫౌజు తీసుకరమ్మని రవానా చేసెను. తాను బుక్కరాయసముద్రా
న సంగతి అంపించిన తంబళ్ళ నరభూపుడు చెప్పిన ఖబరు బసప్ప గారు విని మేకలాచి
న్నట్టుగాను కొంతమంది నిచ్చి బుక్కరాయసముద్రం దాడికి పోవలెనని తంబళ్ళ
నరభూపాల వెంబడి అంపించి తాము కొంత సైన్యముతో గాడి జంగమయ్య గారు ఖబరు
తీసుకొని పోయేవేళకు మార్గాన కొండప్పతో పు దగ్గరికి ఎదురుగా వచ్చి ఆ జంగమ
య్య చెప్పిన వర్తమానం విని సిద్ధరామ నిశ్చయపువల్ల ఆ వేళకు మాయిదారి మనుపాంత్ర

114. తమ నిషం లోపడి తమ కాయకే వచ్చి అనంతపురం దాడి వేసెను.-

ఆ తంబళ్ళ నరభూపాల వెంబడి వచ్చిన మేకలాచి న్నట్టుమంది లోపలి
చ్చి బుక్కరాయసముద్రం దాడి వేసెను. ఆ గ్రామం ఒకరాత్రి వేసుకొని వుండగా
ఆ నాశ్వలవంకమది గనఫౌజు వేంచి వచ్చి అమ్మగారి పేట దగ్గర దిగెను. ఆ కిల్లాలు పూర్ణ్యా
త్తరం వివారించుకొనగా ఆ దినం పూర్ణమౌండి నరామప్ప నాయుని అల్లుడు బసప్ప
బోరజయామయ్యలతో వచ్చి గ్రామం దాడి వేసెను అని చెప్పగా ఆ వర్తమానం వి
ని అక్కడ వేసి ఆ రాత్రి దిగి వుండిరి. ఆ వర్తమానం కోటలో వుండిన బసప్ప నాయుని వా
రు విని దగ్గర దేశాయి దేవళ్ళ వుండెను గనుక ఆయన మరాఠీ రాత్రి ప్రయాణం చేసి ఫౌజు
లోకి పోయి చేటు చేసుకొని సర్దారులకు యీ వర్తమానం ఉత్తరం చెప్పమందరు శ్రీదేవుని కృ
పవల్ల తిరిగి గ్రామం అమేన నీ చెప్పమంటూ మా పాలుకు ప్రకారం నడుము కోగలవారము,
అని చెప్పి తరమ్మని శెలవు ఇవ్వగా ఆ దే ప్రకారం ఆ దేవళ్ళ పోయి సర్దార్లకు చెప్పగా వి
ని సొమ్ము వారికి సొమ్ము అది తెంగదా అది విని సంతోషపడి కదపకుపే మక్కువపోయిరి.

బుక్కపట్నం చెరువు కుంట అడావడిలో నల్లగుట్టు దగ్గర కట్టి తెగిపో
యినట్టి కోడె రెండు గ్రామాలకు బసప్ప నాయుడు కవులు ఇచ్చి రాజ్యానికి కవులు ఇచ్చి

కర్త ఆ బాధా మోస్తుంటూ వుండెను. గ్రామ ప్రతి గ్రామాలు తిరిగి గ్రామస్థులకు దీవెన
లవసారా చెప్పి వస్త్రాలు ఇచ్చి సాగుబడి చేస్తూ వుండగా ఇంతలో ఆరు నెలలు అయినవి.

ఈ వర్తమానం యావత్తు వీరశైవ సుబేదారుడు కుడితిని సుబే
దారుడు ఉభయకర్తలకు వ్రాయించి అంపించగా మురారిరాయని వారు ఈ వర్త
మానం విని బహుసంతోషపడి సిద్ధరామప్పనాయని వారిని చక్కగా కాపాడి అనంత
పురాన నుంచి బసప్పగారి పేర వస్తూనే బహుమానయుక్తంగా కుంది నిన్ని ఇచ్చి లాంఛన
యిన వస్త్రపాత్రాదులు ఇచ్చి వారిని గ్రామానకు అంపించుమని బదులు ఉత్తరాలు బసప్ప
(12) గారికి జట్టింగిరాయనికి సవోత్రాలు వ్రాయించి అంపించిరి. ఇక్కడ అనంతపురంలో వుం
డె బసప్పగారు రాజ్యం ఆ బాధానుభవిస్తే అనంతపురం ప్రవిరూపాక్షేశ్వరుని రథోత్సవం
మార్గశిర శుద్ధ రథోత్సవం నాడు పట్టాభిషేకానకు దివసం బాగా వున్నదని ఇక్క
డ తాను జేసి యావద్వర్తమానం వీరశైవోత్సవ బసప్పగారి పిజ జట్టింగిరాయని వారికి స
వోత్రాలు వ్రాయించి అంపించి సిద్ధరామప్పనాయని వారికి పట్టాభిషేకం మొదలైన వర్తమా
నం సవోత్రాలు వ్రాయించి అంపించెను. వారు ఉభయకర్తలు ఈ కాగితపత్రాలు మరాయకో
గా మనకు మురారిరాయని వారి దగ్గర నుంచి అనంతపురం బసప్పగారి పేర
సిద్ధరామప్పనాయని వారిని అంపించుమని కాగితపత్రాలు వ్రాస్తే బహుమాన
యుక్తంగా అంపించుమని శలవు అయి వుండగా ఆదే ప్రకారం బసప్పగారి పేట
వాంగతం వచ్చెనని సదరు ఈ వ్రాసిన ఆ మోదార్లు ఇద్దరుకూ బాగాని కళ్ళకోటలో వు
న్న సిద్ధరామప్పనాయని వారిని పిలిపించి తగిన వస్త్రపాత్రాదులు ఇచ్చి గుర్రాన్ని ఇచ్చి కొం
తమంది నిన్ని ఇచ్చి అనంతపురానకు శలవు ఇచ్చి అంపించిరి॥

ఆ కరూరి నుంచి తల్లి వచ్చినది మార్గశిర శుద్ధ నాడు తల్లి ద్వాదశి

2. నాయకారుకాళ్ల చేరిరి. మరుసనాడు అక్కడనుంచి కొండవీటికి వచ్చిరి. ఆదినం అక్కడ
కొండవీటిలోను [illegible] వుండిరి. మరుసనాడు చతుర్దశి నాడు శ్రీసంగమేశ్వరుల
కుడుత్సవం చేయించి పౌర్ణమి నాడు మూడు ఘామములవేళకు సు(లగ్న)మందు రథో
త్సవం పట్టి వేళకు అనంతపురానకు పశ్చిమం పిల్లిగుట్టదగ్గరి కీర్తిమంలోనుంచి
బసవన్నగారు మందిరు బ్రాహ్మణ వారలయిదురుగా వచ్చి లోడుకపోయి రథోత్సవకాల
ముందు దేవునిదర్శనం చేయించి కోటలోకి వెంటబెట్టుకొనిపోయి కూచుండబె
ట్టి రాతురామువసామంతోకులు సవారి ముజరా చేయగా వారివారికి తగినట్టు
వస్త్ర తాంబూలాదులు ఇచ్చి శలవు ఇచ్చి పేటలోకి అంపించిరి. తామునగరిలో
కిపోయిరి. ఇప్పుడు శాలివాహన శకవర్షంబులు [illegible] వర్తమాన శ్రీముఖ
నామసంవత్సరం లగాయతు రాజ్యానకు పట్టు పుదార వాండ్ల సిద్ధరామప్పనాయు
నివారు, ఈయన భావమరది అయిన దళవాయి కరవేటి బసప్పగారిని షర్థ్య
3. చేసి రాజ్యభారం విచారించుకుంటూ వుండిరి॥

మరి కొన్నాళ్లు జరిగిన పిమ్మట బంకాపట్టం చెరువు తెగినందిచ్చ
త్రించేయించెను. ఈలాగున రాజ్యం విచారిస్తూ వుండగా చౌదాయి రూకల నిమిత్తం ఇ
లేసుఖా నవెంబది నాలుగు వేల గుఱ్ఱాలు, నాలుగు వేల బారు కాలాం వుంది వెగ్గరాస
వారిగుత్తి నుంచి వచ్చారి రాయనివాడు సాహెబు చేసి ఇచ్చి అనంతపురానకు
పోయి చౌదాయి రూకలు తేసుకరమ్మని అంపించగా వారు సైన్యయుక్తంగా వచ్చి బు
క్కరాయసముద్రానకు ముత్తైనె వేసిరి. బాకీ చౌదాయి రూకలు ఇమ్మని అడుగ
గా ఇప్పుడు మాదగ్గర ఏమి వున్నది. నూతనంగా సంస్థానం వచ్చి వున్నది. మరారి
రాయని వారి చిత్తానకు లోబరుక వుండనే వున్నది. ఇనిబహు విధాల వచ్చిన సర్దా

న్నలో చెప్పుకోగా వచ్చినదిగనక ముట్టఖ్ఖాతిగా పంపించేటందుకు వారికి యుక్త్యంతాన్ను
తోచేదని చెప్పినందున పదివేలరూపాయల మీద తెరుగడచేసుకొని కొత్తాయలోన్ను
లెమ్యులుగంతలు మిగలాసామాను శద్దెబుట్లలు కొంతనగదు యేవత్తువారివశంచే
124. సినాలుగువేలరూపాయలు అయెను, బాకి త్రియవేలరూపాయలకు గ్రామంలోన్ను,
ఉనజనం మీదపట్టివేసి తలపన్ను అనిపేరుపెట్టి తలకు అయిదువరహాలప్రకారం
కందూరి కృష్ణమ్మ అనే కోమటిశెట్టి ముఖాంతరం వసూలుచేసి ఇచ్చిరి.
ఇక్కడనుంచి దండు చెంచిద్ద సర్వశం ముత్తిరాగా కూచేయిరి. పెలుంన భదనం
తరవంద బల్లన్నగారి అనంతయ్య అనే పెద్దకుణ్ణి పిలువనంపించి బహు ఆదరణ
చేసి వస్త్రపాత్రాదులు ఇచ్చి మానిమిత్యం చాలా కష్టపడినావు అని ఉపచరించి
వీరు ఇచ్చిన రూకలకు ఉప్పరపల్లె వేసి ఇచ్చిరి. బ్రాంహ్మణపల్లె ఉమ్మళిగె ప్రాలుంచి
ఇచ్చిరి. కోటలో జగ్గల మల్లప్ప ఇల్లు ఇప్పించెను. ఈ భూపాలజీ దళవాయి పిలుపించివే
యూ కిరచేసిన దినాలు మొదలు మొవిచారించి అలల వాశ్శైను చెల్లిపోగా బాకిసంబళం.
ఈ బల్లన్నగారి అనంతయ్య మీద తనఖాచేసి ఇచ్చిరి. బుక్కరాయసముద్రం తాలూ
కు గోవిందపల్లె ఈ భూపాలజీకి ఇచ్చిరి. ఈ మర్యాదను కొన్నాళ్లు జరిగినపిమ్మట శ్రీ
125. రనామసంవత్సరమందు బలవంతరాయని వారు షోజులో వచ్చి అనంతపురానకు ముట్టడి
ట్టి దినదినది పేటలో గంధవతి అంగడి మీద మోర్చాలు పెట్టి మల్లప్పకట్టమీద గుండ్లు
టెలో ౧౧౧౪ పిల్ల తూన అర్ధాడకుండా కేవలం జోరు అయినందున కోట అయితేజోరు
ముత్తిరాగా అయెను, మనకు వారికి ఇచ్చిన సమ్మతి చెప్పేదానికి రూకలు లేనందున ఈ షోజు
మీద పడి వత్తారు మూ అని తెంపుచేసుకొని ధారవారిని సామాంత్రకులను ఊరు వచ్చు
జనాన్ని మాకు అయితే వారికి ఇచ్చిన సమాధానం చేసేదానికి రూకలు లేవు, శెప్పుమన్నా

ర్నం వేళ వచ్చి మోర్చాల మీద పడి లడాయి చేస్తూవున్నారు, యుద్ధం చేసి పేట విడిపించి
పునఃపాళె వస్తామయు నా సరి, వేసట్లు అయితే మీ గతి మీరు యోచుకొనేది అని
రాయబనుశి ఫౌజులను పిలిపించి సంస్థానము నిలిపేటందుచేనగా వున్నది. వారికి ద్రవ్యం
ఇచ్చి సరసం చేసుకొనేదానికి మనకు ద్రవ్యము లేదు, బహుదినాలనుంచి మా సంస్థానం స్వా
త్రధర్మంక లిగినది అని బహు మంది వాడుకుంటూన్నారు కాబట్టి వారికి ఇచ్చేదానికి
లేనందున వారి దండు మీద పడి యుద్ధం చేసి శేషమోర్చాలు పేట విడిపించవలెన
26 ని నా మనస్సులో గానా వున్నది. నా తోపాటు యుద్ధానకు మెప్పే ఎవ్వరు వస్తూవున్నారో
రేపు ప్రొద్దున భోజనాలు చేసుకొని వాళ్ళ దెబ్బలు కట్టుకొని రాత్రి పూరువాకిలికి తయా
రు అయివచ్చేది. అని చెప్పి రాత్రి నాలుగు తాసులకు తాను నగరిలోకి పోయి భోజనం చే
సి చౌకీ పహరా మీద తిరుగుతూవుండెను. ఇంతలో తెల్లవారెను. తాను తిరిగి నగరిలో
కి పోయి స్నానం చేసుకొని శ్రీసిద్ధేశ్వరస్వామి దేవళంలో యముని కప్పవుండిన అఖండాల
కు తిరిగి రెండు అఖండాలు పెట్టించి దేవునికి నమస్కారం చేసి వాళ్ళ దెబ్బలు తొడుకొ
ని ద్వారపాలకులతో చెప్పి సామాజికులతో చెప్పి కోట మీద వుండే చౌకీ పహరా బందొబ
స్తు చేసి రాత్రి పూరువాకిలికి జోబనే వేపచెట్టు కింద కూర్చొని తదనంతరం శిఫాయీలను
పిలిపించి తనవెంట నమ్మికె అయిన మందిని నమస్కారక పాలెతోడుకొని మధ్యాహ్నం వేళ
కత్తులు పూరువాకిలి తెరిపించుకొని మొకామకు వచ్చి గంధవతి వాండ్ల అంగడి
మీద వుండిన మోర్చాల మీద పడి అనేకులు యుద్ధం చేసి ఆ మోర్చాలకు అగ్గిపెట్టి
అక్కడనుంచి కట్ట మీద మల్లప్ప దేవళం మీద వుండిన మోర్చాల మీద పడి అ
క్కడ బహు మంది నాశనం చేసి ఆ మోర్చాలను కాల్చి చక్కగా అక్కడినుంచి
పేటకు రాగా శాంతిపేటలో అయిన కల్లోలం బలవంతరాయుని దండులోనివారి కొంత

గా. న కొందరు శిష్యులను వెంటపెట్టుకుపోయి ఈ కోటలో నుంచి వచ్చిన జనం మీద పడి యుద్ధం చేసి తిరిగి కోటలోకి చొరబడి చిక్కిన మందిని పట్టుకొని తమ్ముని ఫౌజులకు బలవంతులను దుష్టులవుతున్నారు వారు తలుపులు తీయుచూ దేవళం వాకిలి నుంచి బాజారు వరకు పరుగా దృష్టికి నీ దేవళం దగ్గరికి వచ్చే వేళకు ఈ కోటలో వుండిన మంది ఈ రెండు మార్గాలుగా లేచి సిబ్బంది జారుడు యుద్ధం చేస్తూ రాగా ఈ బలవంతులైన వారి ఫౌజు బసవన్న యని వారి ఫౌజుకు ఘోర యుద్ధం అవుతూ వుండగా కోట మీద నుంచి తోపులు బాణాలు ఘోరంగా వేయగా పెట్టె బంగారుకు దండు ఫౌజు నిర్మూలించక తిరిగి చాక రేవు వంక పర్యంతం విరిగగా అనేక రణాన వమ్మైపోయిన సుల పెంట లేయును—

128. ఈ కారణాన వాకిలి అరాచి ఆసరా చేసుకొని వారు కంకణం కట్టుకొని సిద్ధమైనారము ఈ వర్తమానం యావత్తు ఈ బసవన్న మందికి తెలియచేసుకొని నిలిచెను, ఇంతలో అస్తమానమైనందున దండు ఫౌజు యావత్తు తీసి దండు చేరెను. ఈ వర్తమానం యావత్తు బలవంతులైన వారు విని ఈ కోట యింత, ఏని అధికారం యింత అని బహు జనం చచ్చిపోయెను. పెద్దలైన వాళ్లు చేయవలెనని మనసులో తలుస్తూ వుండగా మరాఠీ రాయని వారి తాలూకా బాబా భాగ్ వాలా చెప్పిన వాడు ఇంగ్లీషు క్లార్క్ ఈ బండ్లు పాళెం మీద యుద్ధం చేసి సాహసం చేసినవారు. వాడు గోడలు కాన్ని ఇతరం లేదు, బహు దినాల సంస్థానం మునిగిపోయి వుండెను. తిరిగి తమ అనుగ్రహం చేత సంస్థానం ఏలెను, అని చెప్పి పెట్టుకొని తమ కృపాపాత్రులై వున్నారు. పెద్ద రోపిడి నుంచి స్వాతం

129- త్రులు అని చెప్పుతూ వున్నారు, ఇందు మీద వాళ్లు చేయమని శలవు. యితే వాళ్లా చెప్తా వున్నాము, వారు ప్రాణాలతో భ్రష్టులవుతూ వున్నారు, ఇందు మీద యిలాగు నమో ఖుత్బానకు వస్తే (ఈ ప్రకారం) నడుచుకొంటూ వున్నామని చెప్పినారని వేళకు

దైవయోగం వల్ల సొండేతుప్పం కేశవరాయడు ఆ నావకలను పిలుపించి నెవు ప్రద్దున పోయి ఆ
బసప్పనాయుని ఖైలో తీసుకొని శలవు అయినది అగత్యంగా రమ్మని భరవసా ఇచ్చి, అట్లాగే
వచ్చేది అని శలవు అయినందున మరునాడు ప్రద్దున నే కేశవరాయని వారు కోటలోకి
వచ్చి జీబీ అగత్తె కట్ట మీద వుండిన జనాలను పిలుపించి బలవంతరాయని వారు దండులో
నుండి వకీలు వచ్చినాను, మాట్లాడవలసిన పని వున్నది అని చెప్పి ఈ పెద్ద పల్లకట్టు దగ్గరికి వ
చ్చినట్లు అయితే సముఖ్కం మాట్లాడగా సకలం తెలుస్తూ వున్నది అని చెప్పమని కామను
ష్యులతో చెప్పగా వీరు పోయి ఈ యావత్తు వర్తమానం చెప్పగా మేము వారి వెంట వచ్చి
బంబురుజు మీదికి వస్తూ వున్నాము. వారిని దయచేసి జీబీ ముందరికి వచ్చినట్లు అయితే
సముఖ్కం మాట్లాడవచ్చును అని పెద్ద మనుష్యులము చెప్పి అంపించగా అదే ప్రకారం
ఈ కేశవరాయని వారు మా ధర్మ శలవు అయినది మిమ్మున ఖైలోకి పిలుచుక రమ్మని చెప్పినం
దున మీ నమ్మిక మాకు చాలదు మీరు ఖౌలు జమాల్తు కలిగిన వారు నేను స్వల్పవా
శాగాన్ని. మీ నమ్మికై నాకు మేరలిన తట్టని, అని మేము పుత్రమిత్ర కళత్రాదులు యిన్నట్టు పక్క
లు వీరకంకణం కట్టుకొని సిద్ధమైనాము, ఈ వర్తమానం యావత్తు ధర్మలకు మనవి చేసి
శలవు ఏమి అవుతున్నదో ఆ ప్రకారం మాకు దిల్ భరవసా ఇస్తే ఆ మేరకు వచ్చి ఖై
లో చేసుకుంటూ వున్నాము. అని చెప్పినందున కేశవరాయని వారు దండులోకి పోయి ఈ బల-
వంతరాయని వారితో ఈ బసప్పగారు అడిగిన సంబంధిత ప్రత్యుత్తరం చెప్పగా వారి అక్కడ
వుండిన పెద్ద మనుష్యులను యోచన అడుగగా, వారు చెదిల్లి అయినారు, అందునుంచి
ఇట్లా సంబంధిత ప్రత్యుత్తరాలు అడుగుతూ వున్నారు, ఇకడినుంచి గొప్ప సర్దారులను అంపిస్తే
వారు కిల్లాలో వుండిన పెద్ద మనుష్యులు వెలపటికి వచ్చి ఖైలోకి వస్తేరు అని వారు ఆ దినం
ఈ తడి ప్రత్యుత్తరాల మీద మనస్సు తూగుతూ వున్నది. ఇందు మీద తమ ఖత్తా నాకు వచ్చిన కౌలి

నడుచుకొంటూవున్నాము అని మనవి చేయగా ఆదేప్రకారం కేశవరాయని వెంబడిన గొప్ప
పరివారున్ని ఇచ్చి ఆ సర్దార్లను కోటలో వుంచి తాబసప్పగారిని తోడుకరమ్మని శలవు ఇయ్యి
నందున ఆదేప్రకారం కేశవరాయని వెంబడిన సర్దార్లు వచ్చి ఆవర్తమానం కోటవారు
వాకిలిదగ్గర వున్న మనుష్యుల తో చెప్పగా వారు పోయి ఆవర్తమానం బసప్పగారితో చెప్ప
గా విని జోబి వెంపటికి వచ్చి ఆ కేశవరాయని వారి వెంబడిన వచ్చిన సర్దారున్ని చూచి
ఆయినందున బలవంత్రాయని వారు శలవు ఇచ్చిన వర్తమానం యావత్తు చెప్పగా చూచి
కి అంగీకరించి ఆ సర్దారున్ని కోటలో వుంచి తాను నగరిలోకి పోయి స్త్రీజనానికి చెప్పి
ధారవారితో చెప్పి సామందీకుల తో చెప్పి కోటకిల్లా భద్రము అని చెప్పి తాను త
132. యారు ఆయిన వయూడు ఆయిన శిష్యులు వున్నారు మందిని తీసుకొని కోటము
దనాబ తుపేయమని చెప్పి కేశవరాయని వారి తో ఇంతా వకమనవి వున్నది అని చెప్పుకో
గా యేమి మనవి అని అడిగెను, ఆప్పుల్లు జనం లో దండులోకి వచ్చి భోజనం చేసుకునేదా
నికి నీళ్ళు వసతి లేదు, పేటలో బసవేశ్వరుని దేవస్థానం దగ్గరికి తాము ముందు యాచిస్తే నేను వ
చ్చి భోజనం చేసుకొనేను, అని చెప్పుకోగా ఆదేప్రకారం కేశవరాయని వారు బలవంత్ర
రాయని వారి తో మనవి చేసి వెంటపెట్టుకొని బసవన్న కట్ట దగ్గర దించి తాబసప్పగారికి చెప్పి
అంపించగా తన జమీయ్యత్తు తో బసవన్న పోయి బలవంత్రాయని వారి భోజనానికి పోను
ను, భోజనం తీసుకొని తమకు ఖుద్దుక్షుణ మౌయాపత్తు మనవి చేసుకొని ఖండితోసుకా
యిగాను కాని అరువై వేల రూపాయలకు ముక్తసరు చేసుకొని అప్పుడు తీసుకొని
కిల్లా చేరెను, కిల్లా చేరిన తర్వాత రాత్రి వారు వాకిలిలో వుంచిన దండు సర్దారున్ని తన
వెంబడిన దివానం లోకి తోడుకపోయి వృష్ఠాన్న భోజనం చేయించి వస్త్రపాత్రాదు
133. లు ఇచ్చి తన పూర్ణాత్రరం యావత్తు చెప్పుకొని సంస్థాన నిర్వాహకం చేయువవని

బాలాగా చెప్పి అప్పణ ఇచ్చి దండుకు అంపించెను. ఈ జమీందారుడు పోయి ముజరా చేయగా
కోటలో వుండిన పూర్వోత్తరం యేలాగున వున్నది అని అడుగగా, ముఖ్యమైన మాటలు మా
దుల అడుగుతూ వున్నాను, అని మనవి చేస్తె తమ ముఖత్తా నకు తెలియవలెను, అని చెప్పుమనవి చెప్పిన
వివరం. ఈ సంస్థానికులు క్షాత్ర వంత్తులే కాని ధనవంత్తులు కారు, బహుకుటుంబు
లు, ఇందు మీద తమ దయకు పాత్రులు. ఇటు మీదట తమ ముఖత్తా నకు వచ్చినట్టు
నడుచుకుంటూ వున్నామని చెప్పి అప్పణ తీసుకొని తన డేరాకు పోయెను.

ఇకత కోటలోకి తాను పోయినది. రూకలు వచ్చుతున్నది యేటి
అయినది యీ వత్తు తమద్గారసి ధ్వరా మప్పునా యుని లాగా చెప్పగా సామార్ధ్యకు
లు అలయూ వత్తు పూర్వోత్తరం చెప్పెను. తదనంతరం తాను చౌకీ పహరా మీద విచారి
స్తూ వుండెను, మరునాడు కోటలో వుండిన వుంనిని ఆ దండు జనం కోటను ముట్టడి పెట్టి ముట్టి
తిరిగి నట్టు అయితే గుండు వేయమని శలవు అయెను, కోట మీద వుండిన వారు అడ్డ
ప్రాకారం గుండు వేసిరి. ఈ వర్తమానం బలవంతరాయుని వారు విని కేశవరాయ
న్ని పిలుపించి కోటకు పోయి నిన్న రాత్రి అయిన సల్లా తిరిగి నట్టు కనపడుతూ వున్నది
తెలుసుకో మని చెప్పగా కేశవరాయుడు కల్లా ముందరికి వచ్చి పలుపించుకొని నిన్న
సల్లా అయిన దానికి పునహా శస్త్ర ద్ధగుండు మొదలు వేసినదేమి అని అడుగగా
మాకు అయివజు ఇచ్చేదానికి గతి లేదు. తిరిగి మధ్యస్తం చేస్తే పౌరుషహాని ఇది తె
లిసి స పుత్ర బంధువులతో కూడ వీర స్వర్గం అని పునహా గుండు మొదలెను స్వామి, ఈ
వర్తమానం కేశవరాయని వారు బలవంతరాయని వారితో ఆ వర్తమానం చె
ప్పుతూ వుండగా నిన్నటి దినం కోటలోకి అంపిన సర్దారుడు అక్కడ వుండి యేటు
నహా వింత్తాంగా ఈ బసప్పగారి నిమిత్తం చెప్పెను. పునహా బలవంత్తరాయని వారు

కేశవరాయణ్ని పిలుపించి పదివేల రూపాయలు తీసివేసినాము, కొదువ యాభైవేల
రూపాయలు నిశాని చేస్తే దండు లేచి పోతూ వున్నాము అని చెప్పుమనగా అదే ప్రకా
రం కేశవరాయడు వచ్చి బసప్పనాయనితో అనిన మాట॥

భళేటు మీ మీద సరపరా చేసి పదివేల రూపాయలు తీసివేసికొ
135. దువ యాభైవేల రూపాయలు నిశాని చేసుకొని రమ్మని శలవు అయినది. యాభైవేల రూ
పాయలుకు నిశాని చెప్పుమనగా రేపటి దినం మా యీ దండు యీదేయమని భోళా కుమ
నవి చేసేది అని చెప్పి ఇక్కడ తన నగరిలో వున్న సొమ్ము సంబంధం మావత్తు ఖరదు
చేయగా నాలుగు వేల రూపాయలు అయినను, వయిరాని రాయని తోటం కొసు చేదారు
బావా శ్రీహరి ల్పూలికి అల్లుడైన మొరసు సాహెబుల వారు ఇక్కడ చేచాకరలోను
తిరిగను కషారితో పెగ సవర్తి చేసేమి మత్తం పెద్ద మనుష్యులను అంపించి పిలువనంపించి
సంస్థానం యట్లున్నది నా నిశ్చాపాకం చేయవలసిన భారం నీది వున్నది అని చెప్పగా వారు మాచే
తల అప్పే పనులకు తక్కువ లేదు అని చెప్పినందున మాకు పదివేల రూపాయలు దండుకున్నా
చ్చేదానికి బులాంకా వచ్చెను అని అయినగాని ఆ మీము సంస్థానం వుంచే మాకు ఇయ్యవలెన్నద్దే
రు అని సిద్ధరామప్పనాయని వారి పేర పత్రం వ్రాయించి ఇచ్చి బసప్పనాయని ప్రస్తుతం చేయించు
కొని పదివేల రూపాయలు జమ చేసి ఇచ్చిరి. మరుసనాడు ఆ కేశవరాయుడు వచ్చి మాకు రూ
136. కలకు చేయమని చెప్పుతూ వున్నారు అని బసప్పనాయని మాతో అడుగగా శ్రీ బసప్పనాయుడు
చెప్పినది ప్రాకృతం పదిహేను వేల రూపాయలు ఇస్తూ వున్నాము. కొదువ యాభై అయిదు వేల
రూపాయలకు మా కొత్త చెరువుకు దవ్వు ఇస్తూ వున్నాము అని శ్రీ రంగ యతి నీవు నుకమా
గ్రామం ఇది చెలాంగు నడచ బాబు స్వాలు చేసికు దిరించి నేను చెప్పుకొన్న ప్రకారం శ్రీబల
వంతరాయనితో మనవి చేసి యన్నిటా పని సరసం చేయమని చెప్పినందున శ్రీ కేశవరా

యని వారు దండుకుపోయి తమబలవంతరాయని వారి లోకాబసప్పగారు చెప్పుకున్నప్రకా
రం మ [illegible] రీతిన చేసుకరవన్ని కలవు ఇచ్చినందున తిరిగివచ్చి రాజ్యం కలి
[illegible] పరగణాలయిన నగరు తీసుకొని కొండవాటికె [illegible] గ్రామం ఇచ్చిరి-

తదనంతరం లోకాబసప్పగారిని రెండుకోసుల పర్యంతం లోను కపోయి
వారికి తమతట్టు నుంచి పూర్వమర్యాదప్రకారం శిరోపావు దత్తగ్రామము సహా ఇచ్చి మా
నభవరువమా [illegible] కలవన్ని [illegible] కొలిచేటి కహమ్మని [illegible] లోకాబసప్పగా
రు పకలబవరువమానయుక్తంగా కొలిచేరి తాను బహుమానం తెచ్చినది బద్ధరాముప్పనాయని
వారి ముందర వుంచగా బహుసంతోషపడిరి. వరుసనాయుదండు కూడాచేసి పాళ్లప్పె
మార్గాన పోయిపోయిరి. తదనంతరం లోకాపొడైనరాజ్యానికి యామవత్తు తిరిగి కొలిచ్చిసాగు
బడి విస్తారంగా యుంచి రాజ్యం మీద కాతోకష్టలం రూకలు వసూలుచేసి బంవాష్కర్-
ఘూలీ మొబ్జాంతరం రూకలు బలవంతరాయనివారికి ఒప్పించిరి. రూకలు మొట్టుతూ
కొత్తవెర్సులో తమతాలూకన వుండిన జనాలను పిలుపించు కొనెను. వారు [illegible]
తూ [illegible] గ్రామం బందోబస్తుచేసిరి. ఇకడ లోకాబసప్పగారు లోకరీతి. రాజ్యం [illegible]
కుంటూరాతా [illegible] మత్తిలా యాకులయిల్లు కన్నగ్రామంలో వుండిన అధికారియైన బొంగానందం-
న్నం [illegible]. కావతీ [illegible] తాను పూర్ణగా బళ్లారి నుంచి వచ్చి వేములకు పోయి టిప్పుదు మా
న్నాసరాంగా పాపు దుర్గి మానా [illegible] తూ వుండగా [illegible] నందం అక్కడ వుండెగనుక లో
పావుడుర్తి దగ్గర దిగి గట్టికట్టెలు కుండలు బల్లరసాహిత్యం నిమిత్తం గ్రామం లోకిరావా
రా [illegible] ఇకడ మీరు చెప్పించినసామాను చెక్కడి
దు [illegible] నిపోయినమనుష్యులను భావిచేసి తాం తప్పురం గాం అంపించి వుండెగనుక మనప్పన
వుంచిరా లోకాపుత్రి స్వారీ వెళ్లి దినం తపురాం నకుపడి పోను కోసుల మీద వున్న వెంట్లుల్లు

మెకామెకపోయి తెల్లవారి ఝామునే పోయి లోస్త్రీహాను మంతరాయని దేవళం లోదిగివున్న
మోగానం దాన్ని పట్టుకొని గ్రామం లకాయించుకొని మూర్ఖాన వస్తూవుండగా ఆ మోగానం
దాన్ని పట్టుకపోయిన వర్తమానం తాడిమత్రిలో వున్న రామప్పనాయుడు తమతాలూకాలో
వుండిన మందిని జ్ఞాన్ని తీసుకొని రావకు ఉద్ధం వచ్చి తగలగా వారికి వీరికి యుద్ధమై తాడి
మత్రి వారి పైజులు విరిగినందున తాము గ్రామంలో వుండిన మోగానం దాన్ని శైతులను పిలుచుకొని
39- ని ఉనంతపురం చేరి నుచేతి మోగానం దాన్ని కోటలో బద్రం చేయించి రవిశాతులకు దండన
కట్టి పేరుపాలవి (కో)యించి రూకలు వసూలు చేసుకొని ~~…~~ శైతులను విడిచెను॥

తదనంతరమందు మోగానందానికి దండుగ వప్పించి నాయుడు వేలకూ
పాలయులని షర్కష్ చేసుకొని వస్త్ర తాంబూలాలు ఇచ్చి వప్పన చే తాడిమత్రికి ఉంపించి
వీరికి పోళ్ళు మంచి శివప్పగారి లో శలవు తీసుకొని రాజ్జంలోకి వచ్చి టిప్పు దుమార్గా
నవచ్చి మద్ధ్యాహ్నం వేళ భావి వద్ద దిగి ఉ పెనూ తూరు దేశాయి ముద్దు మల్లప్పగారి కితమ
పెద్దలకు ఉనేకం గాన దితనకు కలిమర్యాద మీద ఉత బిడ్డ ఉయిన ఇమ్మడి కర్ణ గ్రా
మంలో వుండగా తన దగ్గర వంటచేసే దానికి శివ బ్రాహ్మణ పోజయి వేసినందున అన్నం నిమిత్తం చె
ప్పుడించగా అవమానం మాటలాడి ఉంపించినందున మనస్సు నవ్వించి వుండి కాలదేశ వర్త
మానం చేత ఆ గ్రామం పెద్దతలారి గ్రామం మీద అలిగి ఉనంతపురానికి వచ్చి బాకీ నిమిత్తం
దవుండిన జనం బసప్పగారి దగ్గరకు వెళ్ళి లోడుకపోయి చపారా వ్రాసి వేళనే పేరు ఇమ్మడి గ్రామం
మేది ఉనిఉదుగగా వాడు చెప్పిన దినా వూరు నింబగల్లు. ఆ గ్రామానికి పెద్ద తలారి నిసాపేరు
140- పోబడు ఉని చెప్పు కొన్నందున పూర్వం తమకు ఇమ్మడి కర్ణ చేసిన అవమానం మనస్సున వుంచెను.
దినుకతలారుకొని వెళ్ళి బాకీ రప్పించి సంబళం భారీ ఆచేసి దినా వకు వకసారి వచ్చి వసూలు
చేసి ఇమ్మని శలవు ఇమ్మడి గారి ఉదే ప్రకారం కొలువులో గాపా జరు ఉయి వుండెను ఉకదినం

రాజా బ్రాహ్మణులు యేకాంతంగా పిలుపించి మిమ్మున పూర్వమందు ఆగ్రామంలో వుండిన ఇమ్మ
డి కర్త యీప్రకారం చేసినది. యీయవస్తు విశదంగా వానికి చెప్పి ఆగ్రామం మూన్నాళ్ల
నం ఆ ఇష్టోబట్లు చేస్తేనే కుంబవరువూ నం ఇస్తూ వున్నాము. ఆ విబవరుశా చెప్పినందు
న వాడు యెందు వరిసలనా మూనకుపోయి వారిలతో మాబి వచ్చి వారి నిష్పూరప్రయత్నంగా
పూడికి వెంటబెట్టుకొనిపోయి ఒక్క ఉదయకదినం మకాం వయిచేసి గ్రామాలవుండనిపి
ంపించి జనస్తోమం చేసుకొని ఇక్కడ నుంచి రాత్రి తెమేకాలయకిరీ నింబగల్లుకుపోయి
గ్రామం ముట్టుకొని గ్రామం తమాము దోచుకొని ఆ ఇమ్మడి కర్తను సహా పట్టుకొని గ్రా
41 మంలో వుండిన రైతుల పశువులను సహా కాల్లు తీసుకొని కూడేరు వచ్చిచేరిరి ॥—.

ఆ కర్త రైతులకు దండగలు కట్టించి కొంత రూకలు వసూలుచేసుకొని
విబాకి రూకలు మందికి తనభూయిచేసి పశువులను గొల్లెలను విడ్డలు ఇచ్చి రూకలు వసూలు
తీసుకొని ఇమ్మడి కర్తను పట్టుకొని వచ్చి అనంతపురం చేరెను. యీవర్తమానం వాయీ
తో ఱీకోశాయి ఆలయన కరిరామప్పగారువిని ఆ కర్త నుంచి బసప్పగారి దగ్గరకు అం
పడినే పెద్దమనుష్యులను అంపించి పూర్వం పెద్దలమీంద దృష్టివుంచి యీ ఇమ్మడి కర్తను అం
పించవలెనని కాగిదపత్రాలు వ్రాసి అంపించినందున వాలు ఉవేలరూపాయలు వొప్పించి రూ
కలు వసూలుచేసుకొని తగిన వస్త్రపాత్రములు ఇచ్చి ఇమ్మడి కర్తను అంపించెను. తలారి వాని
కి బహుమానం ఇచ్చి ఇమ్మడి కర్త ఆగ్రామాన మంపించెను. మరికొన్ని రాయలవారు
పెనుకొండ కుపోయి మార్గవశాత్తు ఉప్పర్లపల్లి తాండ్రపల్లి యీ మధ్యవుండిన గ్రామాలు లు-
టాయించుకొని బాహ్య పక్క వంకడిగా యీవర్తమానం బసప్పగారు విని తనవద్దవుండిన
42 సిపాయిలను పిలువనంపించి పదివేలరూపాయల మహాసూర్లు పాడుచేసెను. ఆనియా
రు హోయి వెనక దిక్కులు పాళెం/ విబాదిలు రాయించుకొని అంపించగా సిపాయిలు...

పోయి ఆదేవేళకు గుత్తి వంటి కైకపాడు బుక్కపట్టణములు తాయి ఉంచుకొని అనంతపు
రం పోయెను. ఈ వర్తమానం మురారి రాయుడు విని తమ వకలు అయిన ఘరంగ్ని తిప్ప
న్నను అంపించి ఈ పాయ వెయిలకి, తమ సౌధాయికి దానువజీరాసు కొని వెరువె
చ్చిన వంటెల గుఱ్ఱాలను పిభాతియావత్తును విడిపించుకొని పోయెను॥

ఈ లోపల కొన్నిదినాలు జరిగిన పిమ్మట అనంతపురానకు పడమర కొ
లది దిలమదూరంలో కోరిడి అని మార్గమందు వక భావి తవ్వించి తమ ఎక్క అయిన
గలమ్మగారి పేరు పెట్టి వనాంతరం వేయించి బిల్వప(త్రి) చెట్లు వగైరా వేయించి వనము
తీర్పించెను. తదనంతరం బి ఖాదరు నవాబు హైదరల్లీ ఖానవారి తమ్ముడు మీరు
రుషే జుల్లాఖాన్ అనే వాడు గుఱ్ఱం కొండ తట్టు పారావాము వచ్చివుండి తాడిమఱ్ఱి
మార్గాన అనంతపురానకు వచ్చి ఈ గ్రామానకు పశ్చిమభాగమందు ఉన్న కొట్టు మీదన
143- దిగివంకకు తమాము దండు దిగి అప్పాజీ షేక్ జుబేరప్పుడు ళ్ల తట్టుదిగి వుండగా ఉరికో
టమీద నుంచి బసప్పగారు (గ్రామ) మానవను ముట్టడించి దండు దిగుతూ వుండగా తుపాకి
వాయి వేయమని గారుపు తవూరు చేసి పాడాయి చేసినందున షేక్ జుబేలుగా ఉండిగి
డేరాలు కొంత జనంనిష్టా చెదిరైనవి కొట్టుకొని పోయెను॥

తదనంతరం ఈ వర్తమానం మీరారుష్షే జుల్లాఖాను విని వచ్చుతో
పంపేసి గ్రామానకు ముట్టడి చెసెను. దినదినాలు గుదినాలు వారి వస్తున్న వారు వీరిమట్లు
నవీరు వుండగా దండులో నుంచి వకలు వచ్చి పేష్కస్సు రూకలు ఇస్తే దండు లేచి పోతా
ము అని చెప్పినందున ఇక్కడి నుంచి వకటి మురారరప్ప గారి రంగప్ప భోజి ఖాను వారి నిల
పింపిస నాలుజవాబు చేసి ముప్పై వేల రూపాయలకు ఖండణి చెసుకొని ఉంచుకొని తొం
తెపైకం ఇచ్చి బాకీ రూకలకు సదరి వకలు వారిని వాపోలు ఇచ్చెను. తర్వాత దండు

చేసి పోయెను. ఈరీతిన కొందరు తెలుగు జరిగిన పిమ్మట దండుకు రూకలు అంపించి పున
144 హాతము వకటి బాగేపల్లి శంకరప్ప గారిని శ్రీవంతపురానకు పిలుపించుకొనెను.
ఈ రీతి వజరిగిన పిమ్మట పూర్వం తాడిమఱ్ఱి తాలూకా యెల్లలు దాటు
కొని బయలుగా నంబా [illegible] కొన్ని గ్రామం [illegible] కొని పోయిన దుఃఖం మనస్సుకు
తెచ్చుకొని వారు స్వ[illegible] రాజ్యం మీద హంగామా చేసి కొల్లలు తీసుకపోయినందున వారు
మనస్సున వుంచి వకదినం ఈ నంద్యాల [illegible] రామప్ప నాయుడు [illegible] బసప్ప గారు దేసిపాం
గా మీరావిని తానుంతవ నగదిబ్బన పసుపూరు దగ్గర సైన్యయుక్తంగా వచ్చి దిగి ఉప్పరపల్లె
మీద [illegible] చేసె నిమిత్తం పసుపూరి నుంచి ఫౌజును [illegible] పోతి [illegible] విద్ద
రికి వచ్చిని [illegible] బిల్లర సర్వాల పములు గొర్లు నిమిత్తం తిరుగుతూ వుండగా ఉప్పరపల్లె వారు
ఈ ఫౌజు వచ్చిన వర్తమానం బసప్పగారికి వ్రాయించి అంపించినందున శ్రీవంతపురం చేతతన
వుంది [illegible] బారు బాణాలు [illegible] తీసుకొని ఉప్పరపల్లెకు [illegible]
145 దు [illegible] గ్రామానకు [illegible] దూరం వుండగా [illegible] దగ్గరికి [illegible]
[illegible] కవారికి [illegible] కంగాల [illegible] ఘోరమైన యుద్ధమం [illegible] ఉభయపార్శ్వాలను
[illegible] దగ్గర [illegible] మంది [illegible] తాడిమఱ్ఱి వారి ఫౌజు విరిగి పసుపూరు గ్రామం
పతిరి. వీరు యుద్ధం [illegible] కొని [illegible] యుద్ధములో తాడిమఱ్ఱి
వారి తాలూకా వాండ్ల పసుగలను తీసుకపోవ్వడానికి [illegible] ఉప్పరపల్లె దగ్గర
వుండి [illegible] వారు పసుపూరు నుం
చి [illegible] వల తాడిమఱ్ఱికి తర్లిపోయిన కబురు విని తాను సైన్యసమేతంగా వచ్చి శ్రీవంతపురం
చేరి [illegible] వారికి [illegible] ప్రతిదినం [illegible]
నడుస్తూ వుండెను. ఇంతలో తాడిమఱ్ఱి వారి సంస్థానానికి [illegible] వెంకటపతి నాయు-

డువచ్చి ఈ రామప్పనాయనివారికి దుర్బోధనచేసి కొన్ని దుర్మార్గపు పనులు చేర్చినందున
మీద స్మారకం లేక కలుషిదాయట్టి ఆ గ్రామంలో చెడుపనులు చేస్తూవుండగా ఈ దేవత
మానంలూవత్తు ఈ బసప్పగారు తిని సంస్థానం ఒక వివేకం కిందవచ్చెను, ఆ ఇద్దరు
146 యవలెనని తమదగ్గర వున్న సబ్నీసు సుబ్బారాయుడు దళవాయి వీరభద్రప్పగారు ఈ ఇ
ద్దరు స్వాధీనంగా కొంతఫౌజు స్వారీ ఫిరంగులు ఇచ్చి ఇంతకు లోగడ తాడిమర్రి కోటకు భా
తిమీద పంపించినందున సముద్రం ముసలయ్య కారిసెలయ్య గురవడు ఈ ఇద్దరు భూతిమీనడు
స్తూవుండగా వీరు వకనాడు వచ్చి చౌకీ పహారా బందోబస్తు లేదు, రాణువ జనం లూవత్తు
టలో వుండి లేయూటూడే నిమిత్తం రాత్రి అరవికి పొయి వుంటూవున్నారు ఓడి చెప్పినందు
విని ఈ ఇద్దరిని సదరు ఫౌజు దాలర్ వెంబడి నిచ్చి ఈ దళవాయి రుద్రప్ప సబ్నీసు సుబ్బారా
యుడు చెప్పిన ప్రకారం వీరికి కోటా కావేసి మాకు చెప్పుడి పంపుమని త్వరగా ఫౌజునున్ను
దరవానా కోసి తామత్తెల్లగారి నవెనక ఈ బసప్పగారుత ఆరుపోయిరి.

ఈ మందర పోయిన ఫౌజు వెలపల్లి వెంబడి నపోయి కోటకు చుట్టుకొనిని
చైనలు వేసి కోటదిశ బడి కులంగం మీదచౌకీ పహారావుండక చెప్పి వాడు షారి అయి దోపట్టి
శబ్బితకోటలో వుండిన ఇండ్లకు చుట్టుకొని దోచుకుంటూ వుండగా ఇంత తిమ్మారెడ్డి తీర్త్రా
147 మప్పనాయుడు ఉప్పరిగెలో ఆరోగ్యం తరాయుడు ... కొంతమాదిగ
పువారింట్లలో సహా పండుకొని నిద్రపోతూవుండగా ఇందులో వకవూరి తెప్పనాయుడు అల్లా
హమానానకు తెచ్చినందున ఈకలకలాయుమానం వినిపించి దౌడి కాకతికిందాగా కోటలోకొంత
రుస్తుజనాలు వాంకి వారు వచ్చి కోటా కావేసి ఇండ్లకు ముట్టుకొని దోచుకుంటూవున్నా
రు అని దిక్కులేక పోయినగా ఆ నివరత్తమానాయి ఈ వుండిన పువారుకు విని పోయి తమదగ్గ
ర అయినరామప్పనాయని లేపి ఆ కట్టడ వుండిన జనాలకు సహా చెప్పగా దగ్గర లోకొండా

ఆ యుద్ధ ముస్తీదులచేత నగరి వాకిలి తీసుకొని నగరి ముందరికి రాగా నగరు ముట్టుకుని
దానికి వచ్చిన మందిని విరగకొట్టి యుద్ధం చేస్తూ వుండగా ఈప్రకారం వూరు వాకిలి దనకా
వచ్చిరి. ఇంతలో ఈ స్థళం మంది పేటలో వుండి ఈ కలకలాయమానం వినిదగా వచ్చెను
అని తమతమ ఆయుధ ముస్తీదులతో కోటకు ముట్టి వెళ్ల పోరగా ఈ అనంతపురం నుంచి వ
చ్చిన మంది కోటకు నిచ్చెన వేసి దిగిపోయిన చోటు నిలాబియుండగా నిచ్చెన బారతీ వుండెను కనక ఆ
148 నిచ్చెన నుండా టెంకెలు గంబురజులు తొకపవారాబం కొబస్తు చేసి కోటలో వుం
దిన మందిని తిరుగగొట్టుకొంగా ఈ కోట వెలపట ఫౌజులో వుండిన రుద్రప్ప సుబ్బరాయని వారు
వెలపటకు ఫౌజులో వస్తూ వుండగా కోట మీద నుంచి గుండ్లు తుపాకి తినది చూచి దగా
ఆ యనను, కోటలో మంది చిక్కెను అని బొంబ నచేస్తూ వుండగా ఈ తాడిమర్రి స్థళం మం
దికిన్ని కోటలో చిక్కిన అనంతపురం మందికిన్ని యుద్ధమై అనంతపురం మంది బహుంజ
నులం హతులై హతశేషులైన వారు కోట దుమికి ఆ యుద్ధాలు విడిచిపెట్టి ఈ ఫౌజు
లో వుండిన రుద్రప్ప సుబ్బరాయని వారి లోగా చెప్పినందున చింతచేస్తూ వుండగా కోటవా
రు వాకిలి తీసుక దగలో తూరకొంతే సైన్యం ఈ సైన్యం మీదికి వచ్చేది చూచి పనితప్పినని
ఈ అనంతపురం సైన్యం వెనకతుతిరిగి వస్తూ వుండగా చిమ్మేదు దుర్గం అవతల బొక్క
పొదంపల్లె దగ్గరికి మెదుకగా వచ్చినందున ఈ సుబ్బరాయడు ఈ రుద్రప్ప ఆవతల
మారినం చెప్పగా ఈ పరదారుల మీద కోపం చేసి చెయి చిక్కిన కిల్లావర్ధమాలయను అని-
149- ఈ వచ్చిన ఫౌజు సమంతంగా వెనక్కు తిరిగి అనంతపురం చేరెను.

ఇది ఆరభ్య వీరికి వారికి నిత్యకలహం అవుతూ వుండెను. తదనం
తరం వకదినం తాడిమర్రి వాప్పనాయడు అశ్వాలు కొట్ట వెనని పట్టి పగలు సైన్య
యుక్తంగా స్వారి వెళ్లి ఉప్పర్లపల్లె మామిడితోపు అవతల పసులు కొట్టి మేరకు

తవకభూవిత్రి ధర్మున వుండిరి। ఈవర్తమానం ఉప్పర్లపల్లె వారు బసప్పగారికి తెలియపరిచిం

చగా వర్తమానం విని తమసైన్యసమేతంగా స్వారి లూటుపునతీసుకొని రాత్రికి పోయి

మూలానికి ఉప్పర్లపల్లె మామిడితోపులోనుంచి అర్ధంతరంగా ఆఫౌజుకు ఈఫౌజుకు.

యుద్ధం జరుగను, యుద్ధంలో వారి తాలూకు జనం బహుమంది హతులైనందున నిర్భా

హరికం చేసుకొని ఏకస్వారీపు రంగులు, సామాను పెంట్లెల్లు, నగరు వాంటె... నిశాని

సా కోతలగు బుర్జాలు ఇంకాకొంత సామాను వగైరా విడిచిపెట్టి తాడిమర్రి తాలూకు

లకుంటుచేరెను। ఈ బసప్పగారు ధర్మవరం బారు అనే కావుల్ పట్టించి వారిపేరు గలవారంతో

150- సుకపాత్లెగిదానికి షలవున్నిచ్చి ఈ బాకీ నసామాను మూవత్తు తీసుకొని ఉప్పర్లపల్లె మామి

డితోపులోకి వచ్చి ఆసరా చేసుకొని తాడిమర్రి మున్నపాయుడు పూలకుంట నుంచి తా

డిమర్రికి పోయిన వర్తమానం తెప్పించుకొని బసప్పగారు సైన్యసమేతంగా అనంతపురం చేరిరి॥

ఈ రాతిన అరువెలలు జరిగిన పిమ్మట ఈ అనంతపురానికి పడమర

కోటలమీద తాడిపత్రి పేట బహుబస్తీ అయి వున్నది అని బహుమంది చేత విని ఆస్రా

యం ఆమాలదారుడు రంగుగోవిందరాయని వారు వర్తకతనం చేసి మురారి రాయని

వారికి వర్తక కన్నిచ్చి తాడిపత్రిపేట బస్తీగం వచ్చెను అని బహుమంది చేత విని ఆస్రాయంలో

యుంచవలెనని ఆస్రామానకు రెండుయేండ్లనుంచి బాకీ పెట్టి దానికి తగిన సమయం చూ

చి మూళ్లు బత్తెం నాదు సద్దోత్సవం అయిన రెండోదినం ఇక్కడి నుంచి జమాన్లతో

గూడ తెముకాయెక పోయి సైన్యసమేతంగా ఆస్రామానకు నాలుగుదిక్కుల చౌకీ పహారా

పెట్టి పేట బహిరంగయుంచుమని కొంతఫౌజు నిచ్చి పేటలోకి పంపించెను। కొంతమంది కోట

151. సుట్టుకొని నిచ్చెనలువేసి కోటలోకి దిగి రంగుగోవిందుగారి ఇంటి దగ్గర నాలుగుదిక్కు

ల పహారాబెట్టి రంగుగోవిందుగారి ఇంటిదగ్గర స్థలంత పాశలు దాలెడి పదిమంది వుండ

గా వారిని యెట్టుకొని బద్రంచేసి వారి ఇల్లుచొచ్చి రంగుగోవిందును వారి చిన్నాచిరత
లను శోధన భావమరది చౌదప్పనాయకున్ని పట్టుకొని వీరిమీద చౌకిపహరా వేస్తి
ల్లు శోధించగా వెండి బంగారు కొంత నగదు కొన్ని మంచి మంచి బట్టాపాతలు చెంబు-
తపేలె నైవేద్యం మిద్దెలు సవరత మవశంచేసుక గ్రామంలో మూడుదినములు నిలిచి
వర్తకులను బ్రాహ్మణ్యాలను నానా పెండ్లను సవరి వారి వారికి తగిన ప్రకారం రొఖలు
వప్పించి వసూలుచేసుకొని గ్రామంలో వరిలో కట్టనగదు వెండి బంగారు పశువులు
గాలించి సవరిలో అలంగుకొని అనంతపురానకు తల్లెసమాయమందు గుత్తికి తాడిప
త్రిగాచుట్టూ గ్రామాల పెండ్లు కొని తపత్రాలు వ్రాయించి గ్రహించగా శేకాని తపత్రా
లుమాయకొని చన్నంపల్లె దగ్గరికి ల్లాకెట్ల సూర్తాపున్న సావేఖానునివారికి కాని తపత్రాలువ్రా
152 యించి గుత్తింకి పిలిపించి తాడిపత్రిని వారంతో అనంతపురం బసప్పనాయుడు దొమకొని
రంగుగోవిందు చౌదప్పనాయకునికైతులు వశైరా వారిని పట్టుకే అనంతపురానకు పొ
తూవున్నాడు. వెవృకాం తఫోజుతేసుకొని మార్గానికి అడ్డంతగిలి బసప్పనాయుని ఫోజు
ను విరగగొట్టి రంగుగోవిందును సదరు జనాలను విడిపించుకొని రమ్మని శలవిచ్చినం
దున అక్కడినుంచి మెకాం మికిన సావేఖాను నివారు సైన్యసమేతుడై మక్కలూరుమా
ర్గాన వచ్చి ఆ ప్రాంత్యాలు విచారించగా బసప్పగారు తాడిపత్రి తమామూకొల్లతేసు
కొని వెంకటం పల్లె కనమలో వెళ్ళ నడిమి దొడ్డి మార్గాన శరదినం మధ్యాహ్నం వేళ అనంత
పురంచేరెను అని వర్తమానం విని ఆరిగి సావేఖానుడు తనఫోజులో గుత్తిచేరెను--

సదరు వ్రాసిన రంగుగోవిందును అనంతపురానకు తోడుకవ
చ్చినైదుచేసి నాయుడి పన్నెండువేల వరహాలు దండగ తేసుకొని వస్త్ర పాత్రాదులిచ్చిన
153 లవుఇచ్చి అంపించెను. శరతన కొన్నిదినాలుజరిగిన వెనక హ్యాటలిరిగి పొమదికి క్యాలివా-

లు కోనేపేట దాటుకొని వచ్చి అనంతపురం చేరెను. ఈలాగున రెండునెలలు జరిగినపి
మ్మట అనంతపురానకు పదవారు కోసుల మీద రాద్ధమని గ్రామం బ్రాహ్మణ మాన్యంగావుం
డగా ఆగ్రామం బస్తీగా వున్నదని బాతిమీ తెప్పించి మెకంజీ తన జమాయితుతోగూ
డా రాద్ధానికి పోతూవుండగా మధ్యగ్రామం అప్పాజీపల్లె నారాయణపల్లె దగ్గరికి పోయినప్పుడ్
కు తెల్లవారెను గనుక సదరి పాళెగారెండు గ్రామాలు దాటుకొని మధ్యమార్గంలో బెల్లం
బద్దాల్లు దిగి వుండగా ఆబద్దాల్లు సవారీలు తాలయం చుట్టుకొని ఆగ్రైతులను పట్టుకొని సదరి
పాళెగారు ఆగ్రైతులను కొంతమంది నివెంబట ఇచ్చి బుక్కపట్నానికి సాగించి తాను షైఖ్జు
లోకూడ పుట్టపర్తికి ముట్టడి తిరిగెను. సుబ్బరాయుడు పుబ్బల రామప్పనుసవారీ
అక్కడ షైఖ్ జుదాలీ నిచేసి ఆముట్టడి దగ్గర ఆషైఖ్జులలో వుంచితాను మెకంజీ
అనంతపురం గ్రామానకు వచ్చిచేరెను. తదనంతరం పదిహేను దినాలు పోయినపిమ్మ
ట ఆ కాలవృష్టిచేత సార్ధకం దప్పిన దిప వహించగా ముట్టడి విడిచి బుక్కపట్నానికి షై
154. జు వచ్చెను. ఆ కరటలయా వర్తమానం అనంతపురానకు బసప్పగారికి వ్రాయించి
అంపించగా అక్కడ పనిమీద మరమ్మతి వ్రాయించి అంపించినందున ఆప్రకారంయావ
త్తు తలకేవచ్చి అనంతపురం చేరెను. ఈరీతిన నాలుగు నెలలు జరిగినపిమ్మట ఖరసంవ
త్సర భాద్రపద బ ౧౪ నాడు చిత్రావతినది మీద అత్యధిక వర్షము వర్షించి గుడిబండమీ
దనైన చెరువులు తెగినవి మీది రాళ్ళురాగా బుక్కపట్నం చెరువు నిండి రెండు మరవ
లు పట్టక కట్ట మీద నీళ్లు పొర్లి పోటుతో ముకు ముసలమ్మ ముద్దా రెడ్డి నిండకము
దు వేయక లేమ మారి యుండగా ఆ ఊరిలో నీళ్లు దూరి నల్ల గుట్ట వద్ద సుమారు నూరు
బారలు భూమి తెగ కోసుకొని కట్ట తెగిపోయెను.

తా మస్తులు కోవర్తమానం బసప్పగారికి వ్రాయించి అంపించినందున

పి త్సరం యూ స్మృనే స్వకు దీ శ్రీ అనంతపురానకు రెండో కోట కట్టించి జుకేరాల బేయించి
కందకం తో వ్రిస్తూ వుండి అంతట ఆ పని నిలిపి మొకామెక దేశాయి దేవణ్ణను తోడుక
బుక్కపట్నంవారి శుభమయు పాలింత్ర మందు కట్టు కుప నిర్నిచ్చి బెత్యక్వ కట్టు కట్టించెను

కట్టవము ప్రాప్తి కి పాలు మయి నిసిన తర్వాత శ్రీ బసప్పగారికి స్వర్గం
వేసందున పాలకేలో శ్రీ అనంతపురానకు వచ్చి ఆదె రాగంబల ఖైనందున భరనా
మ సంవత్సర మార్గశిర మాఘ నాడు శ్రీ బసప్ప నాయుడు కాలమాయెను. తదనంతరం సి
ద్ధరామప్ప నాయని గారు బుక్కపట్నం చెరువు పూరాకట్టక కట్టించేని మిత్రం శ్రీ సి
ద్ధరామప్ప నాయనివారు శ్రీ సుబ్బరాయణ్ణి ముందు బెట్టుకొని రాజ్యపరిపాలిస్తూవుండెను.
శ్రీ బసప్పగారు వచ్చిన తర్వాత పేష్మావాండ్లు శ్రీరంగపట్నంలో వున్న హైదరు నవాబు
లవారు ఖండణి రూకలు ఇయ్యవలెనని రెండుదినముల థకాయిదినిలనందున సంస్థానంలో
వుండిన నగదు వెండి బంగారు గుళ్ళాలున వారిని అమ్మివేసి పేష్మావాండ్ల
కు రూకలు ముట్టించిరి (శ్రీరంగపట్నం నుంచి మన్మథ సంవత్సర కార్తీక శుద్ధ హైదవా
ని సుబాదారు బసాలత్ జంగువారు బళ్లారికి ముట్టడి వేసి వుండగా శ్రీ వత్సమా
నం బహాదరు నవాబు సాహేబులవారు విని మొకామెక వచ్చి శ్రీ బసాలత్ జంగువా
రి మీద భారాపాపతి నందున దండు వారాతారమాత్రై స్తాలు సామాను విడిచి పారిపోయి
తిరి ద వానివేరిరి. శ్రీ బహాదరు నవాబులవారు బళ్లారి శిరస్తావేసుకొని ముగ్గురి రాయ
లవారు ముత్తిలో వుండి వర్షమాసం విని బళ్లారి నుంచి కూరము ఆయిదం దుత్తమాము
వచ్చి గుత్తికి ముట్టడి వేసెను. దినినే రెండువయూదు నెలలకు గుత్తి శరణాపడెను.

తదనంతరం శ్రీ అనంతపురానకు ఖండణి బాకీ రూకలకు కన్నే
రాశమలనే జమాదారుణ్ణి పారకారు పట్టుమన్నాను వారు తెనాతి మాష్టె గుళ్ళంశా

రూకలు వసూలుచేసుక రమ్మని ఇక్కడ వుంచి మురారిరాయుణ్ని పట్టుకొని అనం
తపురం మార్గాన వెళ్ళి సాగించి తానుకూడా మార్గాన దండుసహా తుంగాబద్రకు
ఇవతలకు పోయెను. ఇక్కడ గుత్తి సుబాబాలాజి రాయుణ్ణి వారికిన్ని ప్రతిసంవ
త్సరం అనంతపురం సంస్థానం తట్టునుంచి నలభై రూపాయలు వసూలు చేయుమని
చెప్పి వుండిరిగనుక ప్రతిసంవత్సరమున్ను రూకలు వెనక ముందు ఇస్తూ వచ్చినందున
సంస్థానం నాతవానకు వచ్చి ఆరూకలు ఇచ్చేటికి సుబేదారు నరసప్పయ్యగా
157 రికి గుత్తి సుబా ఇచ్చిన పాఖులవారు అంపించిరి. లోగడ వున్న బాలాజిరాయు
ని వారు వెయిన పిమ్మట సదరు నరసప్పయ్యగారు వచ్చిరి.

ఈలాగున నడుస్తూ వుండగా ఈ అనంతపురం రూకల నిమిత్త్యం
దలాయితుల అంపించక స్వాచేసి రూకలు చెల్లింపులు పాంజా చేసికోటవాకిండ్లు కట్టి
దివాణం వాకిలి కట్టి నానా హైరాణ చేయగా రూకలు ఇచ్చేదానికి అలువజువికపో
యినందున సుబేదారు నరసప్పయ్యగారు తన తాలూకా నుంచి బెట్టుదారాలయిన
వుత్పత్తిని అంపించి రాజ్యం మీదరూకలు ఖిలలు వారకుండా ఆ సిద్ధరామప్పనా
యునివారిని కూచుండబెట్టుకొని యూర్వత్త్య విచారించుకొని అందుల వర్తమానం
వ్రాయించి అంపించుమని శలవు ఇచ్చి అంపించగా అప్పణ్ణప్పవారం శ్రీ బెట్టుదారాలయి
వారు వచ్చి కూచుండి రాజ్యం మీదరూకలు వేదుబాకీలు సంగోలువజూ పేజులు అన్నివాయి.
చి అంపించినందున ఆ పెడుత్తరం చూస్తూనే ఈ సుబేదారు నరసప్పయ్యగారుకొంత జ
మాయిటున వచ్చి దేశాయిలు వారి తాపుదగ్గర దినికోట్లలో నుంచి సిద్ధరామప్పనాయని
158 వారిని పిలిపించుకొని చెప్పోటి తీసుక వచ్చి పేటలో సక్కుసుతి మ్మణ్ణగారింట్లో దిగెను.
ద్రా రవారు అప్పుడు తీసుకొని దివాణంలోకి పోయిరి.

మరుసనాడు సుబాదారు నరసప్పయ్యగారు కోటలోకి పోయి సిద్ధరామప్పనాయని వారి యొక్క మాంబాకి రూకలు పోయేకు గాని ఇప్పిస్తే మేము పోతూ వున్నాము రూకలు మాకు అక్కర్లేదేమని అడుగగా మాకు రూకలు ఇచ్చేదానికి లేదు, మీరు రాజ్యం మీరు విచారించుకునేది అని కోటబాగ ముద్రలు వప్పగా చెప్పినందున ఈ సుబాదారు నరసప్పయ్యగారు నీకు కల్గిన అయివజు ఇప్పిస్తే అయితే మేము గుత్తికి పోతూవున్నాము। ముందర కాలదేశ వర్తమానం యేలాగైతే నడుస్తూ వున్నదో తదనుసారం నడతవలసినదానికి ఇప్పుడే స్వల్పం వప్పజెప్పేది బాగు లేదు అని చెప్పగా వినక సర్కారా నాచేత నిర్వాహకం లేదు అని ఈ సిద్ధరామప్పనాయని వారు వప్పజెప్పినందున కోటశాసనం బందోబస్తు చేసి కిల్లాదారు శేషయ్య మీరా అనే వారికి రాజ్యం బందోబస్తు చేసే నిమిత్తం నేమకం చేసి చెట్టుదగాయని వారికి అమలు ఇచ్చి ఈ ధారణగా శ్రీ శాసనకు సువం మీరా దినం ౧కి ... ప్రాకారం ఇచ్చేలాగున నేమకం చేసి చెరువు కింద పైరు వేస్తూ వున్న భూసారం మాత్రం మళ్లు యూవత్తున దిబెట్టుగా బెట్టిదరాయని వారికి చెప్పి తాను గుత్తికి పోయినట్టుప్పుడు ఈ సిద్ధరామప్పనాయని వారికి మారుడైన పెదరామప్పనాయని వారిని కొంత మందిని దండుకు బాకీ చెల్లే నిమిత్తం నేమకం చేసి అంపించి తాను గుత్తికి పోయెను। వారు దండుకు పోయ్యేదానికి లోగడనే చిన్నరామప్పనాయని వారు బహద్దరీ నవాబు దండుకు పోయి వుండిరి॥

వీరు మారుశ్రీ దండులోనే లక్ష్మీయమ్మ దగ్గర మాలెక్క కాలం అయితి। గుత్తి సుబాదారు నరసప్పయ్యగారు అనంతపురం శాసనం వేసుకున్నది। శాలివాహన శకవర్షంబులు ౧౭౦౩ ప్లవ నామ సంవత్సర శ్రావణ శు౧౦ నాడు శాసనం వేసుకొనెను, ఈ రీతిన కొన్ని దినములు జరిగిన నరసప్పయ్యగారి పేరు నశ

వారసుడైనసిద్ధప్పనాయణ్ణి శ్రీరంగపట్నానకు అంపించెను. ఈ సిద్ధప్పనాయనివా
160 రు పట్నంచేరిరి. ఇక్కడ సిద్ధరామప్పనాయని వారు పైలపాటి కిరాములుండా దివానాం
లో నౌకరుండేలాగున మహారాజవారులను ఒప్పించిరి. ఇంతలో సుబేదారు నరస
ప్పయ్యగారు బాపోయమను టిప్పుసులతాను వారిదగ్గర నుండి గుత్తి సుబా కలుశస్తాబు
ఖార్ సాహెబుల వారిని ఈ పాండిత్య అనంతపురం అమలుకు మహమ్మద అష్రఫు
నుకిల్లా కుమాయనెమ్మార్ బాజాగారిని నెమకంచేయగా వారు అప్పుడు తీసుకొనిపోయి అనం
తపురం గ్రామం చేరిరి. తదనంతరం ఈ సంస్థానికైన సిద్ధరామప్పనాయని వారికిని
త్రిసుబేదారు మాజీ నరసప్పయ్యగారు సుకం యీరదెనెలకి నాయుడు వడ్డెంవరవా
లు ఖాసగతికమతంయూ వత్తునిష్టూరమైన దిగివచ్చిన మహమ్మదు అష్రఫుసా
హెబుండగానే వారు పయుజూరుపయికుటీదు అని జప్తుచేసెను.॥

ఈ లాగున జప్తి చేసాలు అయిన తదనంతరం పదరుమ్రాసిన అమ
లుదారుడుకిల్లాదారుడు బరతర్ఫు అయినందున శ్రీరంగపట్నంనుండి బదులు కి
ల్లాదారుడున్నామతోటనుడు ఆయాలుతురుఫత్తే సాహెబు గద్దె వారున్నారు. ఈ వల
161 సిద్ధరామప్పనాయని వారికి కేవలంభుజంవెళ్ళాలకు ఇక్కట్టు అయి దగ్గర వుండినవి
స్త్రీపాత్రాదులు కొదువ బిల్లర సామాను షికుల్లకుంచేసుకకా లక్షేపంచేస్తూవుం
డెను. అంతలో ఈ సిద్ధరామప్పనాయని వారికి రోగాస్పదమై వుండి పెదరామప్ప
చినరామప్పనాయని వారు దండులో వాతుల్లిరిరి నివర్తమానమున్ను సిద్ధరా
మప్పనాయని వారు సాన్నిధ్యమందు వుండి శ్రీరంగపట్నానికి పోయననిషేధ
మున్ను తమకుపట్టుపెండ్లావుయిలు అయినక ల్యాణమ్మగారు కాలక్షేమైనదు శాస్త
రం చేతనున్ను క్ష॥ ౧౦౮ కాలక్షేపమైనది శాలివాహనశకవర్షంబులు ౧౭౧౦

అగునేటి కీలకనామసంవత్సర కార్తీక శు ౧౧ నాడు సిద్ధరామప్పనాయనివారు కా
లం ఆయెను, తదనంతరం ఈ స్వామి తాల్లూకు ఈ క్షేత్రం సాహెబు అమల్లో ఈ సిద్ధరామ
ప్పనాయని కుమారులైన వీరమప్పనాయుడు ౧ బసప్పనాయుడు ౧ ఈ ఇద్దరు కుమారులు
వుండిరి। తనే పెద్ద కుమారుడైన పెద్దరామప్పనాయనివారికి సిద్ధరామప్ప అనే చిన్నవాడు
౧౧౧ ఏ సంవత్సరాలవాడు ౧౧ కొందరు అమ్మగారు ఈ మొదలైనవారు వుండగా చౌకీప
162 హారా పెట్టి వుంచుక వుండిరి। ఈ రీతిగా కొన్నాళ్లు జరిగిన పిమ్మట కిల్లా స్వామిత్వానునికి
తోసిరు ఆయెను। బదులు కిల్లాదారు మీరు దవాశి వయ్య అనేవాడు వచ్చెను। వచ్చిన చౌకీప
హారాలు వగైరా బందోబస్తు చేసుక వుండెను ౧౧

ఈ ప్రకారం వుండగా టిప్పుసులతాను వారి దగ్గర నుంచి కిల్లాదా
రుకి అమలుదారునిన్ని సాలుబకీరులుండు పంపుకొని జరు తీసుకరమ్మని పరవా
నా వచ్చినందున ఇక్కడి కిల్లాకు బదులు దుర్గం కిల్లాదారు సైదు వహీసేను సాహె
బును వుంచి తాము సిరస్తేదారుల పట్టణం శ్రీరంగపట్నానికి పోయిరి। పోయేటప్పుడు వారి
దగ్గర వేంచేసుకొని ధారవారు అయిన టిప్పుసులతాను తాను ఈ కిల్లాదారుడైన
వారు కాశీమునుండి అనంతపురములోనా వుండే బెంగళూరు తిమ్మనాయు
డు తాలూకు జనం ఇన్నూట యిమ్మంది వుండెను సదా ఆ బంట్రోతులను వాయిజూరు
కు అంపించమని ఇలాగిద ఫరమానా వ్రాయించి వుంచిమి. మందిని అంపించ
కపోయిరి। అని అడుగగా ఈ కిల్లాదారుడు మనవి చేసుకున్న వివరం, అనంతపు
163 రంలో చౌకీపహారాలకు బందిఖానా జనులకు సంస్థానం జనులకు బందోబస్తు
చేసేనిమిత్తం వంద బాలనం వున్న ఆకడ వుంచియున్నా వద్దుతో మా సంవిన్నిం
కా సంస్థానికుల జనం వున్నారా అని అడిగినందున సిద్ధరామప్పనాయనివారికి ...

ఇద్దరు, మనుమలు ఇద్దరు, కొందరు అమ్మగారు పెద్దలైనవారు, అల్లుడు కుమారులు ఈలో
మొదలైనవారు వున్నారని ఆ కలెక్టరుగారు మీరు [illegible] చెప్పినందున [illegible]
అనంతపురానకు పోతూనే పెద్దవాండ్లైన కుమారులను, అల్లుడు కొమార్లను చాలా
వేసి కొడుకు [illegible] జనుల [illegible] శ్రీరంగపట్నానకు అంపించుమని [illegible]
యున్నందున ఆ దేశ ప్రకారం సెలవు తీసుకొని అనంతపురానకు వచ్చి వారికుంపు ప్రకారం సిద్ధ
రామప్పనాయుని వారి కొమారుడైన రామప్పనాయుడు ౧౧౼ ఈయన తమ్ముడైన బసప్ప
నాయుడు ౧౧౼ అల్లుడైన [illegible] ముద్దురి [illegible] ఉత్తర భాగాన ఆరు
కోసుల [illegible] సముద్రానకు [illegible]
[illegible] సదరి [illegible] ముద్దురి జనాలను [illegible] వేసిరి.
164 ఇంతా వారి సంబంధులైనది [illegible] జనాలు [illegible]
[illegible] ౧౧౼ [illegible] ౧౧౼ [illegible]
[illegible] సదరి [illegible] జనాలను ముద్దురి [illegible]
సిద్ధరామప్పనాయుని మనుమలైన ఈ ఇద్దరిని ఇంతా వారి సంబంధీకులైన జనులను
ఈ [illegible] శ్రీరంగపట్నానకు [illegible] అంపించెను. [illegible]
వుండిన [illegible] శ్రీరంగపట్నంలో వుండిన సిద్ధరామప్పనాయుని వారి
[illegible] తాను [illegible]
[illegible] జనంతైనా [illegible]
[illegible] జనులు [illegible]
ఈ అనంతపురంలో [illegible] మూవత్తు [illegible]
చింతచేస్తూ
[illegible] వుండివక [illegible] సమందు [illegible] అనం

165. తప్పుగా నేనుంచిన ఖరా బాదుకట్టేనిమిత్తం వెళ్ళివాండ్లు వచ్చివుండగా అందులో ఈతి
మ్మనభూపాలుడు దేవాడు తనకుమారునికి పెండ్లి చేసుకోవలెను ఇక్కడ తెవలెయుట్టా
లియవ్వరువేరు. మత్తి శేమలో వుండినవాండ్లు పడుచును ఇస్తూవున్నాము రమ్మన్ని వ్రా
సినారు. అందునుంచి పెండ్లి చేసుకొని వస్తూవున్నాను అని తాం మాటదరోగాను అప్ప
గా అటిని నందున ఆరదరోగాం వాంజూరికి పోలు ఈతిమ్మనభూపాలు పెండ్లినిమిత్తం శలవు
అడుగుతూవున్నాడు. అప్పుడు దయచేయవలెనని రవాదారి ఇప్పించవాని సాటు సామానుతో
అప్పుడు ఇప్పించి ఆశ్చర్యకుసవారి ఇచ్చి శలవు ఇచ్చి అంపించగా వారు అప్పుడు తీసుకొని ఈ
రాజ్యానకు వచ్చేటప్పుడు లోగడ కాసిద్ధప్పనాయునికి ఈతిమ్మనభూపాలుడు మాటలు నడిచివుం
డె మునుమునక నన్ను లోడుకపోయి పూర్వరాజ్యము యందు విడిచినట్లు అయితే నీకు తగినబహు
మానం ఇస్తానని మాట్లాడివుండె మునుమునక అదే ప్రకారం ఈతిమ్మనభూపాలు తనసామా
నుతీసుకొని పొ[illegible]బండిలో సాగింపుకొని చౌకిపహరావాండ్లకు తనకు శలవు అయిన
రవాదారి చూపిస్తూ గ్గోదయం అయినమాదట ఆమడ వెలదాటిపోయిన తర్వాత తనమను
నవకళ్ళవేంట ఇచ్చి రెండుభారప్రమాణాలు శక్తి యాదమ్మని అంపించగా అదే ప్రకారంగా
త్రిపగలు నకచాటు నిలవక ప్రాణ [illegible] తిప్పనాయుడు అయితే ఆమడ లప్రకారంగా
టి వచ్చినాయుడుదినాలకు నది రాజ్యమం[illegible] పడిరి॥

ఈతిమ్మనభూపాలు వెనకదిక్కులు తనబంటి తాను అక్కడక్కడ నిలుపుస్తూ
వచ్చెను. కాసిద్ధప్పనాయుని వారు కాళహస్తి లోటా పాపానాయుని పేటలోనా ఉండిన్నా
ఒ ఆపోజా చేసుకొని ఏకను జ్ఞాని క్రియూవకు తీసుకొని పదిమందిని బాకీ నిలుపుకొని
తనకు ధారత నానకు తగిన లాంఛి చేసుకొని అక్కడనుంచి కాళహస్తికి పోయి వూరువె
లపటు దిగి ఆగ్రామంలో వున్నదావుల్లతి మ్మనాయుని వారికి అనంతపురం నుంచి వాండ్లి

సిద్ధరామప్పనాయని వారి కుమారుడైన సిద్ధప్పనాయని వారు తమ జోలె నిమిత్తం వచ్చినా
167. రని చెప్పుమని తన దగ్గర వున్న మనుష్యుల చేత పూజకా వలి వున్న మనుష్యుల తో చెప్పి అంపిం
చగా ఆ మనుష్యులు పోయి కాళహస్తి ద్వార వారితో చెప్పగా వారు విని పెద్ద సంస్థానం వారు జ్ఞం
టి తనం వారు వచ్చినారు, అని తానున్న ముఖ్యులు ఎదురుగా వచ్చి బహుమానంతో సేతో
కపోయి కాస్థానంలో వక విడిది ఇల్లు చేసి ఆ కట్టడంబు వారికి తెసల వృత్తి సుకానిస
గరికపోయి తనకోటలో సుగంధి సకల సామాను వృల్ఘాపట్టించి అంపించి బహుపరామరి
కె చేసి పది దినములు వుంచుక వుండి ఆ వలకుకల కుంటల ఆస్థానం [illegible] ఇచ్చి వస్త్ర
పాత్రాలు తాంబూలం పుష్ప సత్కారంగా ఇచ్చి అక్కడ పాపానాయని పేటకు పంపించిరి.

ఆ పాపానాయని పేటలో వున్న గురికానికి తమ పరంగతం వ్రాసి ఆ
ద్వార వారు మాకు సన్మానిస్తున్నారు. [illegible] బహుపరామరికె వుంచి [illegible]
చేస్తూ వున్నారు. [illegible]
168. వున్నారు ఆ సామాను ఇప్పించి బహు జాగ్రత్తగా వుండేది. అని తాకీదు వ్రాసినందున ఆ
దేప్రకారం నడుపుతూ వున్నాము, కారోతిన సిద్ధప్పనాయని వారు అక్కడ ఇల్లు
వేయించుకొని కాని ఇచ్చి వర్తమానం ఆ బాదు [illegible] స్థిరాకమతం పెట్టించుకొ
ని కాలం నడపి ఆరు మూడు సంవత్సరాలు అక్కడ వుండిరి. తదనంతరం [illegible]
చి సిద్ధప్ప నాయని వారి బిన్నబిరతులను [illegible]
[illegible] ఆ కట్టడ [illegible]
[illegible] ఈ ప్రకారం ఆరు సంవత్సరాలు వుండిరి. లోగడ సాధారణ సంవ
త్సర మాఘ మాస మందు [illegible]
[illegible] అనంతపురం మార్గాన వచ్చి [illegible]

169 దప్పట్టాన కుపొత్తులు మంత్రాలు వేయవలెనని ఫిర్యాదు చేస్తూ వుండగా చిల్లరపాళె
గాండ్లు యావత్తు జనం తమ తమ సంస్థానాలు బలపాలు [illegible] యిక్కడి నివసాలయము
ని పోగా చిక్కిన సంస్థానీకుల తాలూకు గ్రామీన జనం ముందిని కూడుకొని ఫిర్యాదు చేస్తూ
వుండగా ఆ సమయమందు చెప్పగిరి, రాయదుర్గం లోగా [illegible] వారు రుద్రప్ప
[illegible] నాయుడు మా అనంతపురం ద్వారా నాటి చిన్న బిరుదల [illegible] తప్పించుకొని
ఆ కన్నడ కట్టడ తిరిగి పెద మార్గ [illegible] ఆ గ్రామస్థుల [illegible] పట్టణము
[illegible] అని ఆలయన వుంచుకున్నదానికి పుట్టినవాడు [illegible] కొన్నాళ్ళు వారు విశాల
[illegible] మొదలు బసప్ప కుమారుడు చిన్నప్ప అనేవాడు వారి కడప
వద్ద [illegible] మానం చెప్పినందున విని వుండి ఆ తిరిగిన గ్రామస్థులకు [illegible]
వుంటానా వుండును, అని కోయనకు [illegible] స్థానం [illegible] వస్త్రా
లు [illegible] ఇచ్చి [illegible] యావత్తు పల్లె గ్రామస్థులను ముందిని పిలిపించి
కోయన [illegible] ద్వారా [illegible] వారు, కోయనను ముందు పెట్టుకొని గ్రామాలకు
170 రుద్రప్ప స్వాధీనం చేసుకొనే ఏర్పాటు [illegible] అయితే [illegible] కడతేరుతూ
వున్నాము. అని చెప్పి ఆ గ్రామస్థులు [illegible] కూడిరి [illegible] గ్రామా
లు [illegible] ఇచ్చి [illegible] ఆ కోటలో వుంచిరి॥

తదనంతరం రాయదుర్గం [illegible] బావా [illegible] వచ్చి
[illegible] రాయదుర్గం [illegible] పూర్వం [illegible] నరసింహ [illegible]
[illegible] వారు వెంబడి వచ్చి వుండగా వారు [illegible] కట్టించిన [illegible]
[illegible] ఇప్పుడు [illegible] స్వాధీనం చేసెను.
తదనంతరం [illegible] కోటలో వున్న రామప్ప [illegible] దుష్ట [illegible] జనులను

నము మూరకవుంటే [illegible] అనంతపుర రాజ్యం పూర్వభాగమందు గ్రామాలు నానా వ్య
స్థితి [illegible] విల్లూవత్తులు [illegible] ఆ లయ నదీనది
మనదగ్గర [illegible] జనసాంవిత్తం [illegible] [illegible]
171. [illegible] ఆ నగరి దుష్టచతుష్టులు రుద్రపునుపెంటబెట్టుకొని [illegible]
[illegible] మా [illegible] నిపాయ [illegible]
[illegible] వస్త్ర [illegible] ఆలయనమున
వేళ [illegible] స్తూపస్థానము [illegible]
[illegible] మాదగ్గర
[illegible] అనంతపురం రాజ్యం [illegible]
సి అనంతపురం [illegible] మాడు [illegible]
[illegible]
[illegible] కారు [illegible]
పుణా ఈ రాజ్యం మాదల [illegible] అశ్వత్థ [illegible] వారు [illegible] కొంతమం
దు గుండు [illegible] కలు [illegible]
[illegible] మాల్లె
172. కొండ [illegible] పురం [illegible] అనంతపు
రం [illegible] ఇరుకుడ [illegible]
[illegible] మాలు
[illegible] వారి
[illegible] మారు [illegible]

చేరి బాబురాయని వారి వెంబడి వచ్చి అయిదు నూర్ల గుఱ్ఱం వెంట ఇచ్చి ఈ భూరి దళ్లకు
రు గడు చేసినిమిత్తం రూకలు ఇచ్చి సెలవు ఇచ్చి అంపించగా మాతాలు తా గడిగడికి వచ్చి
బేమి తెయిజూ గాలకు తన సర్వస్వం వేసి పోవలెనని ఈ అనంతపురం మాగాణ పగలు రెండు
ఝాములకు వచ్చి కోటలో వున్న వారికి చెప్పి అంపించి రాత్రి ఝామున మా నుంచి
అనంతపురానికి వచ్చి అమ్మగారి చెరువు బయలు ఘనని లాగి వుండగా ఈ కోటలో వున్న షేక్జు
మ్మారు వాకిలి తీసుకొని ఈ పేటలో వున్న షేక్ జుమ్మాదికి పోయి లగాయితు చేస్తూ వుండగా ఇం
73. తలోకట్టు దగ్గర వుండిన బయదరు గుఱ్ఱం షేక్జు వేచి రాత్రి పొద్దు వాకిలి కడ ఉప్పర పల్లె వాకిలి కట్ట
ర్తంగాని లాగిరి, ఈ కోటలో వుండిన మందిల దాయి చేస్తూ వున్నది ఇక్కడ బయదరు గు
ర్రాలు వచ్చి నదిమూలి పేటలో వుండిన మంది అ క్షేత్రపుడి మోర్జోటు విడిచి పెట్టి పోర్టు
దానికి మార్గం లేక చెరువులో కొంచం పల్లపు ఉండగా అదే ల్లలో పడిపోతూ వుండగా ఈ
కోటలో నుంచి వచ్చిన మంది ఈ బయదరు గుఱ్ఱం షేక్జి ఉప్పర పల్లె గ్రామం మార్గాన చె
రువులో అడ్డకట్టుకొని పట్టుక వచ్చిరి. బహు మంది హతులైరి.

ఇంతలో కోటలో నుంచి కల్లెదారు న్యామతుల్ ఖాన్ అమీల్ పత్తేను
బావన్నదు ఈడు భల్లత్రలు బాజారు వెంబడిన కొంపలూరిస్తూ ఈ చెరువు కట్టకు పశ్చిమ
భాగాన వుండే పోతులరాజు బయలు ఉప్పర పల్లెకు పోయే మార్గం దగ్గరికి వచ్చి నిలువ
బడగా బయదరు గుఱ్ఱం కోటలో మంది సవారి చెరువులో చిక్కిన మందిని పట్టుక వచ్చి వాజ
రు చేసినందున ఈ కిల్లేదారు అమల్దారు వీరు ఇద్దరు దండు సరదారు అయిన గాజి ఖా
మస్తా ఖాసుల వారిని ఈ చిక్కిన వారికి ఏమి శిక్ష చేయవలెనని అడుగగా వారు చెప్పినది
బ్రహ్మాయం, కాళ్లు చేతులు బంధించినట్టు అయితే బహు దినాలు ప్రసిద్ధి అవుతూ వున్న
74 ది. అని చెప్పి ఆ గుఱ్ఱం షేక్జు పేటలోకి వచ్చిరి దినాను. ఈ న్యామతుల్ ఖాన్ పత్తే సాహెబు

లవారు ఆకట్టడపేటలోని తిరుచిక్కనజనాలను యూవత్తును [illegible] తులుంగా కొట్టిం
చెను। ముట్టడి జరిగింత మాము ఈ రుద్రప్పు లో కొండపల్లాయన గం [illegible] ఖలి॥

౧ం తరువాత శ్రీరంగపట్నం నాయకులా [illegible] ముగ్గురు [illegible]
తమ తమ జాగాలో [illegible] అనంతపురంలో వున్నారు [illegible] సాహే
బుల వారు తాలూకు మజుకూరు తమామా [illegible] తురాజు [illegible]
రంగాల [illegible] తదనంతరం [illegible] గుత్తి మార్గా [illegible] యును।
ఈ [illegible] కలియుక [illegible] నామ సంవత్సర మాఘ మాస [illegible]
[illegible] ను। ఈ [illegible] వారు [illegible]
వారు [illegible] నామ సంవత్సరం మాఘ మాస
175 [illegible] తరం యూవత్తు పట్నం [illegible] వారి ఫౌజు ముట్టుకొని వుండెను।

శ్రీరంగపట్నం ముట్టడి [illegible] దొరాబాదు [illegible]
ము [illegible] రాజా [illegible] ఈ యుద్ధమైన [illegible] తసా
[illegible] వారి [illegible] వారు [illegible]
గంగపట్నం [illegible] ముట్టడి [illegible]
[illegible] సిద్ధార్థి నామ సంవత్సరం [illegible] శ్రీరంగపట్నం
[illegible] యుద్ధరంగమందు [illegible] చేసివా
తు [illegible] పట్నం [illegible] మానంబ [illegible]
[illegible] సిద్ధప్ప నాయుడు [illegible] తాలూకు [illegible]
[illegible] ఆ [illegible]
[illegible] వారి [illegible] కొంతమంది [illegible]

పులివెందల నుంచి వచ్చి బంకుడ పట్నం కొత్తపేట రువుత్తట్టు వచ్చెను. వచ్చే వేళకు గ్రా
మస్థులు ఈవర్తమానం విని తమద్వార వచ్చేనని యెదురుగాపోయి వెంటబెట్టుకవచ్చిన
6 తనారువులోనుంచి మాయిది వారి మఠంలో దించి ఉక్కడ తమెనిమిది నాలువుండి నగరంగ
పట్నంపోయునది నిజ్జబరువిని ఉక్కడ యట్టి పట్టు గ్రామాల మంది నికొంతజమ
చేసుకొని స్వామంగా గుంపులూ వచ్చి రాస్తా డుచేరెను.

ఇక్కడ ఉనంతపురం కోటలోవుండిన కిల్లాదారుడు తిసాల
దారుడు స్వారోలు తంబురాలు గోలందాజులు వగైరా బారుదువాండ్లు సవా
వుండిరి. శ్రీరంగపట్నానకు ముట్టడి దినిగలాగాయతి తమకు మూడు నెలల సం
బళం బాకీవున్నది. మా సంబళం ఉయివజు మాకున్ను మ్మని ఈసదరువ్రాసిన సజ
ములు యూవత్తుగుంపుగూడి ఈబారుసవారీ అవతక్కె దారు దుద్యూంకి కిల్లాదా
రు ఈకందాబారం ఓం భటుంశిరస్తెదారు పైన హనుమంత రాయుడు, రామరాయుడు
అనేవారిని ప వారాలు వుంచి చేము లావాం జారాచేసి రూకలు తెమ్మని నన్నారువర
వారలు మట్టుకు వసూలు చేసుకొని పరచేటబరాం షరా వారి ముబ్బాంతరం వసూ
లు ఉయిన రూకలు యూవత్తు ఈబరాంతరొపుయూవత్తు వాండ్లకు బట్వాడా చే
సెను. ఈప్రకారం వుండగా ఈసిద్ధప్పనాయని వారు స్వారి వచ్చి ఉనంతపురం
ట్టు పట్టు స్వారి వేస్కొని వుండగా కోట మీదనుంచి తోపు ఖానాలు వుశాయించిరి.
7 వారు ఉక్కడి నుంచి వెనకకు పారిపోయిరి. ఇంతలో పట్నం నుంచి బందబస్తులా
షా ఉలియి ఈసిద్ధనాయని వారి ఉన్నకు మూలరైన వీరవసంతరాయుడు ఉమ్మ
గారు, ఉమ్మగారి లోగూడ వేశిన ఖజన ముద్ర వచ్చి గాస్తాడు చేరిరి. వెరిన
తర్వాత ఈవసంతరాయని వారిని సిద్ధప్పనాయని వారు ఆలింగనం చేసుకొని

బహుశా పశ్చాత్తాపం పడి ఆదరిస్తూ వుండెను. ఇకరాద అనంతపురంలో రిసాల
దార్లు వస్త్రైరాగారు పట్నం పోయినది తెలిపు సుల్తాను గారు బచ్చిన సమాచారంత
ప్పించుకొని మాకు రెండు వేలల సంబళం బాకీ వున్నది. రెండు వేలల సంబళంన్ని
ప్పి ముందర మాకున లుసురికి అన్నస్థితి చేసి ఇస్తే టట్లు లయితే నామంగారా ఇస్తా
వున్నామని పెద్ద మనుష్యులము భ్రాంతరంగం శాపత్రికి సిద్ధప్పనాయుని వద్దకు చెప్ప
అంపించగా ఈ అభిప్రాయం సిద్ధప్పనాయుడు అంగీకరించి బందరు మొగపట్టి సుబేదారు
లాడత్ఖాన షూట్ సాహెబును తమదికు (రమ్మంటి సాగలింగప్ప) కొమారప్పన కోటప్ప
ను అనంతపురంలో కలింపించగా వారు వచ్చి పట్టాభిషిక్త సవణ్ణా దేవాలయం దగ్గర
కూర్చొని కోటలో వుండిన రిసాల దారు పెద్దమనుష్యులను పిలుపించి ఆ
178 వారు కలసి మాట్లాడి కోటతాళము ఇచ్చినట్టుగా రెండు వేలల సంబళాలున్న
నట్టున్న మీ మందిని చూవచ్చు మా దగ్గర కొలువు నిలుపుతూ వున్నాము. మీన
లుసురికి అన్నస్థితులు చేసి ఇస్తూ వున్నాము. అని బహు విధాలకు దరచెప్పగా వారువిని
అదేమేరకు వారి తాంబూలం ఎరిక వారి తాంబూలం వారికి ఈ ప్రకారం తీసుకొని
ఈ సదరు వ్రాసిన లాత్ఖాన్ సాహెబు కోటప్పను మీరేటి ఏటిలోన వుంచుమని మా వద్దతో
మానం ద్వారా వారికి చెప్పించి వారు కల్యాణమ్మ వారి భావి దగ్గరకి వచ్చినట్టుగా
నే మీరు మాకు కిల్లాలో కసబు బరు చెప్పించిపిస్తే మేము నలుగురు రిసాలదార్లు పెద్దమ
నుష్యులు కొంత బారు తయారు అయి బసవణ్ణ కట్ట కు వచ్చి మీరు మేము సవార్లిస్తా
కబారు పోయి వారికి స్నేహితులు చేసుకొని లోడు కవచ్చి కోటకాని ఇస్తాము అని చెప్ప
నలుగురు రిసాలదార్లు కోటలోకి పోయి తిరిగి యీవద్దతో మానంతో కోటప్ప
లాత్ఖాన్ సాహెబు ద్వారా వారికి చెప్పించగా ఈ వర్తమానం సిద్ధప్పనాయనివా

రు విని బహుసంతోషపడి మరుసనాడు ఆ ప్రాంతమునుంచి తమ జమీందార్లతోగూ-
119 డ కల్యాణమ్మగారి బావి దగ్గరికి వచ్చిరి. ఈ బసవన్నకట్టు దగ్గర వున్నవారు గౌరవ్వ-
ను. అవి ఈ వర్తమానం కోటలోకి చెప్పి అంపించగా ఆ కబురునుంచి రిసాలదా-
ర్లు కొందరు మంది పెద్దమనుష్యులు సవారీ ఎదురుగా పోయి గౌరవించి బసవన్నకట్ట ద-
గ్గరకు వచ్చిరి. బసవన్నకట్ట దగ్గరవున్న లాట్లే సాహెబు కోటప్పను సవారి వెంటబె-
ట్టుకొని పోయి ఈ కోటలో వున్న రిసాలదార్లు వచ్చిరా వారు సవారి ఇస్తకబాలు-
పోయి ఈ సిద్ధప్పనాయనివారికి బహుమానసన్మానాలు చేసి సంభ్రమములు సన్నాహలతో
లోదుకచ్చి అనంతపురం కల్లా జోగముద్రలు వేస్తారా వారి వశం చేసి కోటతాళా-
ల్లిచ్చిరి. కోటగలంగందులన్ని ఆగడ్త మీద వున్న బతేరాలు మీద సవారీ తోకపే-
రావుంచి ఈ కోటలో వున్న ఈ రిసాలదార్లకు వలు మరికి వస్త్రతాంబూలాలు ఇచ్చి సెలవు
ఇప్పించగా వారు తమ తమ జాగాలకు పోయిరి॥

తదనంతరం ఈ సిద్ధప్పనాయనివారికి ఆ వేళకు వివాహం చేయు
టకు వివాహం చేసుకోవలెనని తమ సన్నిధుపైన జగ్గలకూసప్ప అయినవా-
మ్మగారిని వివాహము చేసుకునే నిష్కర్షచేసి తాంబూలం పంపి వివాహలగ్నం సిద్ధార్థి-
౮౦ నామసంవత్సరం జ్యేష్ఠ బ॥ నాడు లగ్నం నిశ్చయంచేసి సకల సామాగ్రి చేసుకొ-
ని వివాహం అయినను. ఈ రీతి నెలలు జరిగెను. ఇంతమీద నారంగప-
ట్నానకు కుమ్మక్కు పోయిన నిజాం మల్లీఖార్జునలతో కూడా ఆ మీను సాహెబులవా-
రు నుర్రాజా రాఘవరాయులవారున్ను సైన్యసమేతంగా గుత్తిం కొండమార్గాన గు-
త్తికి వచ్చి రాణా వేసి బందోబస్తు చేసి నిమిత్తం అనంతపురం మార్గాన వచ్చి ఈ సిద్ధ-
ప్పనాయనివారిని భేటీకి పిలుపించి మాధవరావుకుం అయినది. మాజావారు

గా వేసి ఇచ్చినమే మున్నాళ్ళిన అగ్రహారం భొట్ల వంశస్థుక వృందవలన నది అని చెప్పి అనంత
పురం గ్రామం మొత్తంగా రాసుకున్నాని . శ్రీ చిన్నచిరతల ... దగ్గర సిద్ధరా
మ పుర మందు వుంచి వుండగా ఈ గ్రామ మండు వృత్తిగా ఇచ్చి ఇది గాక కసుమునూ
లికి పది వరహాల ఫలహారం రుసుము పెట్టుంచి ఇచ్చి సిద్ధరామపురం ఇచ్చి ఇకడ అ
నంతపురం తాలూకా వెంకటాపురం తులుసు ఇనాములు ఇచ్చి ఆదవాని తాలూకా
బ్రాంహ్మాడు చెనకప్ప అనే అయనకు కిల్లా ఇచ్చి ఫైజు చేసిపోయెను.

181 ఈ సిద్ధప్పనాయని వారికి సిద్ధరామపురానకు శలవు ఇచ్చినందుకు
సిద్ధరామపురం సంబంధి తరతరం మూరు అలంతా లూకు సూబనాదారా అయిన
అనే అయనకు [illegible] అనంతపురం తాలూకా ఇంకా కొన్ని తాలూకాల అము
ల్ని ప్రపంచంగా ఈ రాజ్యం వారి కిస్తూ ... మాను సాహేబుల వారు ఈ సిద్ధప్పనా
యని వారికి చేసి ఇచ్చిన గ్రామము ను ... రుసుము నడిపిస్తూ వుండెను. ఈ తరువాత
లు జరిగిన పిమ్మట కుంఫిణీ తాలూకా వారి మంత్రీలు సాహేబుల వారు ...
... నుంచి అనంతపురం సీమకు బందోబస్తు చేసి ... గణించగా
లయని వారు వచ్చి ఈ రాజ్యం జప్తు చేసినది శ్రీ ... నామ సంవత్సరం మార్గశిర శుద్ధ
త్రయోదశి ... ఆ పుణ్యవంతం రాజ్యం బందోబస్తు చేసెను. ఈ సిద్ధప్పనాయు
ని వారికి నది గ్రామము ... రుసుము ... వత్తుజప్తు చేసెను.

ఈ ప్రకారం నెల జరిగిన పిమ్మట కంపినీ సాహేబుల వారి దగ్గర
నుంచి వద్దగిరి నేమ తిరుమల ... శాస్త్రకులు ... మలులు. శివరామయ్య
అనే అయనకు శిరస్తాతున్ని పుత్రు అయి వచ్చి వారి తాలూకా వెలపత్రాలు విచా
రిస్తూ వుండిరి. ఇంతలో కంపిని సాహేబుల వారు తాలూకాల జమాబందీ చేశ్రీ

182. కానిమిత్తం ధర్మవరం చేరిన తాలూకు అములుదార్లను గస్తీదార్లను గ్రామస్థులను పిలిపించి జమాబందీ చేస్తూ వుండగా సిద్ధరామపురంలో వున్న వారింటి సిద్ధప్పనాయని వారు ధర్మవరానకు వచ్చి కలెక్టర్ సాహేబుల వారి ఫైలు తీసుకొని తనవృత్తాంతం యావత్తు మనవిచేసుకోగా మనవి చిత్తగించి శలవు ఇచ్చిన వివరం, మా సవారి వెంబడిన హాండి అనంతపురానకు హాజరుగా వచ్చేది అని అప్పగా అయినందున అదే మేరకు కలెక్టరు సేవకుంటి బ్రాహ్మణ వారు అనంతపురానకు వచ్చేవేళ వెంబడిగా వచ్చెను. వచ్చిన తరువాత ఈ సిద్ధప్పనాయని వారు హజరతు మంత్రోల్ సాహేబుల వారి దేవిడికి పోయి మావి బారానకు ఏమి అప్పు అని అర్జీ చేసుకున్నందున మీకైఫియ్యతు వ్రాసుకొని పట్టితే సుకరమ్మని శలవు దయచేసినందున అదే ప్రకారం కదిమలు నలుగురిని కూరుచుండబెట్టి వకీలు కొత్తచెరువు శీనప్ప, బాళప్ప, రామణ్ణగారి నరసప్ప, దేశాయి తిమ్మణ్ణ, వెంగన్న వగైరా వారు కూడా నిశ్చల శిలా యావత్తు పూర్వోత్తరం వ్రాసి ఇచ్చినందున హజరతు మంత్రోలు సాహేబుల వారు పరవస్తు చేసి నెల 1కి కంఠీరాయి 10 ఇచ్చిరి.

183. యిరువరవారలు గబగం వపర వర్ష సంబళం నిష్కర్షచేసి సాబకు మొదలాయి వారి తాలూకా హిమాను సాహేబుల వారు ఇచ్చిన జమాబందీ బుక్కు పుస్తకంలో దస్తర వుండే సిద్ధరామపురం, దీనికి చెల్లేడు షరా మామూలున్ను, ఇది గొంకతర వమాన గ్రామానకు వుంది అనుచు ముఖ్య జప్తుచేసి సదరు వ్రాసి ఆ ప్రకారం సంబళం మన్నించేమాలు ఇచ్చిరి. గనుక తీసుకు నేలాగున ఖజానాకు సన్నదు అక్కరలేదు మాలుదారునికి పరమానా అయినందున ఆప్రకారం సంబళం అనుభవించుకుంటూ దగ్గర వుండినయి వత్తుజనాలను సంరక్షణ చేసుకుంటూ వుండగా ఈయన భార్య సోలమ్మగారికి వక కుమారుడు కలిగెను. ఈయనకు నామధేయం చెంగళమ్మ అనే పేరు, ఈ చెంగళమ్మ

గారు సంవత్సరంకి షువ్వు అయివుండగా శ్రీసిద్ధప్పనాయనివారు దుర్మతినామ
సంవత్సర ఆషాఢ బ॥ నాడు శ్రీసిద్ధరామపురములోనే కాలమైరి॥

తదనంతరం శ్రీసిద్ధరామప్పనాయనివారికి పట్టపుపెండ్లాము
అయిన కల్యాణమ్మగారికి కుమారులైన పెదరామప్పనాయనివారు, వీరికి పుత్రులైన వవ
సంతరాయనివారు శ్రీసదరు సిద్ధప్పనాయనివారికి అన్న కుమారుడు గనుక పిన
తండ్రులైన సిద్ధప్పనాయనివారు చనిపోయిన పిమ్మట శ్రీవసంతరాయనివారు ఇ
184 రవై సంవత్సరాలవారు అయివుండి కర్ణాట మంత్రులు సాహెబులవారు కదపవెయ
నాము మీద వుండగా శ్రీవసంతరాయనివారు కర్ణాట సాహెబులవారి దర్శనం చేసుకొ
ని తమ పినతండ్రి సిద్ధప్పనాయనివారు చనిపోయిన వర్తమానం యావత్తు మనవి చేసు
కోవటైనని(ప) పాలెగాణ్ణై పోయి యావత్తు మానం అర్జీ చేసుకున్నందున మాజర కర్ణా
టక మంత్రులు సాహెబులవారు తలవున్నిచ్చిన వివరం॥ మాపినతండ్రి సిద్ధప్పనాయ
డు నా అన్నకుమారుడు ఉన్నాడని చెప్పగా యున్నదువి నేచిన్న నికొంచంపంట
యుంచగా అక్కడ ధర్మవరం దేశాయి నారాయణప్ప వాజ్జూరు మునిషీ రిల్లోద్ధం
డెనుగనుక శ్రీయువజనం ౧. అనంతపురం సుంకం మహీగారు సంజీవప్ప కొమారు
డు పుల్లప్పు॥ పరికి సుబ్బన్న కుమారుడు శేషయ్య॥ వీరు ఇద్దరు కందవకు తాలూ
కు మజుకూరు సుంకం ఇజారా చేసే నిమిత్తం పోయి వుండి వారు [illegible] రులో వుండి
నప్పుడు దివానువైన బంది వెంకటరాయనివారు గామచంద్రరాయనివారు మునిషీ
185 లవద్దిరా వారు యావత్తుకచేరిలో శ్రీపుల్లప్ప, శేషప్పగారు అనంతపురం స్థలం
వాండ్లుగనిపి తిరిగినందున వీరు సదరు వ్రాసిన శిలశిలా వాజ్యాలం సంతతి యావ
త్తు మ్మిదాఖలాలు చెప్పి పట్టపుధార సిద్ధరామప్పనాయనివారికి పట్టపు కు-

మూరుత్తైన పెద రామప్పనాయని వారికి కుమారుత్తైన ఈ వసంతరాయుడు పట్టపుద్దార
లు సరి, ఇందుకు సాక్షులు వాళ్ళ యొక్క మైన తక్షావత్తు వచ్చినట్టు అంటే సర్కారువారు చేసి
న నకీల్బూతుకు వాళ్ళే జరుగా వుండగల వారము, ఆ నిరుంపులో వారికి ముచ్చలకా వ్రాసిన్ని
చ్చెరి। ఇదిగాక పరాలు తాలూకా ధర్మవరం దేశాలు నిరాయంగాపృస విరాతంగాన్ని
దేపుకారం నిశ్చయమని ముచ్చలకా వ్రాసి ఇచ్చినందున పదరి పిసిద్ధప్పనాయనివా
రికి చేసిన సంబళం ఈ యన పేరిట నిషూర్నా సిన్నిచ్చి ఖజానాకు సన్నదు న్ని ఆమూల
మూధవరాయునికి షరమాం నా మన్ను సాదరు చేయించిరిగనుక కన్నల్ సాహేబుల
వారి తో అప్పగించేసుకొని సిద్ధరామప్పనాయకు వచ్చు కొన్నదినములు ఈ ప్రకారం
నడుస్తూ వుండగా కన్నల్ సాహేబుల వారు ఆనంతపురం నకు వచ్చిన పిమ్మట
ఈ వసంతరాయని వారు తమ పెండ్లి చేసుకొనే దానికి ఖర్చు వెచ్చాలకు పెట్టే
186 అవసరమైన నిమిత్తం [illegible] రికి పేయు [illegible] సు కోగా అర్జీ ఖాత
రుకు తెచ్చి నాలుగు నెలల సంబళం పేషగీ ఇచ్చే దానికి ఖజానాకు షరమానావా
యించి ఇచ్చిరి। తదనంతరం 1800 యువ [illegible] కపేయు పెండ్లి సామాగ్రులు
వత్తున్ను చేసి తమ సంబంధులైన వారి వెంపుగా విచారించి కన్నెకలు తెచ్చి నవి
వరం। విభూపురం తాలూకా బాగ [illegible] గ్రామా ఆనే పరగణా లోను, సంకలా వాళ్ళు తి
మ్మ గ్రామంలో వారి శిలాశిలాబాలద వానుమప్ప నాయకుని తట్టునుంచి సంబంధం
తెప్పగా విచారించినచోగ వుడు ఆ దేయనకు మాతే అయిన కల్యాణమ్మగారు
లోమ్మది సంవత్సరాల వారు వుండగా ఈ కల్యాణమ్మగారి నివకరి [illegible] నింబగల్లు
గ్రామంలో వుండిన కరివాలి కొట్టూరప్పకు మాతే అయిన వీరప్పమ్మగారు లో
మ్మది యేండ్ల వారు వకరు, ఈ ఇద్దరిని యేక కాలం యందు వివాహం [illegible]

తదనంతరం శివసంతరాయని వారు వివాహాన్నైన మూడు నెలల
లోగా కాలమైనది. శాలివాహన శకవర్షంబులు ౧౭౮౪ అగు నేటి దుందుభి నామసం
వత్సరమందు జ్యేష్ఠమాసంలో చనిపోయిరి. తదనంతరం సిద్ధరామపురంలో వుండిన అమ్మ
గారి జననం వివరం. సిద్ధరామప్పనాయని [illegible] వారి వెంట భార్య అయిన పెరున్నమ్మగారి
187 కకు మూడైన చివరామప్పనాయని వారి భార్య ఇప్పుడు కొరకోడులో వుండే చిన్న
మ్మగారు. శివసంతరాయని వారిని ఆ బాల్యమందే మాతాపితృలు వియోగం అయినం
దున ఈ చిన్నవాళ్ళ వెంట పెట్టుక వదిన్నట్టు కాని పాకి కష్టనిష్ఠూరాలకులోనై బాధపడినా
లాలన చేత స్వరంగపట్నం చెరలో సవరి శివసంతరాయని వారిని సంరక్షణ చేసి ప
త్రులవలె నదిగను ప్రతిక్షామం వారిచేత పోకుతూ వుండగా శ్రీ యున కాలప్రమాణాంత
రిగతించి పోయినందున బహుదుఃఖాక్రాంతురాలై శెం. దు నెలల పర్యంతం ఇంట్లో వుండగా
కోడి చిన్న కొడుకు వలి మ్మగారు పద్మమ్మగారు జననం ౧౧ నీలమ్మగారు జననం ౧౧ బసప్పనా
యని వారి భార్య అయిన పెద్దచిన్నమ్మగారు ౧౧ చిన్నచిన్నమ్మగారు ౧౧ వీరు ఇద్దరున్ను ఇంకా
పెద్ద మనుష్యులైన వారు వకటి ... జననం ౧౧ బాలప్ప గారు వప్పగారి అప్పణ్ణ వామ
న్నగారి నరసప్ప, వీరి గురువులైన ముత్తినపంది బసలింగస్వాములవారు ఆలమూ
రు కరిబసప్ప. పకీరప్ప పెద్ద వీరప్ప ఈ మొదలైన జనం యావత్తు మంది ఈ పుత్రశోకంవల్ల
ఆ చేత వ్యథ పడుతూ వున్న చిన్నమ్మగారిని చూచి అనినదియేమంటే,

దైవాధీనం చేత రావలసిన పనులు అయినదానికి యెన్ని దినము
లు వ్యథపడినా తీరవలసినది లేదు చనిపోయినవారు చనిపోయిరి. ముందర వుండేవా
రి క్షేమం విచారించుకోవలసి వున్నది. ఇదిగాక ముష్టైనలభై అమదల దగ్గర నుంచి
188 చిన్నవాండ్లను తీసుకొని వచ్చి వివాహం చేసిన దానికి వారికి గతియేమి ఈ

రెండు నెలల నుంచి దుఃఖాతురంచేత మూలపడి వుంటేను కారణాన్నా నడిపించిన్ని
యీ వస్తు విచారించి తీర్చుకపెట్టే వారు యెవరు లేరు దైవాధీనంచేత అలియన పనులకు
చింత చేయక దైర్యంతో వున్న కాని ముందర కాగల పనులు సాగవున్నవి. వేరు నష్టమైన వర్త
మానంయీ వస్తు కంపెని సాహేబుల వారికి మనవి చేసుకోవలసి వున్నది. ముందర
వారి శలవు ప్రకారం నడవవలసి వున్నది. ఇవి యీ వస్తు విచారిపెట్టి ప్రవేయా
రం ఇస్తారా/దుఃఖంచేత వుంటే ముందర పనులు నిర్వాహకం అయ్యే సంగతి కనుపడ
లేదు. ఆరి బహు విధాల బాధించిన నేర ఇంచి అప్పు దస్తుటక ఆయన వున్న వారిచ్చి నిర్వాహకా
నకున్నాం తెచ్చి, దైవాధీనంచేత వుర్తమైపోయెను, ముందర ఆ పనులు యిప్పుడు నిర్వాహకం
యీ వవెను, ఆ కారణాన్నా యిప్పుడు నడిపించవలెను. ఈ సంగతికి ఉన్న కాలమవల్ల
మ్మగారికి పెద్ద మనుష్యులు తెలియచెప్పినందున ఆ పెద్దమనుష్యులున్ను అక్కడి వారు మ్మ
పత్రం మ్మగారు సహా చిన్న మ్మగారి దగ్గరకి పోయి ఆ సదరు వారి సన్నప, నాగం యీ
వస్తు తెలియచెప్పు నీవు చెప్పిన మాటలు ఆ వంకకి వచ్చి మంచి పని అయినా నా
దగ్గర నీ అయినా నాకు సమాధానం అయిన [illegible] ఉత్తరము అని అనేక
189 విధాల తెలియచెప్పినందున ఆ ఉత్తరాలకు కొంచెం అంగీకరించినట్టుగా మా
ట్లాడి ఆ సదరు వ్రాసిన వక [illegible] పూచాళ్ళ సఖరీ వకప్పు వెయిదవైన వారికి కంపె
ని సాహేబుల వారి దగ్గరికి పోయి ఈ యీ వస్తు వర్తమానం వ్రాత పరచి వారి శలవు ప్రకా
కారం వినిర మ్మగ్రహాయారాంచేసి అంపించగా వారు అనంతపురానకు వచ్చి ధరిలో బలయి
న మంత్రి కంపెని సాహేబుల వారి యీ ఆ యీ వస్తువత్యావత్తరం మనవి చేసుకోగా విని
వెంటనే తప్పి ముందర ఆ కారణాన్ని నడిపించడానికి ఈ లేదన్న అమ్మగారి లోయివ్వ
రు బుద్ధిమంతులై వున్నారు అని అడుగగా వారు అర్జీ చేసినది. పూర్వం నుంచి ఆవస.

తరాయని వారికి చిన్నప్పుడు తల్లిదండ్రులు చనిపోయిన తర్వాత ఈ చిన్నమ్మగారు వద్ద
పెరిగి తాను సొంత సంతతిగా పెంచి పేరంటాలు మొదలైనవి చేసి వివాహం అయిన పిమ్మట
సంసారం గడపడంలో అనేక సహాయం చేయుచుండిరి. ఈ పున్నమ్మ జననంలో బుద్ధిమంతురాలు
చిన్నవయస్సులోనే కన్నతండ్రి అని పరిమిందిస్తుతించి పెద్దతనానికి నిష్ఠాపూర్వకంగా నారాయణ
నామ నవవిధ భక్తి సంపాదించుకొని వారు ఈ వసంతరాయని వసాలకు భార్య
కూడా పిమ్మట సపరివారముగా జానకీ సన్నిధిలో పరివారంగా వసంతరాయుల అప్ప
డే తిరిగి తెలియజేసిన విషయము ఇంకా ముందర వంశానికి ఉద్ధరువులు.
19 షణ్ముఖ వంశములో రాజా ... వేళ విజాపురం సీమ నుంచి కొండ
రువచ్చిరి. ఇంకా వీరి ఇంట సంతతిలైన వంశస్థులు కొంతజనం ఆ కొండవీటి లోనే వుండిరి గనుక
ఆ సంతతి వాండ్లు ఇప్పుడు అక్కడ వున్నారు. గలవు అయితే వంశం వారి వాండ్లు పిలుచు
కవచ్చి బ్రాహ్మణులకు అగ్రహారములు వున్నాము అని మన వసుకున్నందున అప్పుడు కారణంగా
అయినను కప్పం తీసుకువచ్చి సిద్ధరామపురానకు పోయి అక్కడ ఈ గున్నమ్మగారి వం
దరను నన్ను. ఇంతో పెద్ద మనుష్యుల ముందరను ఈ యావద్వృత్తాంతం చెప్పినందున విని పెద్ద
మనుష్యులు యావత్తు జనమును ఈ వసంతరాయని నామ మయిన అప్పుడు అ
వారు ఈ వసంతరాయని వారు తమ ఇల్లు [illegible] ముక కాలమైన వృత్తాంతం వి
జాపురం తాలూకా ముత్తినేని నుంచి వచ్చినందున వీరి తాలూకా ఇంకా పెద్దమనుష్యు
లు వారిని విచారిస్తే చెప్పిన వివరం విజాపురం తాలూకా బాగావాడా అనే పరగ
ణా పైకి ముత్తినేని అనే గ్రామం ॥౧॥ వడవడ అగ్రహారం ॥౨॥ ఈ రెండు గ్రామాలలో మా
మూలు పురుషులైన వారు లక్ష్మణనాయకుడు ॥౧॥ ఈయన కుమారులు ఇద్దరు కొమార్లు బాలద
సు మనాయకుడు ॥౧॥ బళశా నాయకుడు ॥౨॥ ఈ ఇద్దరు కొమార్లు వుండగా

వీరిలో హనుమప్పనాయకుని సంతతి అనంతపురం బళ్లారి ఈప్రాంతాలకు వచ్చినట్లున్నది.
బళగా నాయకుని సంతతి అక్కడ నివసించెను. ఇందుకు పెద్దలు సాక్ష్యులు, వాండేవారికి
మృటుపమూధివక్షైరా సాక్ష్యులున్నవి. ఈ పరగణాపై కేప్రతినిధి అనేగ్రామం జవానీ
వున్నది. ఈ ప్రకారమే ముఖ్యమైనది నిష్కర్ష అని చెప్పినందున ఈ వర్తమానం వీరివల్ల
న వినిపించినవారైన వీరివెంబడిగా చిన్నవాణ్ని పిలుచుకవచ్చెను మాత్రం సిద్ధరామప్పగారినుంచి
ఉంపించిన జనాల వివరం (అలవయూరుకరిబసప్ప ॥౧॥ బుక్కపట్నం మఠం శివలింగదేవర
జనం ।౧॥ నగరి తాలూకా చినరామన్న ॥౧॥ శిక్ష మల్లప్పజనం ॥౧॥ కొట్టి బసప్ప ॥౧॥
పెదకోటప్ప ॥౧॥ ఈ మొదలైనవారిని ఉంపించినందున వీరుపోయి అక్కడవారిలా పెంకా
బిలాలయమోదగా శోనబీనవుడు పెద్దమనుష్యులవద్ద రామారు చెప్పిన ~~[illegible]~~ ప్రకారం
సాధ్యస్వామాత్యమైన నుకే యూవత్తుగాత్తులు యూరాది ఈయిన్నవానికి నామధేయం సిద్ధరామ
ప్పగారు వీరిని పిలుచుకవచ్చి అమ్మగారి దగ్గర విడిచిరి తదనంతరం ఈ సిద్ధరామప్పనాయ
ని వారిని పట్టపుధార ఉయిన వసంతరాయని వారి భార్య అయిన కల్యాణమ్మగారి బిడ్డ
192 లో పెంచినందున ఈ కల్యాణమ్మగారు తమ కొమారుడు అని ధత్తుస్వీకారం చేసుకొని సంరక్షా
ణ చేస్తున్నారు. ఇదిగాక ఈ సిద్ధరామప్పనాయనివారి మూలపురుషుల వివరం॥

పైదురువ్రాసిన బళగానాయకుని సంతతి రామప్పనాయడు ॥౧॥ ఈ రా
మప్పనాయని కొమారుడు బాలదహనుమప్పనాయడు ॥౧॥ ఈయన కొమారుడు తిం
మశప్పనాయకుడు ॥౧॥ ఈయన కొమారుడు పవాడప్పనాయకుడు ॥౧॥ ఈయన కొమారు
డు వీరప్పనాయడు ॥౧॥ ఈయన కొమారుడు మల్లప్పనాయకుడు ॥౧॥ ఈయన కొ
మారుడు సిద్ధరామప్పనాయకుడు, ఈయన కొమారుడున్నప్పుడు చన్నమ్మగా
రు సంరక్షణ చేసిరి చిన్నవాడు సిద్ధరామప్పనాయడు ॥ ఈ ప్రకారం [illegible]

పూర్వం విచారించుకొని ఈచన్నమ్మగారు సంరక్షణ చేస్తూవుండగా ఈ చి
మ్మగారికి ఈచన్నమ్మగారికి విరోధంవచ్చిన వివరం. చిలమ్మ దగ్గర వుండిన దాసు
వాండ్లు చిన్నవాణ్ని తెచ్చి చిన్నమ్మగారు సాకుతూవున్నారు. ముందర పెద్దపంచా-
యతి నడిపింపి లోంచక నుపడలేదు. నేను చిన్నమ్మ చెప్పినట్టు విని వుండేదానికి ఆ
తురాలవు కావు. నీవు ప్రత్యేకంగా భాగం పంచుకొని వేరుగా సుఖంగా తింటావుంటే వే
193. త్రము. ఆ. శిక్షే దరజ నాలుగు జోడు చేసి మన్నా. దుర్బోధనలకు చిలమ్మగారు మనస్సు
రించి అనంతపురానకు బరావర్దు నిమిత్తం వకీలువచ్చి సంబళం తీసుకొని పోతూవుండ
గా చిలమ్మగారి తల్లి నుంచి లేనిత మాటలున్ను ఇంకా వారి పక్షంగా తప్పు ... ఇచ్చి
ఆ కాలము వకీలుకు సంబళం ఆనామతుకు ... వుండేను.

తదనంతరం ఈచన్నమ్మగారి తల్లి ... చిలమ్మగారి తల్లి వా
లు వాడు లూరికి వెళ్ళి కొందరు మూడు నెలలు పంచాయతి చేయించుకున్నారు ...
... చన్నమ్మగారి తల్లి వీరన్నాయుడు చిలమ్మ, సత్రమ్మగారి రుసుమ్మల్లో వీరన్నాయు
డు చేయుం మూడు వీరన్నల మాద సంబళంనిచ్చి ... తాలూకా మజుకూరు తహశీ
లుదారు నరసింగరాయని వారి పరిష్కర వానా సాదరు అయినందున ... జాయెను
ఇందుకు శాంతి ... కమ్పనీ సాహేబులవారి పరవానా ప్రకారం అయిన తదనంత
రం ఈచన్నమ్మగారి నగరిలో దాం చెలుపతి నగరిలో వుండిన సామాను సరంజాము సర్వ
స్వమున్ను వెళ్లిన భయమున్ను, ఇది గాక ఈ ప్రకారం జిద్దాజిద్దీ వుండినప్పుడు ఈ చిన్నదా
194 నికేమి ఉపద్రవం వచ్చునోఅని ... ఇంతలో చిలమ్మగారు ...
లనుంచి మనస్సుకు ... సాహెబ్ వారు జతుక కమ్పనీ సాహెబులవారు పులివెందల
ఆప్రాంత్యాలయందు వుండగా ... వకీలను ...

లోవుండే దానికి మాకు రాజీనామా తాలూకు మజ్కూరులో చేరిన మవుజే కొరకోడు
ఇచ్చేస్తాము. మంలో వుండే దానికి ఇప్పుడు అయితే ఈ కట్టడ ఇల్లు వేసుకొని వుంటూ వున్నాము
ని వకీలు లకు చెప్పి పంపించగా సదరు వకీలు లుంబేలు ఇదే ప్రకారం అర్జీ చేసినందు నబ్బా
మందులు అర్జీ ఖాతరకు తెచ్చి, కొరకోడులో వారు కోరినట్టుగా ఇప్పించమని ఆయాలన
రసింగరాయని వారికి షరవా నా సాదరు అయినందున షరవానా ప్రకారం కొరకోడు రెడ్డి వర
గాలను పిలిపించి తెంబు ఇండ్లు ఇప్పించమని రెడ్డి కరణాలకు నరశింగరాయని వారు
తాకీదు చేయగా ఆ ప్రకారం ఇండ్లకు స్థలం ఇప్పించినందున కొరకోడులో వున్నారు
వరవారిలు ఖర్చు చేసి నగరు కట్టించి చెదభావి తవ్వించి సిద్ధరామపురం నుంచి కొరకో
డుకు వచ్చి నిలిచిరి. తదనంతరం రోచిన్నవారు అయిన సిద్ధరామప్పనాయని వారికి క-
195 న్నర్ల్ సాహెబుల వారి చేటెచోలుంచి మంజూరు కావలెనని మంత్రోలు సాహెబుల
వారు ఆదవాని మొకాము యిందువుండగా ఏకరారీకి ఖానావ నమ్మగారున్ను సిద్ధరామ
ప్పనాయని వారున్ను, వకీలు వెంగళ్రావు వారు పోయిరి గనుక ఆదవాని మొకాముయం
దగ్గిరే కావలెను. ఈ కట్టడనుంచి ఖాస్పవానికి పుత్రికి రావలెనని గుత్తి తాలూకు క్షేత్ర
పాడు దగ్గర దశ ఓటె మొకాము అయినందువల్ల చెటీ పిలుచుకపోయిరి. ఆనం
తపురంలో అర్జీ చేసి అప్పుడు ప్రకారం తీసుకవచ్చినాము అని మన విచేయుగాంధ
శలవు ఇచ్చిన వివరం. ఈ వత్సరం నుంచి యీ వత్సవి ని సంరక్షణ చేస్తూ వుండమ
ని బాలాదటచేతడ త్వరగ ఇచ్చిరి గనుక సంతోషమై శలవు తీసుకొని ప్పనవారు కొర
కోడు వచ్చి చేరిరి. ఆ ప్రకారం గాచ నమ్మగారు కొరకోడులోను, నాలమ్మ, సక్కమ్మ
గారు సిద్ధరామపురంలోను ఖామందులు ఇచ్చిన అగ్రహారంలో కాలక్షేపం చేసుకుంటూ
వున్నారు. తదనంతరం హాజరతీక నర్ల్ సాహెబుల వారు విలాయతి పోయి...

పిమ్మట ఆకొండి కొండజిల్లా చేసినప్పుడు వారు సాహెబుల వారు వచ్చిరి. వారు పోయిన తర్వాత
196 నైవారికి సాహెబుల వారు వచ్చిక వెళ్ళకుంపు ద్వారా వారి సన్నిధి వుండగా ఈ చిన్నమ్మగా
రు సాక్షుల సిద్ధరామప్పనాయని వారి చేతి టోపీయించవలెనని దినం తప్పురా నడుపు
చుకవచ్చి హాజరు తు వారి చేతి టోపీయించి ఇంత అవసరం సాహెబుల వారి ఆజ్ఞ ప్రకారం
న వివరము న్నవారు కల మన్ని కుంపిణి అభిప్రాయములను గుర్తు మొత్తము మీద కన్నసాహె
బుల వారి చేతి ఆయిన దినిస్సి రోయూవద్ద తీమానం చేయగా వారు ను ఆ ప్రకారం కుటుంబ
స్వనాపిమ్మట వచ్చేటప్పుడు బసవేశ్వరుని దేవాలయానకు వచ్చి దర్శనం చేసుకొని పేటవెంబ
డిగా ఛత్రం వుంచి, వారి దివుడా సహాయ ... భట్టుకై వారము లోపు దాని
స్థలానకు వచ్చిరి. ఈ ప్రకారం ఈ సంతపురంలో నాలుగు ఆరు దివసములు వుండి ధనేలు
కలవు తెసుకొని కొరకొడు చేరిరి. ఈ ప్రకారం కొన్ని దినాలు జరిగిన పిమ్మట ఈ సిద్ధరా
మప్పనాయని వారికి గుత్తి తాలూకా గల్లు ఆ గ్రామం దగ్గర ఈ ధారవారి కులస్థులు
గాయిన పూర్వం నుంచి బంధుత్వం కలశిలా యప్పుడు ఆ దేమర్యాదన ఇప్పుడున్న
197 జగ్గలసత్రప్ప ఆయిన ఆ ఉల్లుమన కొమారై తిరిలింగమ్మ ఆనే ఆమె ... దానికి
సుకవచ్చి సాక్షి తాంబూలం పంపి ఈ సిద్ధరామప్ప గారి భార్య ... సహితా
చారపద్ధతి గాత్రమ సంస్థానం మర్యాద ప్రకారం ఈ చిన్నదాన్ని పిలుచుకవచ్చి నగరిలో
వుంచుకొని సంరక్షణ చేస్తూ వున్నారు. ఇది గాక సదరు వారి యింటి వంశం ... పిల్లలకు
లోవేండ్ల శిలశిలం వానమప్పనాయని లాగాయితు ఇప్పుడు హాజరువుండే వారు చ
న్నమ్మగారు ౧ సత్రమ్మగారు ౧ వీరమ్మగారు ౧ వీరు ముగ్గురున్ను ఈ చిన్నమ్మగారి
కొడకైన కల్యాణమ్మగారున్ను ౧ ఈ వీరమ్మగారి కొమార్తె చంద్రమ్మగారు
వీరు ఇద్దరున్ను ఇది గాక ఈ చిన్నమ్మగారి పట్టపు కొడుకైన కల్యాణమ్మగారు తమ

వంశస్థుడైవదత్తపుత్రుడైన కల్యాణ మ్యాగారికావారుడైన సిద్ధరామప్ప నాయనివా
రు ఈ వెలుద్వైన జనాలు శాలివాహన శక వర్షంబులు ౧౭౩౩ అను ప్రజో
198 త్పత్తి నామ సంవత్సర వైశాఖ శు ౧౫ సరికి శుభంగాయ ధారాప్రకారంగా జీవవం
తులై వున్నారు। ఇది గాక మర్యాదలు ఈ నగరిలో నడిచే వివరము॥

ఈ వాండివారు శివభక్తులు, లింగవంతులు, వీరికి కులదైవం ఇష్ట
దైవం విజాపురం శిమలో వుండే పొన్నలాపురం సిద్ధరామేశ్వరుడు గాని ఇతర దేవుళ్లను వేరు,
వీరు శివపూజ వినవారోగం గోదకం తీసుకునేది వేదు, మధు శావాకాలే కాని మద మాంస
భక్షణ చేసేది వేదు, వీరి నగరిలో పెండ్లి పేరంటాలు మర్యాదలు వృక్షాలుకాని చిన్నదాన్ని వి
వాహం చేసుకుంటూ వున్నారు గాని ఈడేరిన చిన్నదాన్ని వివాహం చెయ్యదు వేరు ఇది గాక
ఈ సంస్థానంలో కాలక్రమాణాంతరి నష్టమైనట్టు అయితే వైవాహిక పద్ధతి గా భూమి
యందు స్థాపితం చేసి సమాధి కట్టుతూ వున్నారు గాని దహనం చేసేది వేదు। ఈ సమా
ధికి గుమ్మటం అనేపేరు, ఈ ప్రకారం నడతలు సరి అన్ని వాలును నైష్ఠికులు నామరసవార.

199 ఈ అనంతపురం తాలూకాలో ఆత్మకూరు అనే గ్రామంలో చెల్లెమ జరా
కురుబలపల్లె గ్రామం ఈ అనంతపురానకు పడమర ఆరు కోసుల మీద వున్నది। ఈ కురు
బలపల్లె గ్రామానకు పశ్చిమం కొండ అంచున వక వంక వస్తూ వున్నది. ఆ వంకన్ను సకన్ను
మయూ వేస్తూ వున్నారు। ఇందుకు కొలుము ముట్టాల గ్రామం దగ్గర కాలిమి ౧౧ కురుబ
లపల్లె దగ్గర కాలిమి ౧౧ అంత్య కాలుము రెండు। ఇది గాక అనంతపురానకు వాయవ్యా
భాగాన రెండు కోసుల మీద నరసినాయని కుంట అనే గ్రామం వున్నది. ఈ గ్రామానకు స
మీపమందు కొండలు మధ్యభాగమందు వక జాగాన ఆ గ్రామంలో వివిభూతి అవుతు
న్నది। ఇది పూర్వానకులమర్గం చేసి నష్టళం అనిజములు వాడుకుంటూ వున్నారు గా

ట్టుపట్టూగ్రామస్థులు విభూతి తీసుకొనిపోయిరి. కడమ జాగాలు విభూతి లేదు॥
200 సదరి తాకైఫియ్యతు వ్రాయించిన వివరము. అనంతపురం జమీదారు చ
న్నమ్మరాజు గారి తల్లి సుంబి వకీలు॥ గు॥ నీలకంఠరావు. అనంతపురం దేశాయి గు॥ రామస్వా
॥ గు॥ గోపాలస్వామి గు॥ నీలకంఠరావు. గు॥ సర్వప్పు॥ [illegible] ॥ బుక్కరాయసముద్రం
గు॥ బసిరెడ్డి గారి కొండారెడ్డి॥ గు॥ వెల్లబోయిని దాసరిరెడ్డి॥ గు॥ అనంతపురం వకీలు [illegible]
దనారప్పసెట్టి॥ కరణాలు. అనంతపురం నరసింబు కక్కరాయసముద్రం కరణం గు॥ తిమ్మ
201 ప్ప గు॥ సుబ్బయ్య గు॥ వీరభద్రయ్య. ఈ ఇంతు పదకొండుజనాలు నున్ను వ్రాయించి [illegible]
ర్థం సదరు వ్రాసి సది హోరి పెద్దలు చెప్పగా విని వర్తమానము నున్ను వరుసక్రమేణ వ్రాయించి [illegible]
లున్ను తత్ప్రకారం వ్రాయించి నారము. ఈ కైఫియ్యతు వ్రాయించినారు. [illegible]
నాలువద్ద సాధ్ [illegible] స్థానికుల వారి దివసాల్లో కాగితపత్రాలు [illegible]
గలాయివారి దివసాల్లో గ్రామ [illegible] తలారివాడు [illegible] తరం [illegible] మొదలైన
వి మావద్ద వకీలు [illegible] హయాంగా [illegible] కాగదపత్రాలు పోయినందున పూర్వోత్తరాలు [illegible]
ప్రకారం యీ ముకస్మంత వ్రాయించిన ఇన్నేకైఫియ్యతు॥ [illegible]
ష్ణ వ్రాలు [illegible] రాఘవప్ప వ్రాలు [illegible] బుక్కరాయసముద్రం
బసిరెడ్డి వ్రాలు [illegible] వెల్లబోయిని దాసరిరెడ్డి వ్రాలు [illegible] కరణం తిమ్మప్ప
వ్రాలు గు॥ కరణం వీరభద్రయ్య వ్రాలు. అనంతపురం సంస్థానం జమీదారు చన్న
మరాజు వకీలు నీలకంఠరావు వ్రాలు. [illegible] వ్రాలు. అనంతపురం
సుగ్గిళ్ల పెద్దనారప్పసెట్టి సమ్మతి నకరణం తిమ్మప్ప వ్రాలు. వ్రాయు [illegible]
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

ఇందులో బుక్కరాయసముద్రం అనంతసాగరం ఈ రెండున్ను

8/8/46 మాలరెడ్లు కరణాలు దేశాయిలు అనంతపురం సంస్థానం జమీందారీ వన్నమ్రాజు వేక

లుకరాము ద్వైనవారి జనాలు చేత్రాలు చేసివున్నారు—.

ఇప్పటి నుంచి 5-6. పంక్తులు మహారాష్ట్రభాషలో వున్నవి—

Restored by. కే. శేషాచార్యులు
28-7-43-